

ตุเมหฺ อุตตกนฺนาม ทานวตฺตํ โอรสทั้ง ๓ พระองค์นั้น มีขุนคลัง
 คเหตุวา เทวสิกํ นวุตฺติสหฺสฺสานํ คนเดียวกัน, นายเสมียนก็คนเดียวกัน.
 ภิกฺขุณฺณจ โยธสหฺสฺสฺส จ โน ทั้ง ๓ พระองค์นั้นมีบุรุษ ๑๒ นหุต
 จ สพฺพํ ขาทนียํ โภชนียํ เป็นบริวาร. พระราชบุตรทั้ง ๓ พระองค์
 สมฺปวตฺเตยฺยาถ, มยฺ หิ อิตฺถํ นั้น รับสั่งให้เรียกบริวาร ๑๒ นหุต
 ปฏฺจาย น ภิกฺขุจ วทฺขามา”ติ เหล่านี้มาแล้ว ตรัสว่า “เรา ๓ คน
 วทิสฺสุ. จักรับศีล ๑๐ นุ่งผ้ากาสายะ ๒ ผืน
 อยู่ร่วมกับพระศาสดาตลอดไตรมาสนี้,
 พวกเจ้ารับทานวัตร(ค่าใช้จ่าย)ประมาณ
 เท่านี้แล้ว ยังของเคี้ยวของบริโภค
 ทุกอย่างให้เป็นไปทั่วถึงแก่ภิกษุกำหิณ
 รูป ทหารพันคน และพวกเราทุก ๆ วัน,
 เพราะว่า ตั้งแต่บัดนี้ต่อไป พวกเราจัก
 ไม่กล่าวอะไร ๆ”.

เต ตโย ชนา ปริจาริกปฺริส-
 สหฺสฺสํ คเหตุวา ทส สีสานิ
 สมาทาย กาสาย วตฺถานิ
 นิวาเสตฺวา วิหาเรยฺเว วสิสฺสุ.
 โภจฺจาการิกโ จ อายุตฺตโก จ
 เอกโต หุตฺวา ตินฺนุณฺ ภาตฺติกาณํ
 โภจฺจาการะหิ วาเรน วาเรน
 ทานวตฺตํ คเหตุวา ทานํ เทนฺติ,
 กมฺมกรานํ ปุตฺตา ยาคฺคฺมตฺตาทีนํ

พระโอรสทั้ง ๓ นั้น พาเอาคน
 สนิทพันคนสมาทานศีล ๑๐ นุ่งห่มผ้า
 กาสายะ อยู่ในวิหารเท่านั้น. ขุนคลัง
 และนายเสมียน ได้ร่วมกันเบิกค่าใช้จ่าย
 (เสบียง) ตามวาระ ๆ จากเรือนคลัง
 ทั้งหลายของพระ ๓ พี่น้อง แล้วถวาย-
 ทาน, พวกลูก ๆ ของพวกคนงาน
 (กรรมกร) พวกนี้ร้องให้ต้องการข้าวต้ม
 และข้าวสวยเป็นต้น. กรรมกรเหล่านั้น

พลเอกประพัทธ์และคุณหญิงฉัตรยวดี กุวานนท์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อดุทาย โรทนติ. เต เตสํ
 ภิกขุสํฆเ อนาคเตเยว ยาคุภตฺตาทินิ
 เทนฺติ, ภิกขุสํฆสฺส ภตฺตกิจฺจาวसानเ
 กิญฺจิ อติเรกํ น ภูตปุพฺพํ.

เต อปรภาเค “ทารกานํ
 เทมา”ติ อตฺตนาปิ คเหตุวา
 ขาทิสฺสุ. มนุญฺญํ อาหารํ ทิสฺวา
 อธิวาเสตฺถุํ นาสกฺขีสุ. เต ปน
 จตุราสีติสฺสสฺสา อหฺสิ. เต
 สํฆสฺส ทินฺนํ ทานวตฺตํ ขาทิตฺวา
 กายสฺส เกทา เปตฺติวิสเย
 นิพฺพตฺติสุ. เต ภาติกา ปน
 ปุริสฺสสฺสสฺเสน สทฺธิ กาลํ กตฺวา
 เทวโลเก นิพฺพตฺเตตฺตวา เทวโลกา
 มนุสฺสโลกํ สํสรนฺตา เทวนวฺตฺติกปุเป
 เขเปสฺสุ. เอวํ เต ตโย ภาตโร
 อรหตฺตํ ปตฺถเนตฺตา ตทา
 กลฺยาณกมฺมํ กรีสุ. เต อตฺตนา
 ปตฺถิตฺตปตฺถิตฺตเมว ลภีสุ”ติ.

เมื่อภิกษุสงฆ์ยังไม่มาถึงนั้นเทียว, ก็ให้
 สิ่งของต่าง ๆ มีข้าวต้มและข้าวสวย
 เป็นต้นแก่พวกลูก ๆ เหล่านั้น, ในเวลา
 ที่ภิกษุสงฆ์ฉันเสร็จ ของอะไรไม่เคยมี
 เหลือเลย.

ในกาลต่อมา พวกกรรมกรเหล่านี้นั้นพูดว่า “พวกฉันจะให้พวกเด็ก ๆ”
 ดังนี้แล้ว รับเอาไปกินเสียด้วยตนเอง.
 พวกเขาเห็นอาหารที่ชอบใจก็ไม่สามารถ
 จะอดกลั้นได้. ก็พวกเขาได้มีประมาณ
 ๘๔,๐๐๐ คน. พวกเขากินอาหารสำหรับ
 ถวายทานที่เขาถวายสงฆ์ เพราะกาย
 แดกบังเกิดในเปรตวิสัย. ส่วนพระราช-
 โอรส ๓ พี่น้องเหล่านั้น พร้อมด้วยบุรุษ
 หนึ่งพันคน ตายแล้วบังเกิดในเทวโลก
 จากเทวโลกท่องเที่ยวไปยังมนุษย์โลกให้
 เวลาสิ้นไป ๘๒ กัป. พระราชโอรส
 ๓ พี่น้องนั้น เมื่อปรารถนาพระอรหัต
 จึงทำกรรมดีงาม ในครั้งนั้น ด้วย
 ประการดังกล่าวมาฉะนี้. พระอรุเวล-
 กัสสปะเป็นต้นเหล่านั้นได้ผลที่ตน
 ปรารถนา แล้ว ๆ นั้นเทียว”.

พลเอกประพัทธ์และคุณหญิงฉัตรยวดี กุวานนท์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ตทา ปน เตสํ आयุตตโก
 พิมพิสารโ อโหสิ, โกฎจาการโก
 วิสาโข อุปาสโก เตสํ กम्मกรา
 ตทา เปเตสุ นิพพตติตวา
 สุกตติทุกตติวเสน สัสนนตา อิมสมิ
 กปุเป จตตาริ พุทฺธนตฺรานิ
 เปตโลเกเยว นิพพตติสฺสุ.

เต อิมสมิ กปุเป สพุพปจมํ
 อุปปนฺนํ จตตาสีสวสฺสสหสฺสาयุกํ
 กกุสนฺธํ ภควนฺตํ อุปสงฺกमितวา
 “อมฺหากํ อาหารํ ลภนกาลํ
 อาจิกฺขณา”ติ ปุจฺฉิสฺสุ. โส “มม
 กाले น ลภิสฺสถ, มม ปจฺฉโต
 มหาปจฺฉิยา โยชนมตฺตํ อภिरุพฺุหาย,
 โจนาคมนโน นาม พุทฺโธ
 อุปปชฺชิสฺสติ, ตํ ปุจฺฉเยยยาถา”ติ
 อาห. เต ตตฺตกํ กาลํ
 เขเปตฺวา ตสมิ อุปปนฺเน, ตํ
 ปุจฺฉิสฺสุ. โสปิ “มม กाले น
 ลภิสฺสถ, มม ปจฺฉโต มหาปจฺฉิยา
 โยชนมตฺตํ อภिरุพฺุหาย กสฺสโป
 นาม พุทฺโธ อุปปชฺชิสฺสติ, ตํ

ก็ นายเสมียนของพระราชโอรส
 ๓ พระองค์เหล่านั้น ในกาลนั้น ได้
 เป็นพระเจ้าพิมพิสาร, ขุนคลังได้เป็น
 วิสาขอุปาสก พวกกรรมกรของพระราช-
 โอรส ๓ พระองค์เหล่านั้น บังเกิดใน
 พวกเปรต ในกาลนั้น ท่องเที่ยวไป
 ด้วยอำนาจสุคติและทุกคติ ในกัปนี้บังเกิด
 ในเปตโลกนั้นเที่ยวสิ้น ๔ พุทธันดร.

พวกเปรตเหล่านั้น พวกกันเข้าไป
 เฝ้าพระผู้มีพระภาคพระนามว่ากกุสันธะ
 ซึ่งมีพระชนมายุสี่หมื่นปี ทรงอุบัติขึ้น
 ก่อนพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ในกัปนี้
 ทูลถามว่า “ขอพระองค์ตรัสบอกแก่
 พวกข้าพระองค์ ถึงกาลจะได้อาหาร
 เกิด”. พระองค์ตรัสว่า “ในกาล
 ของเรา พวกเจ้าจักยังไม่ได้, แต่
 ภายหลังเรา เมื่อมหาปฐพีสูงขึ้นประมาณ
 โยชน์หนึ่ง พระพุทธเจ้าพระนามว่า
 โจนาคมนะ จักอุบัติขึ้น, พวกเจ้าพึง
 ถามพระโจนาคมนพุทธเจ้าพระองค์นั้น”.
 พวกเปรตเหล่านั้นให้กาลมีประมาณเพียง
 นั้นสิ้นไปแล้ว เมื่อพระโจนาคมน-
 พุทธเจ้า พระองค์นั้น ทรงอุบัติขึ้นแล้ว,

**พลเอกประพัทธ์และคุณหญิงสัศยวดี กุวานนท์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา**

ปุจฺเจยฺยาถา”ติ อาท.

จึงได้ทูลถามพระองค์. แม้พระองค์ก็
ตรัสว่า “ในกาลของเรา พวกเจ้า
ก็ยังจักไม่ได้, แต่ภายหลังเรา เมื่อ
มหาปฐพีสูงขึ้น ประมาณโยชน์หนึ่ง
พระพุทธเจ้าพระนามว่า กัสสปะ
จักอุบัติขึ้น พวกเจ้าฟังถามพระองค์
เกิด”.

เต ตตฺตํ กาลํ เขเปตฺวา
ตสฺมี อูปฺปนฺเน ตํ ปุจฺฉิสฺสุ. โสปี
“มม กाले น ลภิสฺสถ, มม
ปจฺจโต มหาปจฺฉิยา โยชนมตฺตํ
อภฺริพฺพฺหาย, โคตโม นาม พุทฺโธ
อูปฺปชฺชิสฺสติ, ตทา ตุมฺหากํ
ฉาตโก พิมฺพิสฺสโร นาม ราชา
ภวิสฺสติ, โสปี สตฺถุ ทานํ
ทตฺวา ตุมฺหากํ ปาเปสฺสติ, ตทา
ลภิสฺสถา”ติ อาท. เตสํ เอกํ
พฺพุชฺชนฺตรํ เสวทิวสสทิสํ อโหสิ.

พวกเปรตเหล่านั้น ยังกาลมี
ประมาณเพียงนั้นให้สิ้นไปแล้ว เมื่อ
พระกัสสปพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงอุบัติ
ขึ้นแล้ว จึงทูลถามพระองค์. แม้พระองค์
ก็ตรัสว่า “ในกาลแห่งเรา พวกเจ้า
ก็จักยังไม่ได้, แต่ภายหลังเราไป เมื่อ
มหาปฐพีสูงขึ้นประมาณโยชน์หนึ่ง,
พระพุทธเจ้าพระนามว่าโคดม จักอุบัติ
ขึ้น, ในกาลนั้นญาติของพวกเจ้า จัก
เป็นพระราชาพระนามว่าพิมพิสาร, แม้
พระเจ้าพิมพิสารพระองค์นั้น ทรงถวาย
ทานแต่พระศาสดา จักยังส่วนบุญให้ถึง
แก่พวกเจ้า, ในกาลนั้นพวกเจ้าจึงจัก
ได้”. พุทธันดรหนึ่ง ได้ปรากฏแก่
พวกเปรตเหล่านั้น ดุจในวันรุ่งขึ้น.

เต ตถาคเต อุปุปนุเน,
 พิมพิสารณฺณา ปจฺมทิวเส ทาเน
 ทินฺเน, ปตฺตี อลภิตฺวา รตฺติภาเค
 เภรวสทฺทํ กตฺวา รณฺโณ อตฺตานิ
 ทสฺสยีสฺสุ. โส ปุณฺทิวเส เวพฺพวนํ
 คนฺตุวา ตถาคตสฺส ตํ ปวตฺตี
 อาโรเจสิ.

สตถา “มหาราช อโธ
 เทวนวฺตีกปฺมตฺถเก ปุสฺสสมฺมา-
 สมฺพุทฺธกาเล เอเต ตว ฌาตกา,
 ภิกฺขุสํฆสฺส ทินฺนํ ทานวตฺตํ
 ขาทิตฺวา เปตโลเก นิพฺพตฺติตฺวา
 สํสรณฺตา กกุสนฺธาทโย พุทฺธ
 อุปุปนุเน ปุจฺฉิตฺวา เตหิ อิทฺถจ
 อิทฺถจ วุตฺตา เอตฺตกํ กาลํ ตว
 ทานํ ปจฺจาสิสมานา, หิโย ตยา
 ทาเน ทินฺเน ปตฺตี อลภมาณา
 เอวมกํสุ”ติ. ราชานํ ตํ สุตฺวา “กิ
 ปน ฆนฺเต อิทานิปี ทินฺเน
 ลภิสฺสหนฺติ”ติ ปุจฺฉิ. “อาม มหา
 ราชานํ”ติ. ราชานํ พุทฺธปฺมขํ
 ภิกฺขุสํฆํ นิมนฺเตตฺวา ปุณฺทิวเส

พวกเปรตเหล่านั้น เมื่อพระตถาคต
 ทรงอุบัติขึ้นแล้ว, เมื่อพระเจ้าพิมพิสาร
 ทรงถวายทานในวันแรก, ไม่ได้ส่วนบุญ
 แล้ว ในส่วนราตรีได้เปล่งเสียงนำกลัว
 แสดงตนแก่พระราชา. ในวันรุ่งขึ้น
 พระเจ้าพิมพิสารนั้น เสด็จไปสู่พระ-
 เวพฺพวัน กราบทูลเรื่องราวนั้นแด่พระ-
 ตถาคต.

พระศาสดาตรัสว่า “มหาบพิตร
 ในกาลแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนาม
 ว่าปุสสะ ในที่สุด ๗๒ กัปแต่ภัทรกัปนี้
 ไป พวกเปรตเหล่านั้นเป็นญาติของ
 พระองค์, พวกนั้นกินอาหารสำหรับถวาย
 ทานที่เขาถวายภิกษุสงฆ์ จึงบังเกิดใน
 เปตโลกท่องเที่ยวไป ทูลถามพระพุทฺธ-
 เจ้าทั้งหลาย มีพระกกุสันธะเป็นต้น
 ผู้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว อันพระพุทฺธเจ้า
 เหล่านั้นตรัสบอกคำนี้ ๆ แล้ว คอยหวัง
 ทานของพระองค์ ตลอดกาลมีประมาณ
 เพียงนี้, วานนี้ เมื่อพระองค์ทรงถวาย
 ทาน เมื่อไม่ได้ส่วนบุญ จึงได้พากันทำ
 อย่างนี้”. พระราชาทรงสดับพระดำรัส
 นั้นแล้วทูลถามว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้

คุณเกียรติ-คุณโสมภี เคารวะอุบล
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

มหาทาน์ ทตฺวา “ภนฺเต อิตฺ เตสํ
 เปตานิ ทิพฺพอนฺนปานิ สมฺปชฺชตุ”ติ
 ปตฺติมทาสิ. เตสํ ตเถว นิพฺพตฺติ,
 ปุณฺทิวเส นคฺคา หุตฺวา อตฺตานิ
 ทสฺเสสฺสุ, ราชานํ “อชฺช ภนฺเต เต
 นคฺคา หุตฺวา มม อตฺตานิ
 ทสฺเสสฺสุ”ติ อาโรเจสิ. “วตฺถานิ
 เต น ทินฺนานิ มหาราชานํ”ติ.

โส ปุณฺทิวเส พุทฺธปุปฺมุขสุ
 ภิกฺขุสํฆสุ จีวรานิ ทตฺวา
 “อิตฺ เตสํ ทิพฺพวตฺถานิ
 โหนฺตุ”ติ ปาเปสิ. ตํขณฺณเว
 เตสํ ทิพฺพวตฺถานิ อฺปฺปชฺชิสฺสุ. เต

เจริญฺญ ก็เมื่อหม่อมฉันถวายทาน แม้
 ในบัดนี้เปรตเหล่านั้นจักได้หรือ”. พระ-
 ศาสดาตรัสว่า “ได้นะ มหาบพิตร”.
 พระราชาทรงนิมนต์ภิกษุสงฆ์ มีพระ-
 พุทธเจ้าเป็นประธาน ในวันรุ่งขึ้น
 ทรงถวายมหาทานเสร็จแล้ว ทรง
 พระราชทานส่วนบุญว่า “ข้าแต่
 พระองค์ผู้เจริญฺญ ขอข้าวน้ำอันเป็นทิพย์
 จงสัมฤทธิ์ผลแก่พวกเปรตเหล่านั้น แต่
 มหาทานนี้”. ข้าวน้ำอันเป็นทิพย์นั้น
 บังเกิดแก่พวกเปรตเหล่านั้น เหมือน
 อย่างนั้นนั่นเทียว, ในวันรุ่งขึ้น เปรต
 เหล่านั้นได้แสดงตนเปลือยกาย, พระ-
 ราชาทูลแจ้งว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญฺญ
 วันนี้เปรตเหล่านั้นแสดงตนเปลือยกาย
 แก่หม่อมฉัน”. พระศาสดาตรัสว่า
 “มหาบพิตรพระราชสมภารเจ้า พระองค์
 ไม่ได้ถวายผ้า”.

ในวันรุ่งขึ้น พระเจ้าพิมพิสาร
 ทรงถวายผ้าจีวรแก่พระภิกษุสงฆ์มีพระ-
 พุทธเจ้าเป็นประธาน ทรงให้ส่วนบุญถึง
 ด้วยดำรัสว่า “ขอผ้าทิพย์ทั้งหลาย
 จงสำเร็จแก่เปรตเหล่านั้น แต่ทานนี้

คุณเกียรติ-คุณโศภี เศษอุบล
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เปตตตภาว วิชหิตวา ทิพฺพตตภาเวน
 สณฺจหิสฺส. สตุฏฺทา อณฺโหมทนต์
 กโรนฺโต “ติโรกฺขุเทสฺส ติฏฺฐนฺตติ”ติ
 ติโรกฺขุทธานฺโหมทนต์ อกาสิ. อณฺโหมทนต์
 วसानเน จตุราสีตียา ปาณสหสฺसानัน
 ฌมฺมาภิสมฺโย อโหสิ. อิติ สตุฏฺทา
 เตภาติกชฎิลานัน วตฺถุ กเถตฺวา
 อิมฺปิ ฌมฺมเทสฺนํ อหาริ.

“อคฺคสาวกา ปน ภนฺเต ก็
 กริสฺสุ”ติ. อคฺคสาวกภาวาย ปตฺถนํ
 กริสฺส. อิติ กปฺปสตสหสฺสาธิกสฺส หิ
 อสงฺเขยฺยสฺส มตฺถเก สาริปฺพุโต
 พุราหุมนมหาสาลกุเล นิพฺพตฺติ,
 นามเน สรทมาณโว นาม อโหสิ.
 โมคคฺลลาโน จ กหปติมหาสาลกุเล
 นิพฺพตฺติ, นามเน สิริวฑฺฒกฺกุฎุมฺพิก
 อโหสิ. เต อุมฺปิ สหปฺสูกิพฺภา
 สหายกา อหฺสิ. เตสฺส สรทมาณโว

เกิด”. ในทันใดนั้นเองผ้าทิพย์ทั้งหลาย
 เกิดขึ้นแล้วแก่เปรตเหล่านั้น, เปรต
 เหล่านั้นละอัฐภาพของเปรตแล้วดำรงอยู่
 โดยอัฐภาพอันเป็นทิพย์. พระศาสดา
 เมื่อทรงทำอนุโมทนา ได้ทรงทำอนุโมทนา
 ด้วยติโรกฺขุทสุตฺตว่า “ติโรกฺขุเทสฺส
 ติฏฺฐนฺตติ” ดังนี้เป็นต้น. ในเวลาจบการ
 อนุโมทนา สัตว์ ๘๔,๐๐๐ ได้ตรัสรู้-
 ธรรม. ด้วยประการดังกล่าวมานี้ พระ-
 ศาสดาครั้งตรัสเรื่องแห่งชฎิล ๓ ฟัน้อง
 แล้ว ทรงนำพระธรรมเทศนาแม่นี้มา.

ภิกษุทั้งหลายทูลถามว่า “ข้าแต่
 พระองค์ผู้เจริญ ก็อัครสาวกทั้งหลาย
 ทำกรรมอะไรไว้”. พระศาสดาตรัสว่า
 อัครสาวกเหล่านั้นทำความปรารถนาเพื่อ
 จะเป็นอัครสาวก. จริงอยู่ ในที่สุด
 อสงฺเขยฺยด้วยแสนกัปแต่ภัทรกัปนี้
 พระสาริปฺพุตรบังเกิดในตระกูลพราหมณ์-
 มหาศาล ได้นามว่า สรทมาณพ. ส่วน
 โมคคฺลลานั้นบังเกิดในตระกูลคฤหบดี-
 มหาศาล ได้มีนามว่า สิริวฑฺฒกฺกุฎุมฺพิ.

^๑ ฉ. สิริวฑฺฒนกุฎุมฺพิก.

ปิตุ อัจฉเยน กุศลนุตกัม มหาชนั มาณพทั้ง ๒ คนนั้น ได้เป็นสหาย
 อาปชชิตวา เอกทิวส์ รโหคโต เคยร่วมเล่นสนุกกันมา. บรรดามาณพ
 จินุเตสิ “อหิ อธิโลกตตภาวเมว เหล่านั้น สรทมาณพโดยการที่บิดา
 ชานามิ, โน ปรโลกตตภาว ล่วงลับไปได้ครอบครองทรัพย์เป็นอันมาก
 ชาตสตุตตานญจ มรณั นาม ฐวั, ซึ่งเป็นของมีอยู่ของสกุล วันหนึ่งอยู่ใน
 มยา เอกั ปพพชชั ปพพชิตวา ที่ลับ คิดว่า “เราย่อมรู้เฉพาะอัตภาพ
 โมกขธมมคเวสนั กาคุ วฏฐิติ”ติ. ในโลกนี้เท่านั้น, หารู้อัตภาพในโลกหน้า
 โส สหายกั อุปสงกมิตวา อาท ไม่ ก็กรรมตาความตายของสัตว์ผู้เกิด
 “สมมุ สิรวิฑฒ อหิ ปพพชิตวา แล้วเป็นของแน่นอน, เราบวชเป็น
 โมกขธมมัม คเวสิสุสามิ, ตวั มยา บรรพชิตอย่างหนึ่ง ทำการแสวงหา
 สทฐิ ปพพชิตุ สกขิสสุสิ, น โมกขธรรมจึงจะสมควร”. เขาจึงเข้าไป
 สกขิสสุสิ”ติ. โสปี “น สกขิสสุสามิ หา สหายกล่าววว่า “สิริวิฑฒะเพื่อนรัก
 สมมุ, ตวเมว ปพพชชาติ”ติ. โส เราจักบวชแสวงหาโมกขธรรม, เจ้าจัก
 จินุเตสิ “ปรโลกั คจจनुโต สหายเก อาจบวชกับเราหรือไม่อาจ?”. ฝ่าย
 วา ฌาติมิตเตเต วา คเหตุวา สิริวิฑฒะตอบว่า “เราจักไม่อาจเพื่อนรัก,
 คโต นาม นตถิ, อตตนา เจ้านั้นแหละจงบวชเถิด”. สรทมาณพ
 กตัม อตตโนว โหติ”ติ. ตโต นั้นคิดว่า “ธรรมดาบุคคลผู้ไปสู่ปรโลก
 รตนโกฏฐาคารั วิวราเปตวา จะพาเอาบรรดาสหายหรือญาติมิตรไป
 กปนทฐิกวณิพพกยาจกานั มหาทานั ไม่มี, กรรมที่ตนทำไว้ย่อมเป็นของตน
 ทตวา ปพพตปาทำ ปริสิตวา เทียว”. ลำดับนั้น สรทมาณพจึงให้
 อสิปพพชชั ปพพช. ตสสุ เอกิ คนเปิดเรือนคลังแก้ว แล้วถวายมหาทาน
 เทว ตโยติ เอวั อนุปพพชชั แก่คนกำพร้า คนเดินทาง วนิพก
 ปพพชิตา จตุสตุตติสหสสมตตวา ชฎิลา และยากจน แล้วเข้าไปสู่เชิงเขาบวชเป็น

คุณเกียรติ-คุณโสภี เศษะอุบล

สร้างคัมภีร์พระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อหะสุ. โส ปญจาภิญญา อฏฺจ จ
 สมาปตฺติโย นิพฺพตฺเตตฺวา เตสํ
 ชฺชิลานํ กสิณปริกมฺมํ อัจฺฉิ.
 เตปิ สพฺเพ ปญจาภิญญา อฏฺจ
 จ สมาปตฺติโย นิพฺพตฺเตสฺสุ.

ณฺเฐ. สรทมาณพฺนัันได้มีชฺชิลประมาณ
 ๗ หมื่น ๔ พันพากันบวชตามอย่างนี้คือ
 ๑ คน ๒ คน ๓ คน. เขายังอภิญญา
 ๕ และสมาบัติ ๘ ให้บังเกิดแล้ว
 บอกรับกรรมในกสิณแก่ชฺชิลเหล่านั้น.
 แม้ชฺชิลเหล่านั้นทั้งหมด ได้ยังอภิญญา ๕
 และสมาบัติ ๘ ให้บังเกิดแล้ว.

เตน สมเยน อโนมทสฺสี นาม
 พุทฺโธ โลก อุกฺปาทิ. นครํ
 จันทวดี นาม อโหสิ, ปิตา
 ยสวานุโต^๑ นาม ขตฺติโย, มาตา
 ยโสธรา นาม เทวี, โโพธิ
 อชฺชุนรฺกฺโข, นิสโก จ อโนโม จ
 เทว อคฺคสาวกา, วรุณ นาม
 อุกฺกุจฺจาโก, สุนฺทรา จ สุมนา
 จ เทว อคฺคสาวิกา. อายุ
 วสฺสสตสฺส อโหสิ, สรีริ
 อฏฺจปญฺญาสทฺตฺตฺพฺเพธํ, สรีรปฺปภา
 ทฺวาทสโยชนํ ผริ, ภิกฺขุสตสฺส
 ปรีวารอ อโหสิ.

โดยสมัยนั้น พระพุทธเจ้าพระนาม
 ว่า อโนมทสฺสี ทรงอุบัติขึ้นในโลก.
 พระนครได้ชื่อว่า จันทวดี, กษัตริย์
 พระนามว่า ยสวันตะ เป็นพระชนก,
 พระเทวีพระนามว่า ยโสธราเป็นพระ-
 ชนนี, ต้นไม้รกฟ้าเป็นต้นไม้ที่ตรัสรู้,
 มีอัครสาวกทั้ง ๒ คือ พระนิสกะ ๑
 พระอโนมะ ๑, อุปัฏฐากมีชื่อว่า วรุณะ,
 มีอัครสาวิกาทั้ง ๒ คือ สุนทรา ๑
 สุมนา ๑. ได้มีพระชนมายุถึง ๑ แสนปี,
 พระสรีระสูงถึง ๕๘ ศอก, รัศมีแห่ง
 พระสรีระแผ่ไป ๑๒ โยชน์. ได้มีภิกษุ
 ๑ แสนรูปเป็นบริวาร.

^๑ ฉ. ยสวา.

โส เอกทิวส์ ปจจุสกาเล
 มหากรุณาสมาปตติโต วุฏฺจาย โลกั
 โอลิเกนุโต สรทตาปส์ ทิสฺวา
 “อชฺช มยฺหํ สรทตาปสฺส
 สนฺตีกํ คตปจฺจเยน ฌมฺมเทสนา จ
 มหตี ภวิสฺสตี, โส จ
 อคฺคสาวกภูจฺฉานํ ปตฺเตสฺสตี, ตสฺส
 สหายโก สิริวฑฺฒกฺกุฏุมฺพีโก
 ทุตฺติยสาวกภูจฺฉานํ ปตฺเตสฺสตี,
 เทสนาปริโยसानเ จสฺส ปริวารา
 จตฺตตฺตติสฺสทสฺสชฺชฎิลลา อรหตฺตํ
 ปาปฺปณิสฺสสนฺตึ, มยา ตตฺถ คนฺตํ
 วุฏฺฐตี”ติ จินฺเตตฺวา อตฺตโน
 ปตฺตจิวรมาทาย อญฺญํ กญฺจิ
 อนามนฺเตตฺวา สีโห วีย เอกจโร
 หุตฺวา สรทตาปสฺส อนฺเตวาสิเกสฺสุ
 ผลาผลตฺถาย คเตสฺสุ, “พุทฺธภาวํ เม
 ชานาตุ”ติ จินฺเตตฺวา ปสฺสสนฺตสฺสเสว
 สรทตาปสฺส, อากาสโต โอตริตฺวา
 ปจฺวิยํ ปติฏฺฐาสิ.

วันหนึ่ง พระพุทธเจ้าพระนามว่า
 อโนมทัสสีนั้น ทรงออกจากมหากรุณา-
 สมาบัติ ในเวลาใกล้สว่าง ทรงตรวจดู
 สัตว์โลก ทอดพระเนตรเห็นสรทดาบส
 แล้ว ทรงดำริว่า “เพราะปัจจัยที่เรา
 ไปยังสำนักสรทดาบสในวันนี้ พระ-
 ธรรมเทศนาจักมีคุณใหญ่, และสรทดาบส
 จักปรารณาดำแหน่งอัคฺรสาวก, สิริ-
 วัฑฒกฺกุฏุมฺพีผู้เป็นสหายของดาบสนั้น จัก
 ปรารณาดำแหน่งสาวกที่ ๒ ทั้งใน
 เวลาจบพระเทศนา ชฺชฎิล ๗ หมื่น ๔
 พันคนผู้เป็นบริวารของเขาจักบรรลอรหัต,
 สมควรที่เราจะไปในที่นั้น” ดังนี้แล้ว
 ทรงถือบาตร จีวรของพระองค์ ไม่
 ตรีสเรียกใคร ๆ อื่น เสด็จเที่ยวไป
 พระองค์เดียวเหมือนพญาราชสีห์ ฉะนั้น
 เมื่อพวกอันเตวาสิกของสรทดาบสไป
 เพื่อต้องการผลาผล, ทรงดำริว่า “ขอ
 สรทดาบสจงรู้ว่าเราเป็นพระพุทธเจ้า”
 เมื่อสรทดาบสเห็นอยู่นั้นเที่ยว, เสด็จ
 ลงจากอากาศประทับยืนอยู่บนแผ่นดิน.

สรทตาปโส พุทฺธานุภาวญฺเจว
 สรริรณิปฺพตฺติณฺจสฺส ทิสฺวา

สรทดาบสเห็นพุทฺธานุภาพ และ
 ความสำเร็จแห่งพระสรริระของพระองค์

คุณกรรม ประพันธ์วงศ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ลกฺขณมนุเตน สมมุสิตฺวา “อิเมหิ
 ลกฺขณเหหิ สมนฺนาคโต นาม
 อคารมชฺเฌ วสนฺโต ราชา โหติ
 จกฺกวตฺติ, ปพฺพชนฺโต โลก
 วิวฏฺจจฺโท สพฺพพญฺญพฺพุโร โหติ,
 อโย ปุริโส นิสฺสํสโย พฺพุโร”ติ
 ชานิตฺวา ปจฺจุคฺคมนํ กตฺวา
 ปญฺจปติฏฺฐิตฺเตน วนฺทิตฺวา อาสนํ
 ปญฺจเปตฺวา อทาสิ. นิสฺสิทฺติ ภควา
 ปญฺจตฺเต อาสเน. สรทตฺวาปโสปี
 อตฺตโน อนฺจฺจวีกํ อาสนํ กเหตฺวา
 เอกมนฺตํ นิสฺสิทฺติ.

ตสฺมี สมเย จตฺสตฺตติสฺสทฺสชฺชฎิลา
 ปณฺีตานิ ปณฺีตานิ โอชวณฺฺตานิ
 ผลาผลานิ กเหตฺวา อจฺจริยสฺส
 สนฺฺติกํ สมฺปตฺตา พุทฺธานณฺฺเจว
 อจฺจริยสฺส จ นิสฺสินฺฺนาสนํ
 โอโลเกตฺวา อาหฺสุ “อจฺจริย มโย
 ‘อิมสฺมี โลกํ ตฺมุเหหิ มหนฺตฺตโร
 นตฺถิ’ติ วิจฺราม อโย ปุน ปุริโส
 ตฺมุเหหิ มหนฺตฺตโร มณฺเวย”ติ.

พิจารณาพนธ์สำหรับทำนายลักษณะ ได้
 ทราบว่า “ชื่อบุคคลผู้ประกอบด้วย
 ลักษณะเหล่านี้ เมื่ออยู่ ณ ท่ามกลางเรือน
 จะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ, เมื่อบวชจะ
 ได้เป็นพระสัมพันธุพุทธเจ้า ผู้มีกิเลส
 เครื่องมุงบังอันเปิดแล้วในโลก, บุรุษผู้นี้
 เป็นพระพุทธเจ้า “ไม่ต้องสงสัย” ดังนี้
 แล้ว จึงทำการต้อนรับ ถวายบังคมด้วย
 เบญจางคประดิษฐ์ ได้ปลาดอาสนะ
 ถวายแล้ว. พระผู้มีพระภาคทรงประทับนั่ง
 บนอาสนะที่ปูไว้. ฝ่ายสรทตบสถือ
 อาสนะอันสมควรแก่ตน นั่งลงที่ควร
 ส่วนข้างหนึ่ง.

ในสมัยนั้น ชฎิลประมาณ ๗ หมื่น
 ๔ พันคน ถือเอาผลาผลทั้งหลายอัน
 ประณีต ๆ มีโอชะ ถึงสำนักของพระ-
 อาจารย์ มองดูอาสนะที่พระพุทธเจ้า
 ทั้งหลาย และอาจารย์นั่งแล้ว พวกนั้น
 กล่าวว่า “อาจารย์ พวกข้าพเจ้า
 เทียวไปด้วยคิดว่า ‘ในโลกนี้ไม่มีใคร
 ยิ่งใหญ่กว่าท่าน’ ก็บุรุษผู้นี้เห็นจะยิ่งใหญ
 กว่าท่าน”.

คุณวิวัฒน์ กำโชคพานิช

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“ดาตา อภิวทถ, สาสเพน สทฐี อฏฐสฏฐโยชนสตสทสสุพเพฐ สิเนรุ สมั กาทุ อิฉณ, สพพณณพทุเชน สทฐี มม อุปม มา กริตถ ปุตตกา”ติ.

อก เต ดาปสา “สจายั ปุริโส อิตรสตโต อภิวทส, น อมุหากั อจริโย เอวรูปี อุปม อหริสสติ, อรหา วทายั ปุริโส”ติ สพเพ ปาทesu นิปิตฺตวา สิริสา วนทีสุ. อถ เน อจริโย “ดาตา อมุหากั พุทฺธานัน อนุจฉวิโก เทยฺยธมฺโม นตฺติ, สตฺถา จ ภิกฺษาจากรเวลายั อิธาคโต, มยฺ ยถาสตฺติ ยถาพลั เทยฺยธมฺม ทสฺสาม, ตุมฺเห ยั ยั ปณีตฺ ผลาผลั, ตั ตั อหารธา”ติ อหาราเปตฺวา หตฺถเว โหวิตฺวา สยั ตถาคตฺสฺส ปตฺเต ปติฏฺฐเปสิ. สตฺถารา ผลาผลเอ ปฏิกุคฺคหิตมตฺเต, เทวตา ทิพูโพชั ปกฺขิปีสฺสุ. ดาปโส

สรทดาบสได้ฟังคำกล่าวดังนั้น ตอบว่า “พ่อทั้งหลาย พวกเจ้าพูดอะไรกัน, พวกเจ้า ประารถนาจะทำภูเขาสิเนรุ สูง ๖ ล้าน ๘ แสนโยชน์ให้เสมอกับ เมล็ดผักกาดละหรือ ?, ลูกทั้งหลาย พวกเจ้า อย่าได้ทำการเปรียบเทียบเรากับพระสัมพันธัญญพุทธเจ้าเลย”.

ลำดับนั้น ดาบสเหล่านั้นคิดว่า “ถ้าคนนี้ จักได้เป็นคนเล็กน้อยแล้วไซ้ไร, อาจารย์ของเราคงจักไม่นำเอาสิ่ง เห็นปานนี้มาเป็นข้อเปรียบเทียบ, บุรุษผู้นี้เป็นพระอรหันต์หรือหนอ” ดังนี้ ทั้งหมดพากันหมอบลงแทบพระบาททั้ง ๒ ถวายบังคมด้วยเศียรเกล้าแล้ว. ที่นั้น อาจารย์กล่าวกับดาบสเหล่านั้นว่า “พ่อทั้งหลาย ไไทยธรรมที่สมควรแก่พระพุทฺธเจ้าทั้งหลายของเรา ไม่มี, และพระศาสดาเสด็จมาในที่นี่ ในเวลา ภิกษาจาร, พวกเราจักถวายไไทยธรรม ตามสติ ตามกำลัง, พวกท่านจงนำเอา ผลาผลที่ประณีตมา” ดังนี้ ให้นำมาแล้วล้างมือทั้ง ๒ แล้ววางผลาผลไว้ใน บาตรของพระตถาคตด้วยตนเอง. ครั้น

๒๒๕

อุทกัปปิ สยเมว ปริสาเวตฺวา อทาสิ.

ตโต ภาตฺตกิจฺจํ กตฺวา นิสินฺเน
 สตฺถริ, สพฺเพ อนฺเตวาสิเก
 ปกฺโกสิตฺวา สตฺถุ สนฺติเก
 สาราณียํ กถํ กถเนฺโต นิสิตฺติ.
 สตฺถา “เทว อคฺคสาวกา
 ภิกฺขุสงฺฆเณ สหุริ อากฺขณฺตุ”ติ
 จินฺเตสิ. เต สตฺถุ จิตฺตํ ฌตฺวา
 สตฺสหสฺสขีณาสาปฺริวาริ อากฺขนฺตฺวา
 สตฺถารํ วนฺทิตฺวา เอกมฺนตฺ
 อฏฺฐจฺสุ.

ตโต สรทตฺวาปโส อนฺเตวาสิเก
 อามนฺเตสิ “ตาทา พุทฺธานํ
 นิสินฺนาสนํ นิจํ, สมณฺสต-
 สหสฺสสฺสาปี อาสนํ นตฺถิ, อชฺช
 ตฺมุเหหิ อุพารํ พุทฺธานํ สกฺกาเร
 กาทฺตุ วฏฺฏติ, ปพฺพตฺปาทโต
 วณฺณคณฺฐสมฺปนฺนานิ ปุปฺพานิ

พอเมื่อพระศาสดาทรงรับผลมาแล้ว,
 เทวดาทั้งหลายก็สอดแทรกโอชะอันเป็น
 ทิพย์ลง. ดาบสได้กรองแม่น้ำถวายด้วย
 ตนเองนั้นเทียว.

ที่นั่น เมื่อพระศาสดาประทับนั่ง
 ทำมัตถกิจเสร็จ, สรทดาบสเรียกพวกอัน-
 เตวาสิกทั้งหมดมานั่ง กล่าวสาราณีย-
 กถา (คำพูดเป็นที่ตั้งชวนให้ระลึกถึงกัน)
 ในสำนักพระศาสดา. พระศาสดา
 ทรงดำริว่า “ขออัครสาวกทั้ง ๒ จงมา
 พร้อมกับภิกษุสงฆ์เถิด”. พระอัครสาวก
 ทั้ง ๒ นั้น ทราบพระดำริพระศาสดา
 มีพระขีณาสาปหนึ่งแสนเป็นบริวารมา
 ถวายบังคมพระศาสดา ได้ยิน ณ ที่สุด
 ข้างหนึ่ง.

ต่อ่นั้น สรทดาบสเรียกพวก
 อันเตวาสิกมาด้วยกล่าวว่า “พ่อทั้งหลาย
 อาสนะที่พระพุทธรเจ้าทั้งหลายประทับนั่ง
 ต่ำ, แม้อาสนะสำหรับสมณะแสนรูปก็
 ไม่มี, วันนี้พวกเจ้าควรทำสักการะแด่
 พระพุทธรเจ้าทั้งหลายให้ยิ่งใหญ่, จงนำ
 ดอกไม้ทั้งหลายที่ถึงพร้อมด้วยสีและกลิ่น

คุณฉวีล มีต้องป็น

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อาหารธา”ติ. กณกาโล ปปญโจ
 วย โหติ, อิทธิมโต ปน
 อิทธิวิสโย อจินฺเตยฺโยติ, มุหุตฺเตเนว
 เต ตาปสา วรรณคณฺธสมฺปนฺนานิ
 ปฺุพฺพานิ อหริตฺวา พุทฺธานํ
 โยชนปฺปมาณํ ปฺุพฺผาสนํ ปณฺญาเปสฺสุ.
 อุกินฺนํ อคฺคสาวกานํ ติกาวุตฺตํ,
 เสสภิกฺขุณฺํ อหฺมโยชนิกาทิกเกทํ,
 สํฆนวกํสฺส อฺสภมตฺตํ อโหสิ.
 “กถํ เอกสฺมี อสฺสมปเท
 ตาวมหนฺตานิ อาสนานิ ปณฺณตฺตานิ”ติ
 น จินฺเตตพุพฺ. อิทธิวิสโย เส.
 เอวํ ปณฺณตฺเตสฺสุ อาสเนสฺสุ,
 สรทตปโส ตถาคตสฺส ปฺรโต
 อญฺชลิ ปคฺคยฺห จิตฺ “ภนฺเต
 มยฺหํ ทิฆมรตฺตํ หิตาย สุขาย อิมํ
 ปฺุพฺผาสนํ อภिरุทฺธา”ติ อาห.

มาจากเชิงเขา”. เวลาที่พูดย่อมนั้น
 เหมือนเนิ่นช้า แต่วิสัยฤทธิ์ของท่านผู้มี
 ฤทธิ์ใคร ๆ ไม่ควรคิด เพราะเหตุนั้น
 โดยกาลเพียงครู่เดียวเท่านั้น ดาบส
 เหล่านั้น จึงนำเอาดอกไม้ทั้งหลายที่ถึง
 พร้อมด้วยสีและกลิ่นแล้วปลาดอาสนะ
 ดอกไม้สำหรับพระพุทธเจ้าทั้งหลายมี
 ประमाणโยชนหนึ่ง. สำหรับพระอัคร-
 สาวกทั้ง ๒ ประมาณ ๓ คาวุต,
 สำหรับพวกภิกษุที่เหลือมีประมาณต่างกัน
 มีประมาณกึ่งโยชนเป็นต้น, สำหรับ
 พระภิกษุผู้ใหม่ในสงฆ์ มีประมาณ
 อฺสภะหนึ่ง. ใคร ๆ ไม่ควรคิดว่า “ใน
 อาศรมบทหลังหนึ่ง ปลาดอาสนะใหญ่
 เพียงนั้นได้อย่างไร?”. เพราะว่าเป็น
 วิสัยแห่งฤทธิ์. เมื่อปลาดอาสนะทั้งหลาย
 เสร็จแล้วอย่างนั้น, สรทตปสก็ยื่น
 ประคองอัญชลีเบื้องพระพักตร์พระตถาคต
 กราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
 ขอพระองค์จงเสด็จขึ้นสู่บุพผาสานะนี้ เพื่อ
 ประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพระองค์
 สิ้นกาลนาน”.

คุณฉวีล มีทองปั้น

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ธรรมบท:ป.-พ.๑-๑๕

เตนหา

เพราะเหตุนั้น พระโบราณา-
จารย์จึงกล่าวว่า

“นানাปุพฺผณฺจ คณฺธณฺจ,
สมฺปาเทตฺวาน เอกโต
ปุพฺผาสนํ ปณฺณาเปตฺวา
อิทํ วจนมพฺรวิ
อิทํ เม อาสนํ วีร
ปณฺณตฺตํ ตวนฺจจฺวิ
มม จิตฺตํ ปสาเทนฺโต
นีสึท ปุพฺผมาสเน,
สตฺตฺรตฺตินฺทิวํ พุทฺโธ
นีสึทึ ปุพฺผมาสเน,
มม จิตฺตํ ปสาเทตฺวา
หาสยิตฺวา สเทวณฺ”ติ.

“สรทดาบสจัดดอกไม้ต่าง ๆ และ
ของหอมรวมเข้าด้วยกัน - ปูลาด
อาสนะดอกไม้แล้ว ได้กราบทูล
คำนี้ว่า ข้าแต่พระวีระ อาสนะที่
ข้าพระองค์ปูลาดแล้วนี้ เหมาะสม
แต่พระองค์ พระองค์ เมื่อจะทำ
ดวงจิตของข้าพระองค์ ให้เสื่อมใส
ของประทับนั่ง บนอาสนะดอกไม้,
พระพุทธรเจ้า ได้ทรงทำดวงจิตของ
ข้าพระองค์ให้เสื่อมใสแล้ว ทำโลกนี้
กับทั้งเทวโลกให้ร่าเริงแล้ว จึง
ประทับนั่งบนอาสนะดอกไม้ ตลอด
๗ คืน ๗ วัน”.

เอวํ นิสินฺเน จ ปน
สตฺถริ, เทว อคฺคสาวกา จ
เสสภิกฺขุ จ อตฺตโน อตฺตโน
ปณฺณตฺตาสเน นีสึทิสฺสุ. สรทดาปโส
มหนฺตํ ปุพฺผจฺจตฺตํ คเหตุวา
ตถาคตฺสฺส มตฺถเก ธาเรนฺโต
อฏฺฐาสิ. สตฺถา “ชฎิลานํ อยํ

กัลล เมื่อพระศาสดาประทับนั่ง
แล้วอย่างนี้, พระอัครสาวกทั้ง ๒ และ
ภิกษุที่เหลือทั้งหลายพากันนั่งลงบนอาสนะ
ที่เขาปูลาดไว้เพื่อตน ๆ. สรทดาบสได้ยืน
ถือฉัตรดอกไม้ใหญ่กันอยู่เหนือพระเศียร
ของพระตถาคต. พระศาสดาทรงอธิษฐาน
ว่า “ขอสักการะของพวกชฎิลนี้ จะมีผล

คุณฉวิล มีต้องป็น

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สกุกาโร มหปฺผโล โหตุ”ติ มากเกิด” ทรงเข้านิโรธสมาบัติ.
 นิโรธสมาปัตติ สมุปชฺชิ. สตฺถุ อัครสาวกทั้ง ๒ กิติ พวกภิกษุที่เหลือกิติ
 สมาปัตติสมาปชฺชนภาวํ ฌตฺวา เทว ทราบว่าพระศาสดาทรงเข้าสมาบัติแล้ว
 อคฺคสาวกาปิ เสสภิกฺขุปี สมาปัตติ ก็พากันเข้าสมาบัติ. เมื่อพระตถาคตทรง
 สมุปชฺชิสฺสุ. ตถาคเต สตฺตาหํ ประทับนั่งเข้านิโรธสมาบัติตลอด ๗ วัน
 นิโรธสมาปัตติ สมุปชฺชิตฺวา นิสินฺเน พวกอ้นเตवासิกของดาบส เมื่อถึงเวลา
 ตาปสฺสส อนฺเตवासิกา ภิกฺขาจา- ภิกษาจารย์, ฉันทผลอันเกิดแต่รากไม้
 กाले สมุปตฺเต, วนมฺลผลาลํ ในป่า ในเวลาที่เหลือก็ยืนประคองอัญชลี
 ปริภุญฺชิตฺวา เสสกาลे พุทฺธานํ แต่พระพุทธรเจ้าทั้งหลาย.
 อณฺชลิมุปกฺคยฺห ติฏฺฐนฺติ.

สรทตาปโส ปน ภิกฺขาจา- ส่วนสรทดาบสไม่ไปสูที่ภิกษาจารย์
 อคฺคตฺวา ปุพฺพจฺจตฺตํ ธารยมาโนว ก็ฉัตรดอกไม้อยู่เที่ยวให้เวลาผ่านพ้นไป
 สตฺตาหํ ปีติสฺุเขน วิตินาเมสิ. ด้วยความสุขเกิดแต่ปีติ ตลอด ๗ วัน.
 สตฺถา นิโรธโต วุฏฺฐาย พระศาสดาทรงออกจากนิโรธสมาบัติ
 ทกฺขิณปสฺเส นิสินฺนํ อคฺคสาวกํ ตรัสเรียกพระนิสภเถระผู้เป็นอัครสาวก
 นิสภตฺเถโร อามนฺเตสิ “นิสภ- ซึ่งนั่ง ณ ปรศฺวเบื้องขวาว่า “นิสภะ
 สกฺกาการกาณํ ตาปสานํ ปุพฺพ- เธอจงทำอนุโมทนาสำหรับอาสนะดอกไม้
 สนานุโมทนํ กโรหิ”ติ. เถโร แก่ดาบสทั้งหลาย ผู้ทำสักการะ”.
 จกฺกวตฺติรณฺเวย สนฺติกา ปฏฺิลทฺธ- พระเถระมีใจยินดีเหมือนแม่ทัพใหญ่ ได้
 มหาลาโภ มหาโยโช วยี ประสบลาภใหญ่จากสำนักพระเจ้าจักร-
 ตฺถุจฺมานโส สาวกปารมิณาณ ะจตฺวา พรรตติ ฉะนั้น ตั้งอยู่ในสาวกบารมีญาณ
 ปุพฺพาสนานุโมทนํ อารภิ. ตสฺส เริ่มอนุโมทนาสำหรับอาสนะดอกไม้.
 เทสนาวสาเน ทฺุติยสาวกํ อามนฺเตสิ ในเวลาจบเทศนาของพระนิสภเถระนั้น

คุณถวิล มีท้องปิ่น
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“ตฺวํปิ ภิกฺขุ ฌมฺมํ เทเสหิ”ติ. อโนมตฺเตโร เตปิฏกํ พุทฺธวจนํ
สมฺมสิตฺวา ฌมฺมํ กเถสิ, ทฺวินฺนํ
อคฺคสาวกานํ เทสนาย เอกสฺสาปิ
อภิสมโย นาโหสิ.

อถ สตุถา อปริมาเณ
พุทฺธวิสเย จตฺวา ฌมฺมเทสนํ อารภิ.
เทสนาวसानเ จเปตฺวา สรทตาปสํ
สพฺเพปิ จตฺสตุตฺติสหสฺสชฺฐิลลา อรหตฺตํ
ปาปฺณิสฺสุ, เตปิ สตุถารํ ปพฺพชฺชํ
ยาจิสฺสุ. สตุถา “อถ ภิกฺขโว”ติ
หตฺถํ ปสาเรสิ. เตสํ ตาวเทว
เกสมสฺสูนิ อนฺตรชายิสฺสุ, อฏฺฐ
ปริกฺขารานํ กาเย ปฏิมุฏฺฏกา
วอหสิ.

“สรทตาปโส กสฺมา อรหตฺตํ น
ปตฺโต”ติ ? วิภฺชิตฺตจิตฺตตฺตตา. ตสฺส
กิริ พุทฺธานํ ทฺติยาสนเ นิสิตฺตฺวา
สาวกปารมิฎฺฏาเณ จตฺวา ฌมฺมํ
เทสยโต อคฺคสาวกสฺส ฌมฺมเทสนํ

พระศาสดาตรัสเรียกสาวกที่ ๒ มาด้วย
สั่งว่า “ภิกษุแม่เธอจงแสดงธรรมเถิด”.
พระอโนมเถระ พิจารณาพระพุทฺธพจน์
คือ พระไตรปิฏกแล้ว แสดงธรรม,
ด้วยเทศนาของพระอัครสาวกทั้ง ๒ แม่
ดาบสรูปหนึ่ง ก็ไม่มีการตรัสรู้.

ที่นั่น พระศาสดาดำรงอยู่ในพุทฺธ-
วิสัยไม่มีประมาณ ทรงเริ่มพระธรรม-
เทศนา. ในเวลาจบพระเทศนา เว้น
สรทดาบส แม่ชฎิลประมาณ ๗ หมื่น
๔ พันทั้งหมดบรรลुพระอรหัต, พวกชฎิล
เหล่านั้นทูลขอบรรพชากะพระศาสดา.
พระศาสดาทรงเหยียดพระหัตถ์ ด้วย
ตรัสว่า “พวกเธอจงเป็นภิกษุมาเถิด”.
ในทันใดนั่นเอง ผมและหนวดของชฎิล
เหล่านั้นอันตรธานไปแล้ว, บริหาร ๘
ได้สวมกายแล้วเทียว.

มีคำถามว่า “เพราะเหตุไร ?
สรทดาบสจึงไม่บรรลุพระอรหัตเล่า ?”.
ตอบว่า เพราะว่าเป็นผู้มีจิตฟุ้งซ่าน.
ได้ยินว่า จำเดิมแต่กาลที่สรทดาบสนั้น
เริ่มฟังธรรมเทศนาของอัครสาวกผู้นั่งบน

คุณฉวีล มีต้องปั้น

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โสดุ อารทุทธกาลโต ปฏุจาย “โอโห
วตาทปี อนาคต อุปุชชนกสสุ
พุทธสสุ สาสเน อิมินา สาวเกน
ปฏิลทุทธรุ ลภยยน”ติ จิตต
อุทปาที โส เตน ปริวิตกเกน
มคคผลปฏิเวธ กาทุ นาสกขี.
ตถาคต ปน วนทิตวา สมมุเข
จตุวา อาห “ภนเต ตุมหาก
อนนุตตราสเน นิสินโน ภิกขุ ตุมหาก
สาสเน โก นาม โหตี”ติ.

อาสนะที่ ๒ ของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
แล้ว ดำรงอยู่ในสาวกบารมีญาณแสดง
ธรรมอยู่ เกิดความคิดว่า “โอหนอ
แม้เราพึงได้ฐานะที่สาวกนี้ได้แล้ว ใน
ศาสนาของพระพุทธเจ้าผู้จะอุบัติขึ้นใน
อนาคต”. สรทดาบสนั้น ไม่อาจจะ
ทำการรู้แจ้งในมรรคและผลด้วยความ
ปริวิตกนี้. ก็ท่านยืนถวายบังคมพระ-
ตถาคตในที่เฉพาะพระพักตร์แล้ว จึง
ทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภิกษุ
ผู้นั่งอาสนะต่อลำดับพระองค์ มีชื่อว่า
อะไร ? ในศาสนาของพระองค์”.

“มยา ปวตติตัม ฐมมจกัม
อนุปวตเตนโต สาวกปารมีญาณสสุ
โกฏิมุปโต โสพสพณณา ปฏิ-
วิชฌิตวา จิตฺวา, มยหิ สาสเน
อคคสาวโก^๑ นาม เอโส”ติ. “ภนเต
ยวายิ มยา สตุตทาหิ ปุပ္ผจจตุต
ธาเรนุเตน สกกาโร กโต, อหิ
อิมสสุ ผลน อณฺณิ สกุกตต
วา พุรหุมตติ วา น ปตฺถेमิ,

พระศาสดาตรัสตอบว่า “ภิกษุผู้
ให้จักรคือธรรมที่เราประกาศแล้วเป็นไป
อยู่ ถึงที่สุดสาวกบารมีญาณ รู้แจ้ง
ปัญญา ๑๖ อย่างตั้งอยู่เที่ยว รูปนั้น
ชื่อว่า อัครสาวกในศาสนาของเรา”.
ท่านได้ทำความปรารภว่า “ข้าแต่
ท่านผู้เจริญ ด้วยผลแห่งสักการะที่
ข้าพระองค์กั้นฉัตรดอกไม้ทำแล้วตลอด
๗ วันนี้ ข้าพระองค์มิได้ปรารภนา

^๑ ฉ. อคคสาวโก นิสโก นาม เอโส.

คุณฉวี มีทองปิ่น
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อนาคเต ปน อัย นิสภตเถโร
 วีย เอกสฺส พุทฺธสฺส อคฺคสาวโก
 ภเวยฺยน”ติ ปตฺถนํ อกาสิ.

สตฺถา “สมิขฺฉิสฺสติ นุ โข
 โน อิมสฺส ปุริสสฺส ปตฺถนา”ติ
 อนาคตงฺสฺสวณํ เปเสตฺวา โอลิเกนฺโต
 กปฺปสฺตสฺสสฺสวณํ อเก อสงฺเขยฺย
 อติกฺกมิตฺวา สมิขฺฉนฺนภาวํ อทฺทส.
 ทิสฺวา จ ปน สรทตาปสํ
 อาห “น เต อัย ปตฺถนา
 โมฆา ภวิสฺสติ, อนาคเต ปน
 กปฺปสฺตสฺสสฺสวณํ อสงฺเขยฺย
 อติกฺกมิตฺวา โคตโม นาม พุทฺโธ
 อปฺปชฺชิสฺสติ, ตสฺส มาตา
 มหามายาเทวี ภวิสฺสติ, ปิตา
 สุกฺโขทโน นาม มหาราช,า,
 ปุตฺโต ราหุโล นาม, อปฺปฐฺจาโก
 อานนฺโท นาม, ทุตฺติยสาวโก
 โมคฺคัลลาโน นาม, ตฺวํ ปนสฺส
 อคฺคสาวโก ธรรมเสนาปติ สารีปุตฺโต
 นาม ภวิสฺสตี”ติ. เอวํ ตฺวาปสํ
 พฺยากริตฺวา ธรรมกถํ กถेतฺวา

ความเป็นท้าวสักกะหรือความเป็นพรหม
 อย่างอื่น, ก็ในอนาคตข้าพระองค์พึงเป็น
 อัครสาวกของพระพุทธเจ้าองค์หนึ่ง
 เหมือนพระนิสภเถระองค์นี้”.

พระศาสดาทรงส่งอนาคตตั้งสัจฉา
 ไปพิจารณาว่า “ความปรารถนา
 ของบุรุษนี้จักสำเร็จหรือหนอ” ดังนี้แล้ว
 ได้ทอดพระเนตรเห็นว่า ล่วงเลยอสงฺไชย
 หนึ่ง ยิ่งด้วยแสนกัปจึงจะสำเร็จ. ก็แล
 ครั้นทอดพระเนตรเห็นแล้ว จึงตรัสกับ
 สรทดาบสว่า “ความปรารถนาของ
 ท่านจักไม่เปล่าประโยชน์, ก็ในอนาคต
 ล่วงไป ๑ อสงฺไชยยิ่งด้วยแสนกัป
 พระพุทธเจ้าพระนามว่า โคตม จัก
 อุตฺติขึ้น, พระมารดาของพระองค์ จักมี
 พระนามว่า มหามายาเทวี, พระบิดา
 ของพระองค์จักมีพระนามว่า สุกฺโขทน-
 มหาราช, พระโอรสของพระองค์จักมี
 พระนามว่า ราหุล, อปฺปฐฺจาของ
 พระองค์จักมีพระนามว่า อานนท,
 สาวกที่ ๒ จักมีนามว่า โมคคัลลานะ,
 ส่วนท่านเองจักเป็นพระอัครสาวกของ
 พระองค์ จักมีนามว่า ธรรมเสนาบดี-

คุณวีน มีทองปิ่น

สร้างคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ภิกษุสงฆ์ปริวูโต อากาส์ ปกขนุทิ.

สารีบุตร”. พระศาสดาครั้งทรงพยากรณ์
ดาบสอย่างนี้แล้ว ตรัสธรรมกถา มี
ภิกษุสงฆ์แวดล้อม เหาะไปสู่อากาศแล้ว.

สรทดาปโสปี อนฺเตวาสิกตฺเถรานํ
สนฺติกํ คนฺตฺวา สหายกสฺส
สิริวฑฺฒกฺกฺกมฺพิกสฺส สาสนํ เปเสสิ
“ภนฺเต มม สหายกสฺส วเทถ
สหายเกน เต สรทดาปเสน
อโนมทสฺสีพุทฺธสฺส ปาทมฺเเล อนาคเต
อุปฺปชฺชนกสฺส โคตมพุทฺธสฺส สาสนเ
อคฺคสาวกภูจฺจานํ ปตฺถิติ, ตฺวปี
ทฺตฺยสาวกภูจฺจานํ ปตฺถเอหิ”ติ. เอวญฺจ
ปน วตฺวา เถเรหิ ปุเรตรเมว
เอกปสฺเสน คนฺตฺวา สิริวฑฺฒสฺส
นิเวสนทฺวาเร อฏฺฐาสิ. สิริวฑฺโฒ ตํ
ทิสฺวา “จิริสฺสํ วต เม อโย
อาคโตะ”ติ อาสเน นิสิตฺทาเปตฺวา
อตฺตนา นิจฺตเร อาสเน นิสินฺโน
“อนฺเตวาสิกปริสา ปน โว ภนฺเต
น ปญฺญาณนฺตี”ติ ปุจฺฉิ.

ฝ่ายสรทดาบสไปยังสำนักของพวกเขา
เถระอันเตวาสิกแล้ว จึงส่งข่าวไปแก่
สิริวฑฒกุกุมพ็ผู้เป็นสหายว่า “ท่าน
ผู้เจริญ พวกท่านจงบอกแก่สหายของ
เราว่า ‘สรทดาบสผู้เป็นสหายของท่าน
ปรารถนาตำแหน่งอัครสาวกในพระ-
ศาสนาของพระพุทธเจ้า พระนามว่า
โคตม ผู้อุบัติขึ้นในอนาคต ไกลบาทมุล
ของพระพุทธเจ้าพระนามว่า อโนมทสสี
แล้ว, แม้ท่านจงปรารถนาตำแหน่ง
สาวกที่ ๒”. ก็แล สรทดาบส ครั้ง
กล่าวอย่างนี้แล้ว จึงไปโดยข้างหนึ่ง
ก่อนกว่าพระเถระทั้งหลายนั้นเที่ยว ได้
ยืนอยู่ที่ประตูเรือนของสิริวฑฒะ. สิริ-
วฑฒะเห็นท่านแล้วกล่าวว่า “นาน
เหลือเกิน พระผู้เป็นเจ้าของเราจึงมา”
นิมนต์ให้นั่งบนอาสนะ ตนเองนั่งลงบน
อาสนะต่ำกว่า ถามว่า “โชนพวก

คุณฉวิธ มีต้องป็น

สร้างคัมภีร์พระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“อาม สมม, อมหากั อสฺสมั
 อโนมทสฺสี พุทฺโธ อากโต, มยั
 ตสฺส อตฺตโน พเลน สกุกาโร
 กริมฺหา, สตฺธา สพฺเพสํ ฐมฺมึ
 เทเสสิ, เทสนาปริโยसानเ จเปตฺวา
 มั เสสา อรหตฺตํ ปตฺตา
 ปพฺพชฺสี, อหํ สตฺถุ อคฺคสาวก-
 นิสภตฺเถโร ทิสฺวา อนาคเต
 อูปฺชชนกสฺส โคตมพุทฺธสฺส นาม
 สาสเน อคฺคสาวกญฺจานํ ปตฺถะสิ,
 ตฺวํปิ ตสฺส สาสเน ทุตฺติยสาวกญฺจานํ
 ปตฺถะหิ”ติ. “มยฺหํ พุทฺเธหิ สทฺธิ
 ปริจโย นตฺถิ ภนฺเต”ติ. “พุทฺเธหิ
 สทฺธิ กถนํ มยฺหํ ภาโร โหตุ
 ตฺวํ มหนตฺตํ อภิสกุกาโร สชฺเชหิ”ติ.

อันเตวาสิกบริษัทของท่าน จึงไม่
 ปรากฏเล่า ? เจ้าข้า”.

สรทดาบสตอบว่า “ใช่แล้ว
 เพื่อนรัก, พระพุทธเจ้าพระนามว่า
 อโนมทสฺสี เสด็จมายังอาศรมของพวก
 เรา, พวกเราจึงทำการสักการะแด่
 พระองค์ตามกำลังของตน, พระศาสดา
 ทรงแสดงธรรมโปรดพวกเราทุกคน,
 ในเวลาจบพระเทศนา เว้นเรา พวก
 ที่เหลือบรรลุประอรหัต บวชแล้ว, เรา
 เห็นพระนิสภเถระผู้เป็นอัครสาวกของ
 พระศาสดาแล้ว ได้ปรารณาดำแหน่ง
 อัครสาวกในศาสนาของพระพุทธเจ้า
 พระนามว่า โคตม ซึ่งจะอุบัติขึ้นใน
 อนาคต, แม้ท่านจงปรารณาดำแหน่ง
 สาวกที่ ๒ ในศาสนา ของพระองค์เถิด”.
 สิริวัฑฒะกล่าววว่า “ข้าพเจ้าไม่มีความ
 คั่นเคยกับพระพุทธเจ้าทั้งหลายนะ
 ขอรับ”. สรทดาบสตอบว่า “การ
 กราบทูลกับพระพุทธเจ้าทั้งหลาย จง
 เป็นภาระของเรา ท่านจงจัดสักการะ
 ยิ่งใหญ่ไว้เถิด”.

บริษัทศรีย่านไพศาล จำกัด
 อุกิศจำนกุดลให้แกบรพบุรุษ

สิริวิฑูโล ตสฺส วจันํ สุตฺวา
 อตฺตโน นินเวสนทฺวาเร ราชมาเนน
 อฏฺฐกรีสมตฺตํ จานันํ สมตลํ
 กาเรตฺวา วาลุกํ โอยิราเปตฺวา
 ลาชปณฺจมานิ ปุปฺพานิ วิกิริราเปตฺวา
 นิลุปฺปลจฺจทนต์ มณฺฑปํ กาเรตฺวา
 พุทฺธาสนํ ปณฺญาเปตฺวา เสสภิกฺขุณฺโณ
 อาสนานิ ปฏฺิยาเทตฺวา มหนฺตํ
 สกฺกาโรสมฺมานํ สชฺเชตฺวา พุทฺธานํ
 นิมนฺตณฺตถาย สรทตฺวาปสฺส สณฺณํ
 อทาสิ.

ดาบสโ ส พุทฺธปฺมุขํ ภิกฺขุสงฺฆํ
 คเหตฺวา ตสฺส นินเวสนํ อคมาสิ.
 สิริวิฑูโล ตสฺส ปจฺจกฺกมณฺโณ กตฺวา
 ตถาคตสฺส หตฺถโต ปตฺตํ คเหตฺวา
 มณฺฑปํ ปเวเสตฺวา ปณฺณตฺตาสเน
 นิสินฺนสฺส พุทฺธปฺมุขสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส
 ทกฺขิโณทกํ ทตฺวา ปณฺีตโภชเนน
 ปรีวิสิตฺวา ภตฺตกิจฺจปรีโยसाने
 พุทฺธปฺมุขํ ภิกฺขุสงฺฆํ มหารเหหิ
 วตฺถเหหิ อจฺฉาเทตฺวา “ภนฺเต นายํ
 อารมฺโภ อปฺปมตฺตกฺกุฏานตฺถาย
 อิมินาว เม นินยาเมน สตฺตาทํ

สิริวิฑูโลฟังคำของสรทดาบสนั้น
 แล้ว สั่งให้ทำสถานที่ประมาณ ๘
 กรีสโดยมาตราหลวง ที่ประตูเรือนของตน
 ให้มีพื้นเรียบแล้วจึงให้เกลี่ยทราย ให้
 ไปรดอกไม้มีข้าวตอกเป็นที่ ๕ ให้สร้าง
 มณฑปมุงด้วยดอกกุบลเขียว แล้วปูลาด
 พุทธานัน จัดแจงอาสนะแม่แก่เหล่าภิกษุ
 ที่เหลือแล้ว เตรียมสักการะและเครื่อง
 ด้านอาหารเป็นอันมาก จึงได้ให้สัญญาแก่
 สรทดาบสเพื่อประโยชน์แก่การนิมนต์
 พระพุทธเจ้าทั้งหลาย.

ดาบสพาภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้า
 เป็นประธาน ได้ไปยังเรือนของ
 สิริวิฑูโลที่นั้นแล้ว. สิริวิฑูโลทำการ
 ด้านอาหารสำหรับสรทดาบสนั้น รับประทานอาหาร
 พระหัตถ์ของพระตถาคต เชิญเสด็จให้
 เข้าไปสู่มณฑป ถวายน้ำทักษิณาแด่
 พระภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน
 นั่งบนอาสนะที่ปูลาดไว้แล้ว อังคาสด้วย
 โภชนะอันประณีต ในเวลาเสร็จภัตกิจ
 นิมนต์ภิกษุสงฆ์ มีพระพุทธเจ้าเป็น
 ประธาน ให้ครองผ้ามีราคาแพง
 กราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ

อนุกมฺปิ กโรธา”ติ อาท.

สตฺถา อธิวาเสสิ. โส
เตเนว นียาเมน สตฺตาหํ มหาทานํ
ปวตฺเตตฺวา ภควนฺตํ วนฺทิตฺวา
อญฺชลิ ปคฺคยฺห จิตฺ อาท
“ภนฺเต มม สหาโย สรทตาปโส
‘ยสฺส สตฺถุโน อคฺคสาวโก
ภเวยฺยนฺ’ติ ปตฺถเกสิ, อหํ ตสฺเสว
ทฺตฺติยสาวโก ภเวยฺยนฺ”ติ.

สตฺถา อนาคตํ โอลฺเกตฺวา
ตสฺส ปตฺถนาย สมฺมิชฺฌนภาวํ
ทิสฺวา พฺยาภาสิ “ตฺวํ อิตฺ
กปฺปสฺตสฺสหสฺสาธิกํ อสงฺเขยฺย
อติกฺกมิตฺวา โคตมพฺพุทธสฺส ทฺตฺติยสาวโก
ภวิสฺสสิ”ติ. พุทฺธานํ พฺยาकर्ณํ
สฺตฺวา สิริวทฺโธ หฺมฺจปหฺมฺจ
อโหสิ. สตฺถาปิ ภตฺตานุโมทนํ กตฺวา

ความริเริ่มนี้ มิใช่เป็นไปเพื่อประโยชน์
แก่ตำแหน่งมีประมาณเล็กน้อย, ขอ
พระองค์ จงทรงทำความอนุเคราะห์แก่
ข้าพระองค์โดยทำนองนี้ ตลอด ๗ วัน”.

พระศาสดาทรงรับอาราธนาแล้ว.
เขาให้มหาทานเป็นไปโดยทำนองนั้นนั้น-
เที่ยวตลอดสี่ปีดาร์ ถวายบังคมพระผู้มี-
พระภาค ยืนประคองอัญชลีกราบทูลว่า
“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ สรทตาปสเป็น
สหายของข้าพระองค์ ปรรายแล้ว
‘ข้าพระองค์พึงเป็นอัครสาวกของพระ-
ศาสดาพระองค์ใด’ ข้าพระองค์พึงเป็น
สาวกที่ ๒ ของพระศาสดาพระองค์นั้น
เหมือนกัน”.

พระศาสดาทรงตรวจดูอนาคตกาล
แล้ว ทรงเห็นว่าสำเร็จตามความ
ปรารถนาของสิริวัฑฒะนั้น จึงทรง
พยากรณ์ว่า “แต่ภักทรกับนี้ไป ล่วง
๑ อสงไขยยิ่งด้วยแสนกัป ท่านจักเป็น
สาวกที่ ๒ ของพระพุทธเจ้าพระนามว่า
โคตม”. สิริวัฑฒะได้ฟังพยากรณ์ของ
พระพุทธเจ้าทั้งหลาย จึงร่าเริงดีใจ.

บริษัทศรีย่านไพศาล จำกัด
อุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ

สปริวารโ วิหารเมว คโต. อัย
เตหิ ปตฺติตา ปตฺถนา, เต
ปตฺติตปตฺติตเมว ลภิสฺสูติ นานํ มุขํ
โธโลเกตฺวา ทมฺมี”ติ.

แม้พระศาสดา ทรงทำภัตตานุโมทนา
พร้อมบริวาร เสด็จไปสู่วิหารนั้นเทียว.
นี่เป็นความปรารถนาที่อัครสาวกทั้ง ๒
เหล่านั้นปรารถนาแล้ว, พวกเขาได้ผล
ที่ตนได้ปรารถนาแล้ว ๆ เพราะเหตุนั้น
เราจึงไม่ได้เลือกหน้าให้” ดังนี้.

เอวํ วุตฺเต เทว อคฺคสาวกา
ภควนฺตํ วนฺทิตฺวา “ภนฺเต มยํ
อาคาริยภฺตฺตา สมานา คิรคฺคสมชฺชํ
ทสฺสนาย คตา”ติ วตฺวา ยาว
อสฺสชิตฺเตรสฺส สนฺติกา โสตาปตฺติ-
ผลปฏิเวธา สพฺพํ ปจฺจุปฺปนฺนวัตถุ
กเถตฺวา “เต มยํ ภนฺเต สญฺชยสฺส
อาจริยสฺส สนฺติกํ คนฺตฺวา ตํ
ตุมฺหากํ ปาทมฺุเล อาเนตฺูกามา
ตสฺส ลทฺธิยา นิสฺสารภาวํ
กเถตฺวา อิธาคมนเน อานิสฺสํ
กถยิมฺหา, โส “อิทานิ มยฺหํ
อนฺเตวาสิกฺวาโส นาม จาภฺิยา
อุทกจลนภาวูปตฺติสฺทิสฺโส, น
สฺกฺขิสฺสสามิ อนฺเตวาสิกฺวาสํ วสิตฺฺนุ”ติ
วตฺวา “อาจริย อิทานิ มหาชโน
คณฺฐมาลาทิตฺถโต คนฺตฺวา สตฺถารํเยว

เมื่อพระศาสดาตรัสพระพุทธพจน์
อย่างนี้แล้ว อัครสาวกทั้ง ๒ ถวาย
บังคมพระผู้มีพระภาคแล้ว กราบทูลว่า
“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พวกข้าพระองค์
(ครั้ง) เป็นฆราวาสได้ไปดุ่มหรรสพบน
ยอดเขา” กราบทูลเรื่องราวที่เกิดขึ้น
ทั้งหมด จนถึงการรู้แจ้งโสดาปัตติผล
จากสำนักของพระอัสสชิเถระ กราบทูล
ว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์
ทั้ง ๒ นั้น ไปสู่สำนักของอาจารย์สัญญาชัย
ต้องการจะนำท่านอาจารย์สัญญาชัยนั้นมา
แทบบาทมูลของพระองค์ บอกความที่
ลัทธิของท่านไม่เป็นสาระ พวกฉันกล่าว
อานิสงสในการมาในที่นี้, ท่านสัญญาชัย
นั้นตอบว่า ‘บัดนี้ ชื่อว่า การอยู่เป็น
อันเตวาสิกของเราเป็นเช่นกับการเกิด
ความไหวแห่งน้ำในดุ่ม, เราไม่อาจจะอยู่

บริษัทศรีย่านไพศาล จำกัด
อุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ

ปุชเชสฺสติ, ตุมฺเหว กถํ ภวิสฺสตา”ติ
 วุตฺเต “กึ ปน อิมสฺมี โลเก
 ปณฺหิตา พหุ, อุทาทุ ทนฺธา”ติ
 ‘พหุ ทนฺธา อจาริยา’ติ กถิต
 ‘เตนหิ ปณฺหิตา ปณฺหิตา สมณสฺส
 โคตมสฺส สนฺติกํ คมิสฺสนฺติ, ทนฺธา
 ทนฺธา มม สนฺติกํ อากมิสฺสนฺติ,
 กจฺจถ ตุมฺเห’ติ วตฺวา อากนฺตุ
 น อิจฺฉิ ฆนฺเตติ.

ตํ สุตฺวา “ภิกฺขเว สมฺชโย
 อตฺตโน มิจฺฉาทิฏฺฐิตาย อสาร์
 ‘สาร์’ติ สारण्य ‘อसार’ติ
 คณฺหิ, ตุมฺเห ปน อตฺตโน
 ปณฺหิตาย สारण्य สारโ
 อसारณฺจ อसारโ ตวฺวา อสาร์
 ปหาย สारเมว คณฺหิตฺตา”ติ
 วตฺวา อีมา คาถา อภาสิ

เป็นอันเตवासิกได้ เมื่อพวกข้าพระองค์
 กล่าวว่า “ข้าแต่อาจารย์ บัดนี้มหาชน
 มีของหอมและระเบียบเป็นต้นในมือ ไป
 แล้วจักบูชาพระศาสดานั้นเทียว, ตัวท่าน
 นั้นเทียวจักเป็นอย่างไร?” ตอบว่า ‘กึ
 ในโลกนี้พวกคนฉลาดมาก หรือพวก
 คนโง่มากเล่า?’ เมื่อพวกข้าพระองค์
 ตอบว่า ‘พวกคนโง่มาก ท่านอาจารย์’
 ดังนี้ ก็กล่าวว่า ‘ถ้าอย่างนั้นพวกคน
 ฉลาดๆ จักไปสู่นักของพระสมณโคตม,
 พวกคนโง่ ๆ จักมาสู่นักของเรา,
 พวกเจ้าจงไปเถิด’ ดังนี้ ไม่ปรารถนา
 จะมา พระเจ้าข้า.

พระศาสดา ทรงสดับคำนั้นแล้ว
 ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย สัญชัยถือเอา
 ธรรมที่ไม่มีสาระว่า ‘มีสาระ’ และธรรม
 ที่มีสาระว่า ‘ไม่มีสาระ’ เพราะความที่ตน
 มีความเห็นผิด, ส่วนเธอทั้ง ๒ รู้ธรรม
 ที่เป็นสาระโดยความเป็นสารธรรม และ
 ธรรมที่ไม่เป็นสาระโดยความเป็นอสาร-
 ธรรม เพราะความที่ตนเป็นคนฉลาด
 ละธรรมที่ไม่มีสาระแล้ว ถือเอาเฉพาะ

ธรรมที่มีสาระ” ดังนี้แล้ว ทรงภาษิต
พระคาถาเหล่านี้ว่า

๑๑. “อสาเร สารมตินโน,
สาเร จ อสารทสฺสโน.
เต สารํ นาธิกจฺจนฺติ
มิจฺฉาสงฺกปฺปโคจฺรา.

๑๒. สารญจ สารโต ญตฺวา
อสารญจ อสารโต.
เต สารํ อธิกจฺจนฺติ
สมฺมาสงฺกปฺปโคจฺรา”ติ.

ตตฺถ อสาเร สารมตินนฺติ
จตฺตารโ ปจฺจยา, ทสฺวตฺตฺกกา
มิจฺฉาทิฏฺฐิ, ตสฺสา อฺปนฺนํสฺสยญฺจตา
ธมฺมเทสฺนาติ อยํ อสารโ นาม,
ตสฺมิ สารทิฏฺฐินนฺติ อตฺถโ.
สาเร จ อสารทสฺสโนติ ทสฺวตฺตฺกกา
สมฺมาทิฏฺฐิ, ตสฺสา อฺปนฺนํสฺสยญฺจตา
ธมฺมเทสฺนาติ อยํ สารโ นาม,

๑๑. “ชนเหล่าใด ผู้มีความสำคัญว่า
เป็นธรรมมีสาระในธรรมไม่มีสาระ
ผู้มีปกติเห็นว่าเป็นธรรมไม่มีสาระ
ในธรรมมีสาระ ชนเหล่านั้นผู้มี
ความดำริผิดเป็นอารมณ์ ย่อมไม่
ประสบธรรมที่เป็นสาระ.

๑๒. ชนเหล่าใด รู้ธรรมที่เป็นสาระ
โดยความเป็นสารธรรม และธรรม
อันไม่มีสาระ โดยความไม่เป็น
สารธรรม ชนเหล่านั้นผู้มีความ
ดำริชอบเป็นอารมณ์ ย่อมประสบ
ธรรมอันเป็นสาระ”.

บรรดาคำเหล่านั้นนี้ คำว่า ผู้มี
ความสำคัญว่าเป็นธรรมมีสาระในธรรม
ไม่มีสาระ ความว่า สภาพนี้คือปัจจัย
๔, มิจฉาทิฐิมิวัดถุ ๑๐, ธรรมเทศนา
อันเป็นอุปนิสัยแห่งมิจฉาทิฐินั้น ชื่อว่า
อสารธรรม. อธิบายว่า ผู้มีปกติเห็น
ในธรรมที่ไม่เป็นสสาระนั้น ว่าเป็น
สารธรรม. คำว่า ผู้มีปกติเห็น

ตสมิ “นาย สาโร”ติ อสารทสฺสินโน.

ว่าเป็นธรรมไม่มีสาระในธรรมมีสาระ
ความว่า สภาพนี้ คือสัมมาทิฐิมี
วัตถุ ๑๐, ธรรมเทศนาอันเป็นอุปนิสัย
แห่งสัมมาทิฐินั้น ชื่อว่า สารธรรม,
อธิบายว่า ผู้มีปกติเห็นว่าเป็นธรรมไม่มี
สาระในธรรมที่มีสาระนั้นว่า “ธรรมนี้
ไม่เป็นสาระ”.

เต สารนฺติ เต เอตํ
มิจฺฉาทิฎฺฐิกหณํ คเหตุวา จิตา
กามวิตกฺกาทินํ วเสน มิจฺฉา-
สงฺกปฺปโคจฺรา หุตฺวา สีสสารํ
สมาธิสารํ ปญฺญาสารํ วิมุตฺติสารํ
วิมุตฺติญาณทสฺสนสารํ ปรมตฺตสารํ
นิพฺพานญจ นาธิคจฺจนฺติ.

คำว่า ชนเหล่านั้นย่อมไม่ประสบ
ธรรมที่เป็นสาระเป็นต้น ความว่า
ชนเหล่านั้น คือผู้ยึดถือ มิจฉาทิฐินั้น
ดำรงอยู่ เป็นผู้มีความคิดเป็นอารมณ์
ด้วยอำนาจแห่งวิตกทั้งหลาย มีกามวิตก
เป็นต้น ย่อมไม่บรรลุศีลอันเป็นสาระ
สมาธิอันเป็นสาระ ปัญญาอันเป็นสาระ
วิมุตติอันเป็นสาระ วิมุตติญาณทัสสนะ
อันเป็นสาระ และพระนิพพานอันเป็น
ปรมัตตสาระ.

สารญฺจาติ ตเมว สีสสाराทิสารํ
“สาโร นาม อยฺนุ”ติ วุตฺตปฺปการญจ
อสารํ “อสาโร อยฺนุ”ติ ญตฺวา.

คำว่า และธรรมอันเป็นสาระ
ความว่า รู้ธรรมที่เป็นสาระมีศีลสาระ
เป็นต้นนั้นเทียวว่า “ธรรมนี้ ชื่อว่า
เป็นสาระ” และธรรมอันไม่เป็นสาระ
มีประการดังกล่าวแล้วว่า “ธรรมนี้
เป็นอสารธรรม”.

บริษัทศรีย่านไพศาล จำกัด
อุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ

เต ธารนุติ เต ปณฺหิตา
 เอตํ สมฺมาทสฺสนํ คเหตฺวา จิตฺตา
 เนกฺขมฺมสํกปฺปาทีนํ วเสน สมฺมา-
 สํกปฺปโคจฺรา หุตฺวา ตํ วุตฺตปฺปการํ
 สารี อธิคจฺจนฺตํติ.

คำว่า ชนเหล่านั้น ย่อมประสบ
 ธรรมที่เป็นสาระ เป็นต้น ความว่า
 ชนเหล่านั้น คือ บัณฑิตทั้งหลายผู้
 ถือความเห็นชอบนั้นตั้งอยู่ เป็นผู้มีความ
 ดำริชอบเป็นอารมณ์ ด้วยอำนาจ
 แห่งความดำริทั้งหลาย มีความดำริใน
 การออกจากกามเป็นอารมณ์ เป็นต้น
 ย่อมบรรลุธรรมอันเป็นสาระมีประการดัง
 กล่าวแล้วนั้น.

คทาปรีโยसानะ พหุ โสตา-
 ปตฺติผลาทีนํ ปาปฺปณฺีสุ. สนนฺิปตฺติทานํ
 สาดุฏฺฐิกา ฐมฺมเทสนา อโหสีติ.

ในกาลจบคาถา ชนจำนวนมาก
 บรรลุอรุณผลทั้งหลาย มีโสดาปัตติผล
 เป็นต้น. พระธรรมเทศนาได้มีประโยชน์
 แก่ชนผู้ประชุมกันแล้ว ดังนี้แล.

สณฺขยวตฺถุ อฏฺฐมํ.

เรื่องสัญญาชัปปริพาชกที่ ๘ จบ.

๘. นนทตฤเทรวตฤ

๑๓. ยถา อकारं त्रुञ्जनं
वृञ्जि समतिवृञ्जति.
एवं उभावितं जित्तं
राको समतिवृञ्जति.

๑๔. यथा अकारं सुञ्जनं
वृञ्जि न समतिवृञ्जति.
एवं सुभावितं जित्तं
राको न समतिवृञ्जति.

๙. เรื่องพระนันทเถระ

๑๓. เรือนที่บุคคลมุงไม่ดี ฝนย่อมรั่วรด
ได้ ฉนใด. จิตที่บุคคลไม่ได้อบรม
แล้ว ราคะย่อมเสียดแทงได้
ฉนนั้น.

๑๔. เรือนที่บุคคลมุงดีแล้ว ฝนย่อมรั่วรด
ไม่ได้ ฉนใด จิตที่บุคคลอบรม
ดีแล้ว ราคะย่อมไม่เสียดแทง
ฉนนั้น.

๕. นนทตฺเถรวตฺถุ

ยถา อการนฺติ อิมํ ฌมฺมเทสํ
 สตฺถา เขตวเน วิหรนฺโต อายสฺมณฺตํ
 นนทํ อารพฺภ กเถสิ.

สตฺถา หิ ปวตฺติตปวรฌมฺมจกฺโก
 ราชคหํ คนฺตฺวา เวพฺพเน วิหรนฺโต
 “ปุตฺตํ เม อาเนตฺวา ทสฺเสถา”ติ
 สุกฺโขทนมหาราเชน เปสิตานํ สหสฺส-
 สหสฺสปริวารานํ ทสนฺนํ ทุตานํ
 สพฺพปจฺฉา คนฺตฺวา อรหตฺตํ ปตฺเตน
 กาพฺุทายิตฺเถเรน คมนกาลํ ฌตฺวา
 มคฺควณฺณํ วนฺณณตฺวา วิสฺตีสหสฺส-
 ชีณาสวปริวฺโต กปิลวตฺถุปฺรํ นีโต
 ฌาตีสมาคเม โปกฺขรวสฺสํ อตฺถุปฺปตฺติ
 กตฺวา เวสฺสนฺตรชาตกํ กเถตฺวา
 ปุณทิวเส ปิณฺทาย ปวิฏฺโຈ
 “อฺุตฺติฏฺเฐ นปฺปมชฺเชยฺยา”ติ คากาย
 ปิตริํ โสตาปตฺติผล เปตฺติฏฺฐาเปตฺวา
 “ฌมฺมญฺจเร สฺจฺจริตฺนุ”ติ คากาย
 มหาปชาปตี โสตาปตฺติผล ราชานญฺจ
 สกทาคามิผล เปตฺติฏฺฐาเปสิ.

๕. เรื่องพระนันทเถระ

พระศาสดาเมื่อประทับอยู่ในพระ-
 เขตวัน ทรงปรารภท่านนันทะ ตรัส
 พระธรรมเทศนาที่ว่า เรือน...ฉันใด
 ดังนี้ เป็นต้น.

ความพิสดารว่า พระศาสดาทรงมี
 พระธรรมจักรอันประเสริฐอันพระองค์
 ทรงประกาศแล้ว เสด็จไปสู่กรุงราชคฤห์
 ประทับอยู่ในพระเวฬุวัน บรรดาทูต ๑๐
 คน ซึ่งมีบริวารคนละ ๑,๐๐๐ ที่พระเจ้า
 สุกโขทนมหาราชทรงส่งไปด้วยพระดำรัส
 ว่า “พวกเจ้า จงนำโอรสมาแสดงแก่
 เราเถิด”, อันพระกาพฺุทายีเถระ ผู้
 ไปภายหลังทูตทั้งหมดแล้วบรรลुพระอรหัต
 ทราบกาลเป็นที่เสด็จไปแล้ว จึง
 พรรณนาหนทางเสด็จ ทรงมีพระ-
 ชีณาสพ ๒๐,๐๐๐ แวดล้อม นำเสด็จ
 ไปสู่กรุงกบิลพัสดุ์ ในสมาคมพระญาติ
 ทรงทำฝนโบกขรพรรษให้เป็นเหตุเกิด
 เรื่องขึ้น ตรัสเวสสันดรชาดก ในวัน
 รุ่งขึ้น เสด็จเข้าไปเพื่อบิณฑบาต
 โปรดให้พระบิดาดำรงอยู่ในโสดาปัตติผล

ธรรมบท.ป-ท.๑-๑๖

บริษัทศรีย่านไพศาล จำกัด
 อุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ

ด้วยพระคาถาว่า “อุตฺตติฏฺเฐ นปฺ-
ปมชฺชเชยฺย” เป็นต้น โปรดให้พระนาง
มหาปชาบดี ดำรงอยู่ในโสดาปัตติผล
และโปรดให้พระราชาดำรงอยู่ในสกทา-
คามิผล ด้วยพระคาถาว่า “ธมฺมญฺจเร
สุจริตฺ” เป็นต้น.

ภตฺตกิจฺจาวสานเ ปน ราชุ-
มาตุคฺคณกถํ นิสฺสาย จนฺทกีนฺนริชาตกํ
กถตฺวา ตโต ตติยทิวเส นนฺทกุมารสุส
อภิเสกเกหปฺปเวสนวิวามงฺคเลสุ ปวตฺต-
มานesu ปิณฺฑทาย ปวิสิตฺวา
นนฺทกุมารสุส หตฺถे ปตฺตํ ทตฺวา
มงฺคลํ วตฺวา อฏฺฐายาสนา
ปกฺกนฺโตว กุมารสุส หตฺถโต ปตฺตํ
น กณฺหิ.

โส ตถาคเต การเวน “ปตฺตํ
โว ฆนฺเต กณฺหธา”ติ วตฺตํ
นาสกุขิ, เอวํ ปน. จินฺตสิ
“โสปานฺสีเส ปตฺตํ กณฺหิสฺสตี”ติ.
สตถา ตสฺมีปิ จานเ น กณฺหิ.
อิตโร “โสปานฺปาทมูลे กณฺหิสฺสตี”ติ

ก็ในเวลาเสร็จภารกิจ พระศาสดา
ทรงอาศัยการพรรณนาคุณของมารดา
พระราหุล ตรัสจันทกีนริชาตก ใน
วันที่ ๓ แต่วันนั้น เมืองานวิวามงค
เป็นที่เชิญเสด็จเข้าไปสู่เรือนเพื่ออภิเษก
ของนันทกุมารเป็นไปอยู่ เสด็จเข้าไป
เพื่อบิณฑบาต ประทานบาตรในมือของ
นันทกุมาร ตรัสมงคลเสร็จแล้วจึงเสด็จ
ลุกจากอาสนะหลีกไปเที่ยว ไม่ทรงรับ
บาตรจากมือของนันทกุมาร.

นันทกุมารนั้น เพราะความเคารพ
ในพระตถาคต จึงไม่อาจจะกราบทูลว่า
“ขอพระองค์โปรดรับบาตรของพระองค์
เถิด พระเจ้าข้า”, ได้แต่คิดอย่างนี้ว่า
“พระศาสดาจักทรงรับบาตรที่ห้วงนั้นได้”.
พระศาสดาไม่ทรงรับแม้ในที่นั้น. ฝ่าย

บริษัทศรีย่านไพศาล จำกัด
อุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ

จินุเตสิ. สตถา ตตถาปี น นันทกุมารคิดว่า “พระศาสดาจักทรง
 ฌณฺหิ. อิตโร “ราชกุมาร “ราชกุมารคิดว่า “พระศาสดาไม่
 ฌณฺหิสฺสตี”ติ จินุเตสิ. สตถา ตตถาปี ทรงรับแม่ในที่นั้น. ฝ่ายนันทกุมารก็
 น ฌณฺหิ. กุมารโ นีวตฺติตฺถกาโม ได้คิดว่า “พระศาสดาจักทรงรับ
 อรุจียา ฌณฺโตนโต สตถุการเวน ที่พระลานหลวง”. พระศาสดาไม่
 “ปตฺตํ ฌณฺหา”ติ วตฺตํ น ทรงรับแม่ในที่นั้น. พระกุมารมีความ
 สกฺโกติ. “อิธ ฌณฺหิสฺสตี, เอตถ ประสงค์จะเสด็จกลับ(แต่)เสด็จไปด้วย
 ฌณฺหิสฺสตี”ติ จินฺเตนฺโต ฌณฺจติ. ความไม่พอพระทัย เพราะความเคารพ
 ในพระศาสดา จึงไม่อาจจะกราบทูลว่า
 “พระองค์โปรดรับบาตรเถิด”. พระ-
 กุมารทรงเดินพลางคิดว่า “พระศาสดา
 จักทรงรับในที่นี้, จักทรงรับเอาในที่นี้”.

ตสฺมี ขณ อณฺณา อิตฺถิโย ในขณะนั้น หญิงเหล่านี้เห็น
 ตํ ทิสฺวา ชนปทกฺลยาณียา เหตุนี้จึงบอกแก่นางชนบทกัลยาณีว่า
 อาจิกฺขิสฺสุ “อโยเย ภควา นนฺทราชาณํ “พระแม่เจ้า พระผู้มีพระภาคทรงพา
 ฌณฺเตวา ฌโตนโต, ตุมฺเหหิ นํ เจ้าชายนั้นท้ะเสด็จไปแล้ว, พระองค์
 วิณา กริสฺสตี”ติ. สทา ตํ จักทรงแยกนันทกุมารนั้นเสียจากพระ-
 สุตฺวา อุกกพิณฺทุหิ ปกฺขมฺรณฺเตเหว แม่เจ้า”. พระนางฟังคำนั้นแล้ว มี
 อุกฺกมฺลลฺลิตฺเทหิ” เกเสหิ เวเคน หยาตน้ำไหลออกอยู่ที่เดียว มีผมเกล้า
 ฌณฺเตวา “ตฺวํ โข อโยเยปฺตฺตํ กิ่งหนึ่งรีบไปร้องทูลว่า “ข้าแต่พระลูก-

๑ อ. อุกกมฺลลฺลิตฺเทหิ.

อากัจฉะยาสิ”ติ อาห. ตํ ตสฺสา
 วจันํ ตสฺส หทยะ ทิริยํ ปติตฺวา
 วย จิตํ. สตุถาปิสุส หตุถโต
 ปตฺตํ อคณฺหิตฺวา ตํ วิหารํ
 เนตฺวา “ปพฺพชิสฺสสิ นนฺทา”ติ
 อาห. โส พุทฺธการเวเน “น
 ปพฺพชิสฺสามิ”ติ อวตฺวา “อาม
 ฆนฺเต ปพฺพชิสฺสามิ”ติ อาห. สตุถา
 “เตนหิ นนฺทํ ปพฺพชาเชธา”ติ อาห.
 สตุถา กบิลวตฺถุปรุํ คณฺตฺวา
 ตติยทิวเส นนฺทํ ปพฺพชาเชสิ.

สตุตเม ทิวเส ราหุลมาตา
 กุมารํ อลงฺกริตฺวา ภควโต สนฺติกํ
 เปเสสิ “ปสุส ตาต เอตํ
 วิสฺตีสหสฺสสมณฺปริวฺตํ สุวณฺณวณฺณํ
 พุทฺหมรูปวณฺณํ สมณํ, อยฺนฺเต
 ปิตา, เอตสฺส ตวํ ปิตุโน
 ชาตกาเล มหนฺตา นิธิโย^๑ อเหตุ,

เจ้า ขอพระองค์พึงเสด็จกลับมาด่วน”.
 คำนั้นของนาง คงอยู่เหมือนตักขวางใน
 หทัยของนันทกุมารนั้น. ฝ่ายพระศาสดา
 ไม่ทรงรับบาตรจากมือของนันทกุมาร
 นั้นเทียว ทรงนำนันทกุมารนั้นไปยัง
 วิหาร ตรัสว่า “นันทะ เธออยากจะ
 บวชไหม ?”. เพราะความเคารพใน
 พระพุทธเจ้า นันทกุมารนั้นไม่ทูลว่า
 “หม่อมฉันไม่ยากบวช” ทูลว่า “ขอรับ
 หม่อมฉันจักบวช พระเจ้าข้า”. พระ-
 ศาสดาตรัสว่า “ถ้าอย่างนั้น พวกเธอ
 จงให้นันทะบวชเถิด”. พระศาสดา
 เสด็จไปเมืองกบิลพัสดุ์ ทรงให้นันทะ
 บวชในวันที่ ๓.

ในวันที่ ๗ มารดาราหุลตกแต่ง
 พระกุมารทรงส่งไปยังสำนักของพระผู้มี-
 พระภาค ด้วยพระดำรัสว่า “ลูกเอ๋ย
 ลูกจงดูพระสมณะนั้น ผู้มีพระสมณะ
 สองหมื่นแวดล้อม มีวรรณะดุจทองคำ
 วรรณะแห่งพระรูปดุจพรหม, พระสมณะ
 นี้เป็นพระบิดาของลูก, ในเวลาที่พระบิดา

^๑ ฉ. นิธิกมุภโย.

ตสฺส นิกฺขมนกาลโต ปฏฺจาย น
 ปสฺสามิ, กจฺฉ นํ ทายชฺช
 ยาจาหิ ‘อหํ ตาต กุมารโ,
 อภิเสกํ ปตฺวา จกฺวตฺติ ภวิสฺสามิ,
 ธเนน เม อตฺถโก, ธนํ เม
 เทหิ, สามิโก หิ ปฺตฺโต
 ปิตุ สนฺตกสฺสา”ติ. กุมารโ ภควโต
 สนฺตํ กณฺตฺวา วนฺทิตฺวา ปิตุสึเนหํ
 ปฏฺิลมิตฺวา หฏฺจจิตฺโต “สุขา เต
 สมณ ฉายา”ติ วตฺวา อญฺญมฺปิ
 พหุํ อตฺตโน อนฺรูปี วทฺนฺโต
 อฏฺจาสิ.

ของลูกนั้นประสูติแล้ว ได้มีขุมทรัพย์ใหญ่
 (เกิด), จำเดิมแต่กาลที่พระองค์เสด็จออก
 (ผนวช) แม่ไม่เห็น(ขุมทรัพย์)เลย, ลูกจึง
 ไปทูลขอมรดกแก่พระองค์ว่า ‘ข้าแต่
 เสด็จพ่อ ข้าพระองค์เป็นกุมาร,
 ข้าพระองค์ได้ถึงการอภิเษกแล้ว จัก
 เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ, ข้าพระองค์
 ต้องการทรัพย์ของเสด็จพ่อ โปรดประทาน
 ทรัพย์แก่ข้าพระองค์, เพราะว่าลูกยอม
 เป็นเจ้าของสมบัติของพระบิดา”. พระ-
 กุมารเสด็จไปสู่สำนักของพระผู้มีพระภาค
 ถวายบังคมกลับได้ความเส่นหาในพระ-
 บิดา มีพระทัยร่าเริงกราบทูลว่า “ข้าแต่
 พระสมณะ พระฉายาของเสด็จพ่อ
 เป็นสุข” ได้ยื่นกราบบังคมทูลคำ แม้
 อย่างอื่นอันมากซึ่งสมควรแก่ตน.

ภควา กตภตฺตกิจฺจโ อนฺุโมทนํ
 กตฺวา อฏฺจายาสนา ปกฺกามิ.
 กุมารโปี “ทายชฺช เม สมณ
 เทหิ, ทายชฺช เม สมณ
 เทหิ”ติ ภควนฺตํ อนฺุพนฺธิ. ภควาปิ
 กุมารํ น ‘นินฺวตฺตาเปสิ, ปริชโนปิ
 ภควตา สทุธิ กจฺฉนฺตํ นินฺวตฺตาเปตฺุ

พระผู้มีพระภาคทรงทำภารกิจเสร็จ
 แล้ว ทรงทำอนฺุโมทนา เสด็จลุกจาก
 อาสนะหลีกไป. แม้พระกุมารทูลขอว่า
 “ข้าแต่พระสมณะ ขอเสด็จพ่อจงโปรด
 ประทานมรดกแก่ข้าพระองค์เกิด, ข้าแต่
 พระสมณะ ขอเสด็จพ่อจงโปรดประทาน
 มรดกแก่ข้าพระองค์เกิด” ดังนี้ จึง

นาสกุขิ. อิติ โส ภควตา จิตตามเสด็จพระผู้มีพระภาคไป. แม้
 สทุธิ อารามเมว อคมาสิ. พระผู้มีพระภาคไม่ทรงให้กุมารเสด็จกลับ,
 แม้บริวารชนก็ไม่อาจจะให้พระกุมารซึ่ง
 กำลังเสด็จไปกับพระผู้มีพระภาคเสด็จ
 กลับได้. ด้วยประการดังกล่าวมานี้ พระ-
 กุมารนั้นจึงได้เสด็จไปสู่อารามกับพระผู้มี
 พระภาคนั้นเทียว.

ตโต ภควา จินฺเตสิ “ยํ
 อยํ ปิตุสฺนุตํ ฐนํ อิจฺฉติ, ตํ
 วฏฺฏานุคตํ สวิฆาตํ, หนฺนทสฺส
 โพิธิมุเล ปฏฺฐิตุสฺส สตุตฺตวิธํ อริยธฺนํ
 เทมิ, โลกุตฺตรททยชฺชสฺส สามิกํ
 กโรมิ”ติ. อถโข ภควา อายสฺมนุตํ
 สารีปุตฺตํ อามนฺเตสิ “เตนหิ ตวํ
 สารีปุตฺต ราหุลกุมารํ ปพฺพาเซหิ”ติ.
 เถโร ตํ ปพฺพาเซสิ. ปพฺพชิตะ
 จ ปน กุมาระ, รณฺเวย ตํ
 สุตฺวา อธิมตฺตํ ทุกฺขํ อุปฺปชฺชิติ.

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรง
 ดำริว่า “ทรัพย์อันเป็นสมบัติของบิดาที่
 กุมารนี้ต้องการไปตามอำนาจวิญญูะ เป็น
 ไปด้วยความคับแค้น, เอละ เราจะให้
 อริยทรัพย์ ๗ อย่างที่เราได้ ณ ควง
 ไม้ไผ่แก่กุมารนี้, เราจะทำให้เธอเป็น
 เจ้าของทรัพย์มรดก อันเป็นโลกุตระ”.
 ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคตรัสเรียก
 ท่านพระสารีบุตรมา(ตรัสสั่ง)ว่า “สารี-
 บุตร ถ้าอย่างนั้น เธอจงให้ราหุลกุมาร
 บวชเถิด”. พระเถระให้ราหุลกุมารนั้น
 บวชแล้ว. ก็แล เมื่อกุมารบวชแล้ว,
 ความทุกข์หนักยิ่งก็เกิดขึ้น แก่พระราชา
 เพราะทรงสดับข่าวนั้น.

ตั้ อธิวาเสตุ้ อสกุโกนุโต
 ภควโต นิเวเทตวา “สาธุ ฆนุเต
 อยยา มาตาปิตุหิ อนนุญญาตึ
 ปุตุตึ น ปพพาเชยฺยุณุ”ติ วรึ
 ยาจิ. ภควา ตสฺส ตึ วรึ
 ทตฺวา ปุนทิวเส ราชนิเวสเน
 กตปาตราโส เอกมณฺตุ นิสิณฺเนน
 รณฺญา “ฆนุเต ตุมหากึ
 ทุกฺกรการิกกาเล เอกา เทวตา
 มึ อุปสงฺกมิตฺวา ‘ปุตุโต เต
 กาลกโต’ติ อาห, อหึ ตสฺสา
 วจฺนึ อสททหนฺโต ‘น มยหึ ปุตุโต
 โโพธิ์ อุปฺปตฺวา กาลึ กโรตี’ติ
 ตึ ปฏิกฺขิปปินุ”ติ วุตฺเต, ‘อิทานิ
 กิ สทฺทหิสฺสถ, ปุพฺเพปิ อฏฺฐิกานิ
 ทสฺเสตฺวา “ปุตุโต เต มโต’ติ
 วุตฺเตปิ, น สทฺทหิตฺถา”ติ อิมิสฺสา
 อตฺถุปฺปตฺติยา มหาธมฺมपालชาตกึ
 กเถสิ. คาถาปริโยसानเ ราชา
 อนาคามิผลเ ปติฏฺฐหิ. อิติ ภควา
 ปิตริ์ ติสฺสุ ผลสฺสุ ปติฏฺฐาเปตฺวา
 ภิกฺขุสํฆปริวฺโต ปุนเทว ราชคหึ
 กนฺตฺวา ตโต อนาถปิณฺฑติเกน

พระราชาไม่ทรงสามารถจะอดกลั้น
 ความทุกข์นั้นได้ จึงทูลแจ้งให้พระผู้มี
 พระภาคทรงทราบแล้ว ทูลขอประทาน
 พรว่า “พระเจ้าข้า หม่อมฉันขอ
 ประทานวโรกาส พระผู้เป็นเจ้าทั้งหลาย
 ไม่พึงให้บุตรที่มารดาบิดายังไม่อนุญาต
 บวช”. พระผู้มีพระภาคทรงประทาน
 พรนั้นแก่พระราชานั้นแล้ว ในวันรุ่งขึ้น
 เสวยพระกระยาหารเช้าในพระราช
 นิเวศน์แล้ว เมื่อพระราชาประทับนั่ง
 ณ ที่ควรข้างหนึ่งทูลเล่าว่า “ข้าแต่
 พระองค์ผู้เจริญ ในกาลที่พระองค์ทรง
 ทำทุกกรกิริยา เทวดาตนหนึ่งเข้ามาหา
 หม่อมฉัน บอกว่า ‘พระโอรสของ
 พระองค์สวรรคตแล้ว’, หม่อมฉันไม่
 เชื่อคำบอกของเทวดาตนนั้น จึงคัดค้าน
 เทวดาตนนั้นว่า ‘พระโอรสของเรา ยัง
 ไม่บรรลุปะโพธิญาณแล้ว จะยังไม่
 สวรรคต’ ดังนี้” แล้ว ตรัสว่า ‘บัดนี้
 พระองค์จักทรงเชื่อได้อย่างไร, แม้ใน
 กาลก่อน แม้เมื่อเทวดาตนหนึ่งแสดง
 ร่างกระดูกแก่พระองค์ ทูลว่า “พระ-
 โอรสของพระองค์สวรรคตแล้ว’, พระองค์

บริษัทศรีย่านไพศาล จำกัด
 อุกฤษ์ส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ

สาวตฤณี อากมนตฤกาย คหิตปฏินโย
 นิฏฐิตเต เขตวันมหาวิหารเร ตตฤ
 คนตุวา วาส กปุเปสิ.

ยังไม่ทรงเชื่อเลย” ดังนี้แล้ว ตรัส
 มหาธรรมपालชาดก เพราะเป็นอุบัติเหตุ
 แห่งเรื่องนี้. ในเวลาจบพระคาถา
 พระราชาทรงตั้งอยู่ในอนาคามิผล. ด้วย
 ประการดังนี้ พระผู้มีพระภาคโปรดให้
 พระบิดาดำรงอยู่ในผล ๓ ทรงมีภิกษุสงฆ์
 แวดล้อม เสด็จไปสู่เมืองราชคฤห์อีก
 นั้นเทียว ต่อนั้นทรงรับปฏิญญาไว้กับ
 ท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐี เพื่อประโยชน์
 แก่การเสด็จมาสู่กรุงสาวัตถี เมื่อพระ-
 เขตวันมหาวิหารสำเร็จแล้ว, เสด็จไป
 ประทับอยู่แล้วในพระเขตวันมหาวิหารนั้น.

เอว สตุถริ เขตวัน
 วิหรนุเต อายสุมา นนุโท
 อุกกณฺธิโต ภิกฺขุณฺโณ เอตมตฺถ
 อาโรเจสิ “อนภฺริโต อหํ อาวุโส
 พุรหมจฺริยํ จรามิ, น สกฺโกมิ
 พุรหมจฺริยํ สนฺตนาเนตฺถ^๑ สิกฺขํ
 ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติสฺสามิ”ติ.
 ภควา ตํ ปวตฺติ สุตฺวา ตํ
 อายสมฺนตฺถ นนุทํ ปกฺโกสาเปตฺวา

เมื่อพระศาสดาประทับอยู่ในพระ-
 เขตวันอย่างนี้ ท่านนั้นทะระอา(อยากสึก)
 แล้ว จึงบอกความนั้นแก่ภิกษุทั้งหลาย
 ว่า “ผู้มีอายุทั้งหลาย ข้าพเจ้าไม่ยินดี
 ประพฤติพรหมจรรย์, ไม่สามารถสืบต่อ
 พรหมจรรย์ ข้าพเจ้าจักบอกคืนสิกขา
 แล้วสึกเสีย”. พระผู้มีพระภาคทรงสดับ
 เรื่องราวนั้นแล้ว รับสั่งให้เรียกพระ-
 นั้นทะนั้นมาหา ตรัสพระดำรัสว่า

^๑ น. สนฺธาเรตฺถ.

คุณจงกลณี นาคสมบุรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เอตทโวจ “สจฺจํ กิร ตฺวํ นนฺท
สมฺพหุลาณํ ภิกฺขุณฺโณ เอวมาโรเจสิ
‘อนภิวโต อหํ อาวุโส พุรหมจฺริยํ
จรามิ, น สกฺโกมิ พุรหมจฺริยํ
สนฺตนาเนตฺถุ, สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย
หีนายาวตฺติสฺสามิ”ติ.

“เอวํ ภาณเต”ติ. “กิสฺส ปน
ตฺวํ นนฺท อนภิวโต พุรหมจฺริยํ
จฺรสิ, น สกฺโกสิ พุรหมจฺริยํ
สนฺตนาเนตฺถุ, สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย
หีนายาวตฺติสฺสสิ”ติ. “สาภิกฺยานิ มํ
ภาณเต ชนปทกฺลยาณี ฆฺรธา
นิกฺขมฺนตฺตสฺส, อุปทฺตลฺลิตฺติเตหิ เกเสหิ
อปโลเกตฺวา มํ เอตทโวจ ‘ตฺวํ
โฆ อยฺยปฺตฺต อากฺขเจยฺยาสี’ติ, โส
โฆ อหํ ภาณเต ตํ อนุสฺสรมาโน
อนภิวโต พุรหมจฺริยํ จรามิ, น
สกฺโกมิ พุรหมจฺริยํ สนฺตนาเนตฺถุ,
สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติสฺสามิ”ติ.

“ท่านนันทะ จริงหรือ ได้ยินว่า เธอ
บอกแก่พวกภิกษุหลายรูปอย่างนี้ว่า ‘ผู้มี
อายุทั้งหลาย ข้าพเจ้าไม่ยินดีประพฤติ
พรหมจรรย์, ไม่สามารถจะสืบต่อ
พรหมจรรย์ได้, ข้าพเจ้าจักบอกคืนสิกขา
สึกเสีย’.

พระนันทะทูลตอบว่า “จริงอย่างนั้น
พระเจ้าข้า”. พระศาสดาตรัสว่า “นันทะ
ก็เพราะอะไรเธอจึงไม่ยินดีจะประพฤติ-
พรหมจรรย์, ไม่สามารถจะสืบต่อ
พรหมจรรย์ได้, เธอจักบอกคืนสิกขาสึก
เสียเล่า”. พระนันทะกราบทูลว่า “ข้าแต่
พระองค์ผู้เจริญ เมื่อข้าพระองค์ออกจาก
เรือน นางชนบทกัลยาณี เจ้าหญิง
ศากิยะมีผมเกล้ากึ่งหนึ่งได้ร้องสั่งค่านี้กะ
ข้าพระองค์ว่า ‘ข้าแต่พระเจ้าพี่ ขอ
พระเจ้าพี่ฟังเสด็จมาด่วนแล’, ข้าแต่
พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์นั้นแล
หวนระลึกถึงค่านี้นั้น จึงไม่ยินดีประพฤติ
พรหมจรรย์, จะไม่สามารถสืบต่อ
พรหมจรรย์, ข้าพระองค์จักบอกคืน
สิกขาสึกเสีย”.

คุณจงกลณี นาคสมบุรณ์

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อกโข ภควา อายสมนฺตํ
 นนฺทํ พาทายํ คเหตุวา อิทฺธิพเลน
 ตาวตีสทวโลกํ เนนฺโต อนฺตรามคฺเค
 เอกสมิ ฌามกฺเขตฺเต ฌามชาณฺก-
 มตฺถเก นิสินฺนํ จินฺนกณฺณนาสนนฺจฺจุจฺ
 เอกํ ปฺลฺกฺจฺมกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
 ตาวตีสภวเน . สกฺกสฺส ทเวรณฺโณ
 อฺปฺกฺจฺจํ อาคตานิ กุฏฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
 ปณฺจ อจฺจฺราสตานิ ทสฺเสสิ.

(กุฏฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
 ปาราวตปาทสทิสปาทานิ) ทสฺเสตฺวา
 จ ปนาห “ตํ กิ มณฺณสิ
 นนฺท, กตมา นุโข อภิรฺูปตรา จ
 ทสฺสนิยตรา จ ปาสาทิกตรา จ
 สากิยานิ วา ชนปทกฺลฺยาณี,
 อิมานิ วา ปณฺจ อจฺจฺราสตานิ
 กุฏฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
 กฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
 กฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
 สากิยานิ ชนปทกฺลฺยาณี อิมสฺปิ
 ปณฺจนฺนํ อจฺจฺราสตานํ อฺปนฺธิชาย

ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคทรง
 จับแขนท่านพระนันทะแล้วนำไปสู่ทวโลก
 ชั้นดาวดึงส์ ด้วยกำลังฤทธิ์ ในระหว่าง
 ทาง ทรงแสดงสิงลุ่นตัวหนึ่ง ซึ่งมีจุมุก
 และหางขาดตัวหนึ่งอยู่บนตอไม้ถูกไฟไหม้
 ในนาที่ถูกไฟไหม้แห่งหนึ่ง ทรงแสดง
 นางอัปสร ๕๐๐ นาง ซึ่งมีเท้าตั้งเท้า
 นกพิราบ ผู้มายังที่บ่ารุงของท้าวสักก-
 เทวราชในภพดาวดึงส์.

(บทว่า กุฏฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
 ผู้มีเท้าเช่นกับเท้านกพิราบ เพราะว่ามี
 สีแดง) ก็แล พระองค์ครั้งทรงแสดงแล้ว
 ตรัสว่า “นันทะ เธอย่อมสำคัญความ
 ข้อนั้นเป็นไฉน ?, หญิงทั้งหลายฝ่ายไหน
 เล่าหนอ ? มีรูปงามกว่า หน้าดูกว่า
 และหน้าเลื่อมใสกว่า นางชนบทกัลยาณี
 เจ้าหญิงศากิยะ, หรือนางอัปสร ๕๐๐
 นางผู้มีเท้าดุจเท้านกพิราบเหล่านี้”.
 พระนันทะทูลตอบว่า “ข้าแต่พระองค์
 ผู้เจริญ นางสิงลุ่นมีหูจุมุกและหางขาด
 ตัวนั้น แม้นั้นใด, ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ

๑ ฉ. กุฏฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก

สงขยปี น อุเปติ, กลปี น
 อุเปติ, กลภาคปี น อุเปติ,
 อถโข อิมานเว ปณจ อจจราสทานิ
 อภิรุตรานิจเว ทสสนียตรานิ จ
 ปาสาทิกตรานิ จา”ติ. “เตนหิ
 อภิรม นนท, อภิรม นนท,
 อหนเต ปาฏิโกโค ปณจนน
 อจจราสทานิ ปฏิลากาย กุกุกุ-
 ปาทานน”ติ. “สเจ เม ฆนเต
 ภควา ปาฏิโกโค ปณจนน
 อจจราสทานิ ปฏิลากาย กุกุกุ-
 ปาทาน, อภิรมิสสามหิ ฆนเต
 ภควา พุรหมจริเย”ติ.

นางชนบทกัลยาณี เจ้าหญิงศากิยะ
 ก็ฉนั้นนั้นนั้นเที่ยวแล ด้วยการเทียบเคียง-
 กันนางย่อมไม่ถึงการนับบ้าง, ย่อมไม่ถึง
 เสี้ยวบ้าง, ย่อมไม่เข้าถึงส่วนของเสี้ยว
 บ้างแห่งนางอัปสร ๕๐๐ คนแม่เหล่านี้,
 ที่แท้แล นางอัปสร ๕๐๐ นางเหล่านี้
 เท่านั้น มีรูปงามกว่า หน้าดูกว่า และ
 หน้าเลื่อมใสกว่ากัน”. พระผู้มีพระภาค
 ตรัสว่า “นันทะ ถ้าอย่างนั้นเธอจงยินดี,
 นันทะ เธอจงยินดี, เราจะเป็นผู้รับรอง
 ให้เธอได้นางอัปสร ๕๐๐ นาง ผู้มีเท้า
 ดุจเท้านกพิราบ”. พระนันทะกราบทูล
 ว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าพระผู้มี
 พระภาคทรงรับรองให้ข้าพระองค์ได้นาง
 อัปสร ๕๐๐ นางผู้มีเท้าดุจเท้านกพิราบ,
 ข้าแต่พระผู้มีพระภาคผู้เจริญ ข้า-
 พระองค์จักยินดียิ่งในพรหมจรรย์”.

อถโข ภควา อายสมนต
 นนท คเหตุวา ตตถ อนุตริโต
 เขตวเนเยว ปาตุโรหสิ. อสโสสุ
 โข ภิกขุ “อายสุม่า กิร
 นนโท ภควโต ภควา มาตุจจาปุตโต
 อจจรานิ เหตุ พุรหมจริย

ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคทรง
 จับแขนท่านนันทะ หายวับไปในที่นั้น
 ได้ปรากฏในพระเชตวันดั้งเดิม. ภิกษุ
 ทั้งหลายได้ฟังแล้วแลว่า “เล่ากันว่า
 ท่านพระนันทะเป็นพระภิกษุของพระผู้มี-
 พระภาค เป็นโอรสของพระน้านาง

คุณจงกลณี นาคสมบุรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ธวามปย. ป-VI.๑-๑๗

จรถิ, ภควา กิรสส ปาฏิโกโค
 ปญจนัน อจจราสตัน ปฏิลากาย
 กุกกุฏปาทานน”ติ.

อตโข อายสมโต นนทสส
 สหายกา ภิกขุ อายสมนุตฺตํ นนทํ
 ภตทวาเทน จ อุปกุกิตวาเทน จ
 สมุทาจรณติ “ภตโก กิรายสุม
 นนโท, อุปกุกิตโก กิรายสุม
 นนโท, ปญจนัน อจจราสตัน
 เหตุ พุทฺทมจริยํ จรถิ, ภควา
 กิรสส ปาฏิโกโค ปญจนัน
 อจจราสตัน ปฏิลากาย
 กุกกุฏปาทานน”ติ.

อตโข อายสุม นนโท
 สหายกานํ ภิกขุณํ ภตทวาเทน จ
 อุปกุกิตวาเทน จ อฏฺฐิยามาน
 หรายมาน ชิคฺขจฺจมาน, เอโก
 วูปกุกุโร อุปปมตฺโต อาตปิ

เพราะเหตุแห่งนางอัปสรทั้งหลาย จึง
 ประพฤติพรหมจรรย์, นัยว่า พระผู้มี
 พระภาคทรงเป็นผู้รับรองให้ท่านนั้นทะ
 นั้น ได้นางอัปสร ๕๐๐ นาง ผู้มีเท้า
 ดุจเท้านกพิราบ”.

ครั้งนั้นแล พวกภิกษุผู้เป็นสหาย
 ของท่านนั้นทะ ร้องเรียกพระนั้นทะ ด้วย
 วาทะว่า คนรับจ้างบ้าง ด้วยวาทะ
 ว่า คนที่พระศาสดาทรงไถ่มาบ้างว่า
 “ได้ยินว่า ท่านพระนั้นทะเป็นคนรับจ้าง,
 นัยว่า ท่านพระนั้นทะเป็นคนที่พระ-
 ศาสดาทรงไถ่มา, เพราะเหตุแห่งนาง
 อัปสร ๕๐๐ นาง พระนั้นทะจึงประพฤติ
 พรหมจรรย์, นัยว่า พระผู้มีพระภาค
 ทรงเป็นผู้ค้ำประกันของท่านพระนั้นทะ
 นั้น เพื่อได้นางอัปสร ๕๐๐ นาง ผู้มี
 เท้าดุจเท้านกพิราบ”.

ครั้งนั้นแล ท่านพระนั้นทะก่อเขิน
 ละอายรังเกียจอยู่ด้วยวาทะว่าคนรับจ้าง
 บ้าง ด้วยวาทะว่าคนที่พระศาสดาไถ่
 มาบ้าง ของเหล่าภิกษุผู้สหายกัน จึง
 เป็นผู้เดียวหลีกออก(จากหมู่) ไม่ประมาท

คุณจงกลณี นาคสมบุรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปหิตตโต วิหรนฺโต นจิรสเสว
 ยสฺสตุถาย กุลปฺตุตา สมฺมเทว
 อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ,
 ตทนฺตุตฺรํ พุรฺหมจฺริยปริโยสํ นํ ทิฏฺฐเจว
 ฐมฺเม สยํ อภิญญา สจฺฉิกตฺวา
 อุปสมฺปชฺช วิหรติ, “ซีณา ชาติ,
 วุสิตํ พุรฺหมจฺริยํ, กตํ กรณิยํ,
 นาปรํ อิตฺถตฺตยา”ติ อพฺภณฺณาสี.
 อณฺเฑโร จ ปนายสฺมา นนฺโท
 อรหฺตํ อโหสิ.

มีความเพียร มีตนส่งไปอยู่ ต่อกาล
 ไม่นานนัก ก็ทำให้แจ้งคุณวิเศษอัน
 ยอดเยี่ยม อันเป็นที่สุดแห่งพรหมจรรย์
 ที่เหล่ากุลบุตร (ออก)จากเรือนบวชเป็น
 บรรพชิตโดยชอบนั้น เทียวต้องการ ด้วย
 ความรู้อย่างเดียว สำเร็จอยู่ในภริชธรรมเทียว
 ได้รู้ชัดว่า “ชาติสิ้นแล้ว, พรหมจรรย์
 อยู่จบแล้ว, กิจที่ต้องทำ ทำเสร็จแล้ว
 กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้ไม่มี”. ก็แล
 บรรดาพระอรหันต์ทั้งหลาย ท่าน
 พระนันทะได้เป็นพระอรหันต์องค์ใด
 องค์หนึ่ง.

อถกา เทวตา รตฺติภาเค
 สกลํ เขตวณฺโณ โอบาสฺเสตฺวา ภควนฺตุ
 อุปสงฺกมิตฺวา วนฺทิตฺวา อาโรเจสิ
 “อายสฺมา ภนฺเต นนฺโท ภควโต
 ภาตา มาตฺตจฺจนฺตโต อาสวานํ
 ขยา อนาสวํ เจโตวิมฺุตฺติ
 ปญฺญาวิมฺุตฺติ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สยํ
 อภิญญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช
 วิหรตี”ติ. ภควโตปิ โข ฃานํ
 อุกฺปาทิ “นนฺโท อาสวานํ ขยา
 อนาสวํ เจโตวิมฺุตฺติ ปญฺญาวิมฺุตฺติ

ครั้งนั้น ในส่วนราตรี เทวดา
 คนหนึ่งยังพระเขตวันทั้งสิ้นให้สว่าง เข้า
 ไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค ถวายบังคมแล้ว
 กราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ท่าน
 พระนันทะพระภาคของพระผู้มีพระภาค
 เป็นโอรสของพระน้านาง ทำให้แจ้งซึ่ง
 เจโตวิมุตติ (หลุดพ้นจากกิเลสด้วยอำนาจ
 ใจ) ปัญญาวิมุตติ(หลุดพ้นจากกิเลส
 ด้วยอำนาจปัญญา) ไม่มีอาสวะ เพราะ
 ความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย ด้วย
 ความรู้อย่างเดียว สำเร็จอยู่เฉพาะในภริช-

คุณองกณฺณี นาคสมบุรณ์

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ทิกฺขุเจว ฐมฺเม สยํ อภิญญา
 สจฺจิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรตี”ติ.
 โส จายสฺมา นนฺโท ตสฺสา
 รตฺติยา อจฺจเยน ภควนฺตํ
 อุปสงฺกมิตฺวา วนฺทิตฺวา เอตทโวจ
 “ยํ เม ภนฺเต ภควา ปาฏิกฺโกโค
 ปณฺจนฺนํ อจฺจราสตาณํ ปฏฺฐิลากาย
 กุกฺกฏฺฐปาทาณํ, มุญฺจามหํ ภนฺเต
 ภควนฺตํ เอตสฺมา ปฏฺฐิสฺสวา”ติ.

ธรรม”. ญาณได้เกิดขึ้นแม้แก่พระผู้มี
 พระภาคว่า “นันทะทำให้แจ้งซึ่งเจโต-
 วิมุตติ ปัญญาวิมุตติ ไม่มีอาสวะ
 เพราะความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
 ด้วยความรู้ยิ่งเอง สำเร็จอยู่เฉพาะใน
 ทิฐุธรรม”. ก็ท่านพระนันทะนั้น โดย
 กาลผ่านราตรีนั้น จึงเข้าไปเฝ้าพระผู้มี-
 พระภาค ถวายบังคม กราบทูลคำนี้ว่า
 “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระผู้มีพระภาค
 ทรงเป็นผู้รับรองให้ข้าพระองค์ได้นาง
 อัสสร ๕๐๐ นางผู้มีเท้าดุจเท้านกพิราบ
 ด้วยคำรับประกันใด, ข้าแต่พระองค์
 ผู้เจริญ ข้าพระองค์ขอเปลื้องพระผู้มี
 พระภาคจากคำรับประกันนั้น”.

“มยาปิ โข เต นนฺท
 เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตฺ
 ‘นนฺโท อาสวานํ ขยา อนาสวํ
 เจโตวิมุตฺตี ปณฺณาวิมุตฺตี ทิกฺขุเจว
 ฐมฺเม สยํ อภิญญา สจฺจิกตฺวา
 อุปสมฺปชฺช วิหฺรตี”ติ เทวตาปิ เม
 เอตมตฺถํ อารุเจสิ ‘อายสฺมา
 ภนฺเต นนฺโท อาสวานํ ขยา
 อนาสวํ เจโตวิมุตฺตี ปณฺณาวิมุตฺตี

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “นันทะ
 แม้เราก็กำหนดใจของเธอด้วยใจ จึงได้
 รู้ว่า ‘นันทะทำให้แจ้งซึ่งเจโตวิมุตติ
 ปัญญาวิมุตติ ไม่มีอาสวะ เพราะความ
 สิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย ด้วยความรู้
 ยิ่งเอง สำเร็จอยู่ เฉพาะในทิฐุธรรม’
 ถึงเทวดาได้บอกความข้อนี้แก่เราแล้วว่า
 ‘ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ท่านพระนันทะ
 ทำให้แจ้งซึ่งเจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ

คุณจงกลณี นาคสมบุรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ทิฏฐิเจ้า ฌมฺเม สยํ อภิญญา
 สจฺจิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรตี”ติ
 ยทฺเว โข เต นนฺท อนุปาทาย
 อาสเวหิ จิตฺตํ วิมุตฺตํ อถาหํ
 มุตฺโต เอตสฺมา ปฏิสฺสวา”ติ.
 อถโข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา
 ตายํ เวลายํ อิมํ อุทฺธานํ
 อุทาเนสิ

ไม่มีอาสวะ เพราะความสิ้นไปแห่ง
 อาสวะทั้งหลาย ด้วยความรู้ยิ่งเอง
 สำเร็จอยู่ เฉพาะในทิวธรรม’ นันทะ
 ในกาลที่จิตของเธอหลุดพ้นจากอาสวะทั้ง-
 หลายแล้ว เพราะความไม่ถือมั่นนั้นแล
 เราก็คือผู้พ้นแล้ว จากคำรับประกัน
 นั้น”. ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคทรง
 ทราบเนื้อความนั้นแล้ว ทรงเปล่งอุทานนี้
 ในเวลานั้นว่า

“ยสฺส ตินฺนุณ^๑ กามปงฺโก^๒
 มทฺทิตฺโต กามกณฺฏโก
 โมหกฺขยมนุปฺปตฺโต
 สุขทุกฺเข น เวธตี”ติ.

“เปือกตมคือกาม บุคคลใดข้ามพ้น
 แล้ว หนามคือกาม บุคคลใด
 ย่ำยีได้แล้ว บุคคลนั้น ถึงความ
 สิ้นไปแห่งโมหะ ย่อมไม่หวั่นไหว
 ในเพราะสุขและทุกข์”.

อถกทิวสํ ภิกฺขุ ตํ อายสฺมนตํ
 นนฺทํ ปุจฺฉิสฺสุ “อาวุโส นนฺท
 ปุพฺเพ ตวํ ‘อุกุกณฺจิตฺตมฺหิ”ติ วทสิ,
 อิทานิ เต กถนุ”ติ. “นตฺถิ เม
 อาวุโส คิหิภาวาย อาลโย”ติ. ตํ
 สุตฺวา ภิกฺขุ “อภฺตํ อายสฺมา

ต่อมาวันหนึ่ง พวกภิกษุพากัน
 ถามท่านพระนันทะนั้นว่า “คุณนันทะ
 ผู้มีอายุ เมื่อก่อนท่านบอกว่า ‘กระผม
 เป็นผู้ระอาแล้ว’ บัดนี้ จิตของท่านเป็น
 อย่างไร?”. พระนันทะตอบว่า “ผู้มี
 อายุทั้งหลาย กระผมไม่มีความเยื่อใย

^๑ น. นิตฺติโย.

^๒ น. ปงฺโก.

นนุโท กณฺเฐสิ, อญฺญํ พฺยากรโธติ,
 อตีตทิวเสสฺสุ ‘อุกุกณฺณฺจโธสฺมิมฺ’ติ วตฺวา
 อิทานิ ‘นตฺถิ เม คิหิภาวาย
 อาลโย’ติ กณฺเฐสิ”ติ วตฺวา คนฺตฺวา
 ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ. ภควา
 “ภิกฺขเว อตีตทิวเสสฺสุ นนุทสฺสุ
 อตฺตภาโว ทฺวจฺฉนฺนเคหสทิสฺโส อโหสิ,
 อิทานิ สฺวจฺฉนฺนเคหสทิสฺโส ชาโต,
 อญฺํ หิ ทิพฺพจฺฉรณํ ทิฏฺฐกาลโต
 ปฏฺจาย ปพฺพชิตกิจฺจสฺส มตฺถกํ
 ปตฺตํ วายมนฺโต ตํ กิจฺจํ
 ปตฺโต”ติ วตฺวา อีมา คากา
 อภาสิ

๑๓. “ยถา อการํ ทฺวจฺฉนฺนํ
 วุฏฺฐิ สมติวิชฺฌติ.
 เอวํ อภาวิตํ จิตฺตํ
 ราโค สมติวิชฺฌติ.

ในความเป็นคฤหัสถ์”. พวกภิกษุฟังคำ
 นั้นแล้ว พวกนั้นกล่าวว่า “ท่านนั้นทะ
 พุดคำไม่เป็นจริง, ย่อมพยากรณ์พระ-
 อรหัตผล, ในวันที่ผ่านไปแล้วบอกว่า
 ‘กระผมเป็นผู้ระอาแล้ว’ บัดนี้พูดว่า
 ‘กระผมไม่มีความเชื่อใยในความเป็น
 คฤหัสถ์” ดังนี้ แล้วพวกนั้นไปกราบทูล
 เนื้อความนั้นแด่พระผู้มีพระภาค. พระ-
 ผู้มีพระภาคตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย
 ในวันที่ผ่านไปแล้ว อตฺตภาพของนั้นทะ
 ได้เป็นเช่นกับเรือนที่บุคคลมุงไม่ดี, บัดนี้
 เป็นเช่นกับเรือนที่บุคคลมุงไว้ดีแล้ว,
 เพราะวานั้นทะนี้ จำเดิมแต่กาลที่ตนได้
 เห็นนางอัปสรอันเป็นทิพย์แล้ว พยายาม
 เพื่อบรรลุที่สุดแห่งกิจบรรพชิต ได้
 บรรลุกิจนั้นแล้ว” ได้ทรงภาสิตพระ-
 คากาเหล่านี้ว่า

๑๓. “เรือนที่บุคคลมุงไม่ดี ฝนย่อมรั่วรด
 ได้ ฉนฺใด. จิตที่บุคคลไม่ได้
 อบรมแล้ว รากะย่อมเสียดแทงได้
 ฉนฺนํ.

คุณน้อย ป้อมปืน และบุตร
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๑๔. ยถา อकारี สุขุฉนฺนํ
 วุฏฺฐิ น สมตฺติวิชฺฌตฺติ.
 เอวํ สุภาวิตํ จิตฺตํ
 ราโค น สมตฺติวิชฺฌตฺตี”ติ.

ตตฺถ อการนฺติ ยํภิกฺขุจि เกหํ.
 ทฺถุฉนฺนนฺติ วิวรพฺจฉนฺนํ ฉิทฺททาวฉิทฺทํ.
 สมตฺติวิชฺฌตฺตีติ วสุสฺสวุฏฺฐิ วินิวิชฺฌตฺติ.
 อภาวิตนฺติ ตํ อकारี วุฏฺฐิ วิว
 ภาวนารหิตตตฺตา อภาวิตํ จิตฺตํปิ
 ราโค สมตฺติวิชฺฌตฺติ. น เกวลํ
 ราโคว, โทสโมหมานาทโย
 สพฺพกิเลสา ตถารูปํ จิตฺตํ
 อตฺติวิชฺฌนฺติเยว. สุภาวิตนฺติ สมถ-
 วิวสฺสสนาภาวนาหิ สุภาวิตํ. เอวรूपํ
 จิตฺตํ สุขุฉนฺนํ เกหํ วุฏฺฐิ วิว
 รากาทโย กิเลสา อตฺติวิชฺฌตฺตํ น
 สกฺโกณนฺตีติ.

๑๔. เรือนที่บุคคลมุงดีแล้ว ฝนยอม
 รั้วรดไม่ได้ ฉนฺใจ. จิตที่บุคคล
 อบรมดีแล้ว รากะยอมไม่เสียดแทง
 ฉนฺนั้น”.

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า เรือน
 คือซึ่งเรือนชนิดใดชนิดหนึ่ง. คำว่า
 มุงแล้วไม่ดี คือ ที่บุคคลมุงไว้ห่าง ๆ
 มีช่องน้อยช่องใหญ่. คำว่า ย่อมรั้วรด
 คือ เม็ดฝนยอมรั้วรด. คำว่า ไม่ได้
 อบรม เป็นต้น ความว่า แม้จิตที่ชื่อว่า
 ไม่ได้อบรม เพราะว่าเป็นจิตที่เว้นจาก
 ภาวนา รากะยอมเสียดแทงได้ ประดุจ
 ฝน(รั้วรด)เรือน(ที่มุงไม่ดี)นั้น ฉะนั้น.
 ไม่ใช่เฉพาะรากะอย่างเดียวเท่านั้น,
 สรรพกิเลสทั้งหลาย มีโทสะ โมหะ และ
 มานะ เป็นต้น ก็ยอมเสียดแทงจิตเห็น
 ปานนั้นได้เหมือนกัน. คำว่า อบรมดี
 แล้ว เป็นต้น ความว่า (จิต)ที่อบรม
 ดีแล้วด้วยสมถภาวนาและวิปัสสนา-
 ภาวนา. จิตเห็นปานนั้น กิเลสทั้งหลาย
 มีรากะ เป็นต้น ย่อมไม่อาจจะเสียดแทง
 ไปได้ เหมือนฝน(ไม่อาจจะรั้วรด)เรือนที่
 บุคคลมุงดีแล้ว ฉะนั้น.

คุณน้อย ป้อมปิ่น และบุตร
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

คาถาปริโยसानะ พหู โสตา-
ปตติผลาทีนึ ปาปุณีสสุ มหาชนสสุ
สาตติกา เทสนา อโหสิ.

อก ภิกขุ ฐมมสภายํ กถํ
สมุจจาเปสุ “อาวุโส พุทฺธา จ นาม
อจฺฉริยา ชนปทกฺลยาณึ นิสฺสาย
อุกฺกณฺจโธ นามายสุมา นนฺโท
สตถารา เทวจฺฉรา อามิสํ กตฺวา
วินฺโธ”ติ. สตฺถา อากนฺตฺวา “กาย
นฺตฺถ ภิกฺขเว เอตฺรหิ กถาย
สนฺนิสินฺหา”ติ ปุจฺฉิตฺวา “อิมาย
นามา”ติ วุตฺเต, “น ภิกฺขเว
อิทาเนว, ปุพฺเพเปส มยา
มาตุคามน ปโลเกตฺวา วินฺโธเยวา”ติ
วตฺวา อติตํ อหริ.

อติเต พาราณสียํ พุรฺหมทตฺเต
รชฺชํ กาเรนฺเต, พาราณสีวาสี

ในเวลาจบพระคาถา ชนจำนวน
มากบรรลุนิยามผลทั้งหลาย มีโสดา-
ปัตติผลเป็นต้น. เทศนาได้สำเร็จ
ประโยชน์แก่มหาชนแล้ว.

ครั้งนั้น ภิกษุทั้งหลาย สนทนา
กันในโรงธรรมว่า “ผู้มีอายุทั้งหลาย
จริงอยู่ ธรรมดาพระพุทฺธเจ้าทั้งหลาย
เป็นอจฺฉริยบุคคล, ท่านพระนันทะชื่อว่า
อาศัยนางชนบทกัลยาณีระอาแล้ว อัน
พระศาสดาทรงทำเหล่านางเทพอัปสร
ให้เป็นเหยื่อแนะนำแล้ว”. พระศาสดา
เสด็จมาแล้วตรัสถามว่า “ภิกษุทั้งหลาย
บัดนี้ พวกเขอนั่งสนทนาด้วยเรื่องอะไร
กันหนอ” เมื่อพวกภิกษุกราบทูลว่า
“ด้วยเรื่องชื่อนี้” ดังนี้แล้ว, ตรัสว่า,
“ภิกษุทั้งหลาย มิใช่แต่บัดเดี๋ยวนี้เท่านั้น,
แม้ในกาลก่อน พระนันทะนี้เราก็ได้ใช้
มาตุคามล่อจูงแนะนำแล้วเหมือนกัน”
ทรงนำอดีตนิทานมาแล้วว่า.

ในอดีตกาล เมื่อพระเจ้าพรหมทัต
ทรงครองราชสมบัติอยู่ในกรุงพาราณสี,

คุณน้อย ป้อมปั้น และบุตร
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กปโปโก^๑ นาม วาณิโช อโหสิ. ได้มีพ่อค้าชาวเมืองพาราณสี ชื่อว่า
 ตสฺเสโก กุรุโภ กุมภการุ วหติ, กัปปกะ. ลาของเขาดัวหนึ่งยอมนำ
 ทิวเส ทิวเส สตุต โยชนานิ สิ่งของไปได้กุมภะหนึ่ง, มันเดินได้
 คจฺจติ. โส เอกสมิ สมเย วันละ ๗ โยชน. ในสมัยหนึ่งนายกัปปกะ
 กุรุภการุเกหิ ตกุกสิลลั คนตุวา นั้นไปยังเมืองตักศิลาด้วยภาระที่บรรทุก
 ยาว ภณฺทสฺส วิสฺสชฺชนา ดาว ไปด้วยลา ปล่อยลาให้เที่ยวไปจนกว่าจะ
 กุรุภ วิจริตุ วิสฺสชฺเชสิ. อถสฺส จำหน่ายสิ่งของหมด. ที่นั้น ลาของเข
 โส กุรุโภ ปรีชาปิฏฺเจ จรมาโน ตัวนั้นกำลังเที่ยวไปบนหลังคู้ เห็นนาง
 เอกั กุรุภิ ทิสฺวา อุปสงฺกมิ, ลาตัวหนึ่งจึงเข้าไปหา, นางลานั้น
 สวา เตน สทฺธิ ปฏิสนฺถารุ เมื่อจะทำปฏิสนธิกับลาผู้ตัวนั้น จึง
 กโรนฺติ อหา “กุโต อากโตสิ”ติ. กล่าวว่่า “ท่านมาจากไหนเล่า?”.
 “พาราณสีโต อากโตมุหิ”ติ. “เกน ลาผู้ตอบว่า “ข้าพเจ้ามาจากเมือง
 กมฺเมนา”ติ. “วาณิชชกมฺเมนา”ติ. พาราณสี”. นางลาถามว่า “ท่าน
 “กิตฺตกั ภารุ วหสิ”ติ. มาด้วยกรงานอะไร?”. ลาผู้ตอบว่า
 “กุมภการุ”ติ. “เอตฺตกั ภารุ “ด้วยการงานของพ่อค้า”. นางลาถาม
 วหนฺโต กติโยชนานิ คจฺจสิ”ติ. ว่า “ท่านยอมนำภาระไปได้ประมาณ
 “สตุตโยชนานิ คจฺจามิ”ติ. “กั เท่าไร?”. ลาผู้ตอบว่า “ภาระ
 คตคตฏฺจานเ เต กาจิ ปาทปริกมฺมึ ประมาณกุมภะหนึ่ง”. นางลาถามว่า
 วา ปิฏฺจิปริกมฺมึ วา กโรนฺตา “ท่านเมื่อบรรทุกภาระมีประมาณเท่านี้
 อตฺถิ”ติ. “นตฺถิ”ติ วุตฺเต, “เอว ไปได้กี่โยชน”. ลาผู้ตอบว่า “ไปได้
 สนฺเต, มหาทุกุขิ นาม อนุภอสิ”ติ. ๗ โยชน”. นางลาถามว่า “ในที่ ๑

^๑ ฉ. กปโปโก.

ท่านไปแล้วมีนางลาบางตัวทำการนวด
เท้าหรือนวดหลังของท่านอยู่บ้างหรือ ?”
เมื่อลาผู้ตอบว่า “ไม่มี”, นางลาจึง
กล่าวว่า “เมื่อเป็นเช่นนั้น, ท่านคงจะ
ได้รับความลำบากนะ ?”.

กิญจาปี หิ ตีรจฺฉานคตํ
ปาทปริกมฺมาทิการโก นาม นตฺถิ,
กามสณฺโณชนมฺภฺญฺนตฺถํ ปน เอวรูปํ
กเถสิ. โส ตสฺสา กถาย
อุกฺกณฺจิ.

จริงอยู่ ธรรมดาผู้ทำกรรมมีการ
นวดเท้าเป็นต้นสำหรับสัตว์ดิรัจฉานทั้ง-
หลาย ไม่มี แม้ก็จริง, ถึงกระนั้น
นางลากล่าวคำเห็นปานนั้นก็เพื่อพาดพิง
กามสังโยชน์. ลาผู้นั้น กระสันขึ้นด้วย
ถ้อยคำของนางลานั้น.

กปฺปโกปี ภณฺฑกํ วิสุสฺซเชตฺวา
ตสฺส สนฺตีกํ คนฺตฺวา “เอหิ
ตาท คมิสฺสามา”ติ อาห. “คจฺฉน
ตุเมห, นาคํ คมิสฺสามิ”ติ. อถ นํ
ปุนปฺปุนํ ยาจิตฺวา “อนาคจฺฉนตํ
ภายเตตฺวา ตํ เนสฺสามิ”ติ จินฺเตตฺวา
อิมํ คาทมาห

ฝ่ายนายกัปปกะจำหน่ายสินค้าหมด
แล้ว จึงเดินไปที่ลาอยู่กล่าวว่า “มา
เกิดพ้อ เราจักไปกัน”. ลาผู้ตอบว่า
“เชิญท่านไปเกิด, เราจักไม่ไปหรอก”.
ที่นั่น นายกัปปกะจึงอ้อนวอนลาผู้ตัว
นั้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า คิดว่า “เราจักยังลาผู้
ตัวไม่มาอยู่ ให้กลัว แล้วนำมาไป”
ดังนี้แล้ว กล่าวคาถาว่า

“ปโตทนฺเต กริสฺสามิ,
โส พสงฺคฺกุลิกณฺฎกํ

“เราจักทำปฏักให้มีหนามยาว ๑๖
นิ้วแก่เจ้า เราจักทิ่มแทงกายของ

คุณหญิงพวงผกา ชั้นช่อ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สญฉินทิสฺสามิ เต กายํ

เจ้า, แนะลาเอ๋ย เจ้าจงรู้อย่างนี้”.

เอวํ ชานาหิ คหุรมา”ติ.

ตํ สุตฺวา คหุรโม “เอวํ
สนฺเต, อหํปิ เต กตฺตพฺพํ
ชานิสฺสามิ”ติ วตฺวา อิมํ คาถมาห

ลาผู้ได้ฟังคำนั้น กล่าวตอบว่า
“เมื่อเป็นเช่นนั้น, ถึงข้าพเจ้าก็จักรู้จัก
ที่ควรทำแก่ท่านบ้าง” ดังนี้แล้ว กล่าว
คาถานี้ว่า

“ปโตทํ เจ กริสฺสสิ,

โสฬสงฺคฺลิกณฺฏกํ

ปุรโต ปติฏฺจเปตฺวา,

อุทฺทริตฺวาน ปจฺจโต

ภณฺทํ เต ปาตยิสฺสามิ,

เอวํ ชานาหิ กปฺปกา”ติ.

“ถ้าท่านจักทำปฏิกรรมให้มีหนามยาว
๑๖ นิ้วแก่ข้าพเจ้า, ข้าพเจ้าก็จัก
ยันข้างหน้า ยกข้างหลังขึ้น จัก
ยังสิ่งของ ๆ ท่านให้ตกไป, นาย
กัปปกะ ท่านจงรู้อย่างนี้”.

ตํ สุตฺวา วาณิโช “เกณ นุ
โช การณฺเนส มํ เอวํ วทตี”ติ
จินฺเตนฺโต อิตฺโต จิตฺโต จ
โอลเณนฺโต ตํ คหุรภี ทิสฺวา
“อิมายส เอวํ สิกฺขาปิโต
ภวิสฺสติ, เอวรूपิ นาม เต
คหุรภี อาเนสฺสามิ”ติ มาตฺคาเมน
นํ ปโลภตฺวา เนสฺสามิ”ติ อิมํ
คาถมาห

พ่อค้าได้ฟังคำนั้นแล้วพลางคิดว่า
“เจ้าลาตัวนี้ กล่าวกะเราอย่างนี้
เพราะเหตุอะไรเล่าหนอ” เมื่อแลดู
ข้างโน้นข้างนี้ เห็นนางลานนั้นจึงคิดว่า
“เจ้าลานี้ คงจักถูกนางลาตัวนี้ให้
สำเหนียกแล้วอย่างนี้, เราจักต้องเอา
มาตุคามล่อมันว่า ‘ข้าจักนำนางลาชื่อ
ตัวเห็นปานนี้มาเพื่อเจ้า’ แล้วนำไป”
ดังนี้แล้ว จึงกล่าวคาถานี้ว่า

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“จตุปปที สงฺขมุขี
 นารี สพฺพงคโสภินี
 ภரியํ เต อานยิสฺสามิ
 เอวํ ชานาหิ คทฺรภา”ติ.

อิมํ คาทมาห
 ตํ สุตฺวา ตฺมฺจจิตฺโต คทฺรโก

“จตุปปที สงฺขมุขี
 นารี สพฺพงคโสภินี
 ภரியํ เม อานยิสฺสสิ,
 เอวํ ชานาหิ กปฺปก
 ภียโย คมิสฺสามิ,
 โยชนานิ จตุทฺทสา”ติ.

อถ นํ กปฺปกโก “เตนหิ เอหิ”ติ
 คเหตุวา สกฺกฺจจัน อคมาสิ. โส
 กติปาหจฺจเยน ตํ อาห “นนุ มํ
 ตฺเมห ‘ภரியนฺเต อานยิสฺสามิ’ติ
 อโวจฺจตุตา”ติ. “อาม วุตฺตํ, นานํ
 อตฺตโน กถํ ภินฺทิสฺสามิ, ภரியนฺเต
 อานยิสฺสามิ, ยํ ปน ตฺยหํ
 เอกสฺเสว ปตฺตี^๑ ทสฺสามิ, ตฺยหํ

“เราจักนำนางลาสาวตัวมีเท้า ๔
 มีหน้าดุจสังข์ งามทั่วทั้งตัวมาให้
 เป็นภรรยาเจ้า, แน่ะเจ้าลา เจ้า
 จงรู้อย่างนี้”.

ลาได้ฟังคำนั้น ดีใจ จึงกล่าว
 คาทานี้ว่า

“ท่านจักนำนางลาสาว ตัวมีเท้า
 ๔ มีหน้าดุจสังข์ งามทั่วทั้งตัว
 มาให้เป็นภรรยาของข้าพเจ้า, นาย
 กัปปกะ ท่านจงรู้อย่างนี้ ข้าพเจ้า
 จักไปให้เร็วถึง ๑๔ โยชน์เชียวนะ”.

ลำดับนั้น นายกัปปกะจึงกล่าว
 กับลาว่า “ถ้าเช่นนั้น เจ้าจงมา
 เกิด” ดังนี้ ได้จึงไปสู่ที่อยู่ของตน.
 ลานั้นโดยเวลาผ่านไป ๒-๓ วัน จึง
 กล่าวกับนายกัปปกะนั้นว่า “ท่านได้
 กล่าวกะข้าพเจ้าว่า ‘จักนำภรรยา
 มาให้เจ้า’ ดังนี้ มิใช่หรือ?”. นายกัปปกะ
 ตอบว่า “เออ เราได้กล่าวแล้ว, เรา

^๑ น. เวตน์.

อดตทุติยสฺส ตํ ปโหตุ วา มา
 วา, ตฺวเมว ชาเนยฺยาสี, อุกินฺนํ
 โว สํวาสมนุวาย ปุตุตฺตปิ
 ชายิสฺสนฺติ, เตหิ พฺหุหิปี สทฺธิ
 ตฺยหํ ตํ ปโหตุ วา มา วา,
 ตฺวเมว ชาเนยฺยาสี”ติ. กทฺรโก
 ตสฺมี กถนฺเต กถนฺเตยฺว
 อนเปกฺโข อโหสิ.

จักไม่ทำลายคำพูดของตน, จักนำ
 ภรรยามาให้เจ้า, แต่ว่าเราจักให้ส่วน
 (อาหาร) ใดแก่เจ้าตัวเดียวนั้นเทียว, ส่วน
 (อาหาร) นั้นจงเพียงพอแก่เจ้าผู้มีตนเป็น
 ที่ ๒ (สองตัวผัวเมีย) หรือไม่ก็ตามทีเกิด,
 เจ้าพึงรู้เองเถอะ, แม้ลูกทั้งหลาย อาศัย
 การอยู่ร่วมกันของเจ้าทั้ง ๒ จักเกิดมา,
 ส่วนอาหารนั้นจงเพียงพอแก่เจ้ากับลูกแม่
 เป็นอันมากเหล่านั้นหรือไม่ก็ตามทีเถอะ,
 เจ้าเองนั้นเทียวพึงรู้เถอะ”. ลาเมื่อนาย
 ก็ป้ปะกะนั้นกล่าวซ้ำ ๆ อยู่เช่นนั้นเทียว ได้
 เป็นผู้หมดหวังแล้ว.

สตฺถา อิมํ ฌมฺมเทสนํ
 อหริตฺวา “ตทา กทฺรภี ชนปทกฺลฺยาณี
 อโหสิ, กทฺรโก นนฺโท อโหสิ,
 วาณิโช อหเมว, เอวํ ปุพฺเพเปส
 มยา มาตฺตุคาเมน ปโลเมตฺวา
 วิณีโต”ติ ชาตกํ นิฏฺฐาเปสิ”ติ.

พระศาสดา ครั้นทรงชักพระ-
 ธรรมเทศนาขึ้นมาแล้ว ทรงยังชาดกให้
 จบลงแล้วด้วยพระดำรัสว่า “นางลา
 ในกาลนั้น ได้เป็นนางชนบทกัลยาณี
 เจ้าลาผู้ได้(เกิด)เป็นนันทะ, พ่อค้าเป็น
 เรานั้นเอง, แม้ในกาลก่อน พระนันทะ
 นี้ เราก็เอามาตุคามล่อจึ่งแนะนำได้แล้ว
 ด้วยประการอย่างนี้” ดังนี้แล.

นันทเถระวตฺถุ นวมนํ.

เรื่องนันทเถระที่ ๕ จบ.

คุณหญิงพวงผกา ชันซื่อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๑๐. จุหนุทสุกริกวตฺถุ

๑๕. อิธ โสจติ เปจฺจ โสจติ
ปาปการี อภยตฺถ โสจติ
โส โสจติ โส วิหณฺณติ
ทิสฺวา กมฺมกิลิฏฺฐมตฺตโน.

๑๐. เรื่องนายจุหนุทสุกริก

๑๕. คนผู้มีปกติทำบาป ย่อมเศร้าโศก
ในโลกนี้ ละไปแล้ว ก็ยังเศร้าโศก
ย่อมเศร้าโศกในโลกทั้ง ๒ เขา
ย่อมเศร้าโศก เขาเห็นกรรม
เศร้าหมองของตน ย่อมเดือดร้อน.

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๑๐. จุนทสุกริกวตถุ

อิธ โสจติ เปจจ โสจตีติ
 อิมิ ฌมมเทสนัน สตุถา เวพฺพวเน
 วิหรนฺโต จุนทสุกริกํ นาม ปุริสํ
 อารพฺภ กเถสิ.

โส กิร ปญฺจปณฺณาส วสฺसानิ
 สุกเร วธิตฺวา ขาทนฺโต จ
 วิกุกิณฺนฺโต จ ชีวิทํ กปฺเปสิ.
 ฉาตกาเล สกเถน วีหิ อาทาย
 ชนปทํ คนฺตฺวา เอกนาพิ-
 ทฺวินาพิมตฺเตน ความสุกรไปตเก
 กิณฺติตฺวา สกฏํ ปุเรตฺวา อากนฺตฺวา
 ปจฺฉานิเวสเน วชํ วิย เอกํ ฌานํ
 ปริกฺขิปีตฺวา ตตฺถเว เตสํ นิวาปี
 โรเปตฺวา เตสํ นานาคจฺเจ จ
 สรีรวลณฺชณฺจ ขาทิตฺวา วทฺธิเตสํ,
 ยํ ยํ มาเรตฺกามา โหติ, ตํ ตํ
 อาพาหเน นิจฺจลํ พนฺธิตฺวา
 สรีรมํสสฺส อุกฺกฺขมายิตฺวา พหลภาวตฺถํ
 จตฺตฺรสมฺมุคฺคเรน โปถेतฺวา “พหลมํโส
 ขาโต”ติ ฌตฺวา มุขํ วิวริตฺวา

๑๐. เรื่องนายจุนทสุกริก

พระศาสดา เมื่อประทับอยู่ใน
 พระเวฬุวัน ทรงปรารภบุรุษชื่อว่า
 จุนทสุกริก ตรัสพระธรรมเทศนาว่า
 ย่อมเศร้าโศกในโลกนี้ ละไปแล้วย่อม
 เศร้าโศก ดังนี้ เป็นต้น.

ดังได้สดับมา นายจุนทสุกริกนั้น
 ฆ่าสุกรทั้งหลายกินบ้าง ขายบ้าง
 เลี้ยงชีพอยู่ ๕๕ ปี. ในคราวอดอยาก
 เขาเอาเกวียนบรรทุกข้าวเปลือกไปชนบท
 เอาข้าวเปลือกประมาณ ๑ ทะนาน หรือ
 ๒ ทะนาน แลกลูกสุกรบ้านบรรทุกเต็ม
 เกวียนกลับมา ล้อมที่แห่งหนึ่งเหมือน
 คอกที่หลังบ้าน แล้วปลุกผักไว้ในที่นั้น
 นั้นแล เพื่อลูกสุกรเหล่านั้น เมื่อลูกสุกร
 เหล่านั้นกินกอกผักต่าง ๆ และออกจาระ
 เติบโตขึ้น, มีความต้องการจะฆ่าสุกร
 ตัวใด ๆ, ก็มัดสุกรตัวนั้น ๆ ณ โรงฆ่า
 ให้แน่นหนา ใช้ค้อน ๔ เหลี่ยมทุบเพื่อ
 ให้เนื้อสุกรพองหนาขึ้น รู้ว่า “เนื้อหนา
 ขึ้นแล้ว” เปิดปากสอดท่อนไม้ไปใน
 ระหว่างฟันใช้ทะนานโลหะกรอกน้ำร้อน

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ทนต์นตเร ทนุทกั ทตฺวา ที่กำลังเดือดพล่านเข้าไปในปาก. น้ำร้อน
 โลหนาทิยา ปกุกุจิตฺ อุนุทกั นั้นเข้าไปเดือดพล่านในท้องขั้บกริส
 มุเข อาสิญจติ. ตั กุจฉิยฺ (อูจจาระ) ออกมาโดยทางส่วนเบื้องต่ำ
 ปวิสิตฺวา ปกุกุจิตฺ กริสฺ อาทาย (ทวารหนัก), ออกเป็นน้ำขุ่นตราบที่กริส
 อโรภาเคน นิกุมมติ, ยาว โถกมุปี แม้หน้อยหนึ่งยังมีอยู่, เมื่อท้องสะอาดแล้ว
 กริสฺ อตฺถิ, ตาว อาวิลั หุตฺวา จึงออกเป็นน้ำใส ไม่ขุ่น. ที่นั้น เขาจึง
 นิกุมมติ, สุกุเช อุกฺเร อจฺฉ ราดน้ำที่ยังเหลือลงบนหลังสุกรนั้น. น้ำ
 อนาวิลั นิกุมมติ. อถสฺส อวเสสฺ นั้นลอกหนังดำออกไป. แต่่นั้น นาย
 อุทกั ปิฏฺฐิยฺ อาสิญจติ. ตั จุนทสุกริกจึงใช้คบเพลิงมีหญ้าเป็นเชื้อ-
 กาพจมฺมึ อุปฺปาเตตฺวา คจฺฉติ. เพลิงลนขนแล้วใช้มีดดาบคมตัดศีรชะ.
 ตโต ตินฺนุกาย โลมานิ ฌาเปตฺวา เขาใช้ภาชนะรองเลือดที่ไหลออก เกล้า
 ตินฺเนหน อสินา สีสฺ ฉินฺทติ. เนื้อเข้ากับเลือดแล้วปิ้ง นึ่งเคี้ยวกิน
 ปคฺฆรนฺตกั โลหิตํ ภาชเนน ท่ามกลางลูกเมีย แล้วขายส่วนที่เหลือ.
 ปฏิกคฺเหตฺวา มํสํ โลหิตเนน วฏฺเฏตฺวา
 ปจิตฺวา ปุตฺตทารมชฺเฌ นิสินฺโน
 ขาทิตฺวา เสสฺ วิกุทีณาติ.

ตสฺส อิมินา นียาเมเนว ชีวิตํ
 กปฺเปนฺตสฺส, ปณฺจปณฺณาส วสฺसानิ
 อติกฺกนฺตานิ. ตถาคเต ธฺรวิหาเร
 วสนฺเต, เอกทิวสํปี ปุปฺผมุฏฺฐิมตฺเตน
 ปุชา วา กฏฺจจฺฉมตฺตภิกฺขทานํ
 วา อณฺณํ วา กิณฺนิจิ ปุณฺณํ
 นาม นาโหสิ.

เมื่อเขาเลี้ยงชีพอยู่โดยทำนองนี้มัน-
 เทียว, (ก็)ล่วงเลยไป ๕๕ ปี. เมื่อ
 พระตถาคตประทับอยู่ในธฺรวิหาร, แม้
 วันหนึ่ง การบูชาด้วยดอกไม้สักกำมือ
 หนึ่งก็ดี การถวายภิกษาเพียงทัพพีหนึ่ง
 ก็ดี ชื่อว่า บุญอื่นน้อยหนึ่งก็ดี ก็มีได้มี.

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อกุศล สรีเร โรโค ออุปชชิต,
ชิวานุตสเสวสส อวีจิมหานิรยสนุตตาโป
ออุปฏฐหิ.

อวีจิสนุตตาโป นาม โยชนสเส
จตุวา โอลิเกนุตสส อกุชิตินิ
ภินทนสมตโต ปริพาโห โหติ.
วุตตปิ เจต

“สมนุตตา โยชนสเส
ผริตวา ติฏฐติ สพพทา”ติ.

นาคเสนตเถเรน ปนสส
ปากติกคคิสนุตตาปโต อธิมตตตาย
อยมุปมา วุตตา “ยถา มหาราช
กฏาการมตโต ปาสาโนปิ นิรยอกคิมหิ
ปกุชิตโต ขณน วิลยํ กจจติ.
นิพพตตสตุตา ปเนตถ กมมพเลน
มาตุกุกุจจิกตา วิย น วิลียนติ”ติ.

ครั้งนั้น โรคเกิดขึ้นแล้วในสรีระ
ของนายจันทสุกริกนั้น, ความร่ำร้อน
ในอเวจิมหานรก ปราภฏแก่เขาทั้งเป็น
นั้นเทียว.

ขึ้นชื่อความร่ำร้อนในอเวจี้ ย่อม
เป็นความร่ำร้อนอันสามารถทำลาย
นัยน์ตาทั้ง ๒ ข้างของบุคคลผู้ยืนมองดูอยู่
ในที่ประมาณ ๑๐๐ โยชน์. สมจริงดัง
พระดำรัสที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดังนี้ว่า

“ความร่ำร้อนในอเวจี้ แผ่ไป
ตลอด ๑๐๐ โยชน์โดยรอบตั้งอยู่ทุก
เมื่อ”.

เพราะความร่ำร้อนในอเวจี้ นั้น มี
ประมาณยิ่งกว่าความร่ำร้อนซึ่งเกิดแต่
ไฟตามธรรมดา พระนาคเสนเถระ
จึงกล่าวข้ออุปมานี้ว่า “มหาบพิตร
แม้หินประมาณเท่าเรือนยอดอันบุคคล
โยนเข้าไปในไฟนรก ย่อมถึงความ
ย่อยยับไปชั่วขณะ ฉับใจ. ส่วนเหล่า-
สัตว์ผู้เกิดในนรกนี้ เป็นเหมือนอยู่ใน
ห้องมารดา ฉะนั้น ย่อมไม่ย่อยยับไป
เพราะกำลังกรรม ฉะนั้น”.

คุณหญิงพวงผกา ชันชื่อ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ตสฺส ตสฺมี สนฺตาเป
 อุกฺกุจฺเจ, กมฺมสริกฺขโก อากาโร
 อุกฺปชฺชชฺ. เกหฺมชฺชเณ เยว สุกฺกรวํ
 รวิตฺวา ชณฺณเกหิ วิจฺรนฺโต
 ปุรตฺตมวตฺตุมฺปิ ปจฺฉิมวตฺตุมฺปิ อจฺจติ.

อถสฺส เกหฺมานุสกา ตํ ทพฺพํ
 คเหตุวา มุขํ ปิทหนฺติ. กมฺมวิปาโก
 นาม น สกฺกา เกนจิ ปฏฺิพาหิตฺุ.
 โส วิรวนฺโต อิตฺ อิจฺโต จ
 วิจฺรติ. สมฺนฺตา สตฺตสฺส มฺเรสฺสุ
 มนฺุสสา นิตฺุทํ น ลภนฺติ.
 มรณฺภเยน ตชฺชิตฺสฺส พหิ นิกฺขมณฺ์
 นีวาเรตฺุ อสฺกโกนฺโต สพฺโพ
 เกหฺชโน ยถา อนฺโต อิจฺโต พหิ
 วิจฺริตฺุ น สกฺโกติ, ตถา
 เกหฺทวารานิ ฏเกตฺวา พหิเคหฺ์
 ปรีวาเรตฺวา รกฺขนฺโต อจฺจติ.

อิตโรปิ อนฺโตเคเหเยว
 นีรยสนฺตาเปน วิรวนฺโต อิตฺ อิจฺโต
 จ วิจฺรติ. เอวํ สตฺต ทิวสานิ

เมื่อความเร่าร้อนนั้นปรากฏแก่นาย
 จุนทสุกริกนั้นแล้ว, อาการอันเหมาะสม
 กับกรรมก็เกิดขึ้น. เขาเที่ยวคลาน ร้อง
 เหมือนหมูไปในท่ามกลางเรือนนั้นเที่ยว
 คลานไปสู่ที่ในทิศตะวันออกบ้าง สู่ที่ใน
 ทิศตะวันตกบ้าง.

ลำดับนั้น พวกประชาชนในเรือน
 ของเขาช่วยกันจับเขาไว้ให้มันแล้วปิดปาก.
 ธรรมดาผลกรรม ไคร ๆ ไม่อาจจะห้าม
 ได้. เขาเที่ยวร้องไปข้างโน้นบ้าง
 ข้างนี้บ้าง. พวกมนุษย์ในเรือน ๗ หลัง
 โดยรอบยอมไม่ได้นอนหลับ. คนในเรือน
 ทั้งหมด ไม่อาจจะห้ามการออกไป
 ภายนอกของเขาผู้ถูกมรณภัยคุกคามแล้ว
 จึงปิดประตูเรือน ล้อมรักษาอยู่นอก
 เรือนโดยประการที่เขาอยู่ภายในไม่อาจ
 จะเที่ยวไปภายนอกได้.

ฝ่ายนายจุนทสุกริกนอกนี้ เที่ยว
 ร้องไปข้างโน้นข้างนี้ ภายในเรือนนั้น-
 เที่ยว เพราะความเร่าร้อนในนรก.

คุณหญิงพวงผกา ชั้นชื่อ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

วิจารณ์ว่า สดุดแม่^๑ ทิวเส กาลัง เขาเที่ยวไปตลอด ๗ วัน ด้วยอาการ
 กตวา อวีจิมหานิรเย นิพพตติ. อย่างนั้น ในวันที่ ๗ จึงทำกาละ
 อวีจิมหานิรโย เทวทูตสดุดนุเตน บังเกิดในอเวจีมหานรก. บัณฑิตพึง
 วรรณเขตพุโพ. พรณนาอเวจีมหานรกตามเทวทูตสูตร
 เกิด.

ภิกขุ	ตสฺส	จฺรทฺวาเรณ	ภิกษุทั้งหลาย	เดินไปทางประตู
คจฺจนฺตา	ตํ	สทฺทํ	สุตฺวา	เรือนของเขาได้ยินเสียงนั้นแล้ว เป็นผู้มี
“สุกรสทฺโท”ติ	สณฺณินโน	หุตฺวา	ความสำคัญว่า “เสียงหมู”	ไปสู่วิหาร
วิหารํ	คณฺตฺวา	สจฺจํ	สนฺติเก	นั่งในสำนักของพระศาสดากราบทูลอย่าง
นินฺนุณา	เอวมาหํสุ	“ภนฺเต	นี้ว่า	“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อ
จุนฺทสุกริกสฺส	เคหทฺวารํ	ปีทหิตฺวา	นายจุนทสุกริกปิดประตูเรือน	ฆ่าสุกร
สุกรานํ	มาริยมานานํ,	อชฺช	อยู่วันนี้ก็เป็นวันที่ ๗,	การทำมงคล
สดฺดโม	ทิวโส,	เคเห	กาจิ	บางอย่างคงจักมีในเรือน, ข้าแต่พระองค์
มจฺจกิริยา	ภวิสฺสติ	มณฺเฑ,	ผู้เจริญ	เมื่อนายจุนทสุกริกฆ่าสุกรซึ่งมี
เอตฺตเก	นาม	ภนฺเต	สุกร	ประมาณเท่านี้ เมตตาจิต หรือความ
มาเรณฺตสฺส	เอกมุปี	เมตฺตจิตฺตํ	วา	กรุณาแม้สักอย่างหนึ่งก็ไม่มี, พวกข้า-
การุญฺณํ	วา	นตฺถิ,	น	จ
วต	โน	เอวรูปุ	กกุขโพ	ผรุโส
สดฺโต	ทิจฺจปฺพุโพ”ติ.			เห็นปานนี้เลยหนอ”.

^๑ ฉ. อฏฺฐเม.

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สตถา “น ภิกขเว โส อิเม
 สตต ทิวเส สุกเร มาเรติ,
 กम्मสริกขกั ปนสส อุกปาติ, ตสฺส
 ชีวนตฺสเสว อวีจิมหานิรยสนฺตาโป
 อุปฺภูจาสิ, โส เตน สนฺตาเป
 สตต ทิวसानิ สุกรรวํ รวนฺโต
 อนฺโตนิเวสเน วิจริตฺวา อชฺช กาลํ
 กตฺวา อวีจิมฺหิ นิพฺพตฺโต”ติ วตฺวา
 “ภนฺเต อีธ โลเก เอวํ โสจิตฺวา
 ปฺน คนฺตฺวา โสจนฺภูจานเวย
 นิพฺพตฺโต”ติ วุตฺเต “อาม ภิกขเว,
 ปมตฺโต นาม คหฺภูโจ วา โหตุ
 ปพฺพชิตฺโต วา, อุกฺยตฺถ โสจติเยวา”ติ
 วตฺวา อิมํ คาถมาห

๑๕. “อีธ โสจติ เปจฺจ โสจติ,
 ปาปการี อุกฺยตฺถ โสจติ
 โส โสจติ โส วิหฺญณฺติ
 ทิสฺวา กम्मกิลิฏฺฐมตฺตโน”ติ.

พระศาสดาตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย
 เขาไม่ได้ฆ่าสุกรทั้งหลายตลอด ๗ วันนี้,
 ก็ผลที่เหมาะสมด้วยกรรมเกิดขึ้นแล้วแก่
 เขา, ความร่ำร้อนในอเวจีมหานรก
 ปราภฏแก่เขาทั้งเป็นอยู่นั้นเทียว, เขา
 ร้องเหมือนหมู เพราะความร่ำร้อนนั้น
 ตลอด ๗ วัน เทียวไปภายในที่อยู่ วันนี้
 ทำกาลละแล้วไปบังเกิดในอเวจี” เมื่อ
 พวกภิกษุกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์
 ผู้เจริญ นายจุนทสุกริกเสร่าโคกใน
 โลกนี้เป็นอย่างนี้ไปแล้ว บังเกิดในสถานที่
 เสร่าโคกนั้นเทียวอีกหรือ” จึงตรัสว่า
 “ใช่แล้ว ภิกษุทั้งหลาย, ชื่อว่าบุคคล
 ผู้ประมาทแล้ว จะเป็นคฤหัสถ์ หรือ
 บรรพชิตก็ตามที่เกิด, เขาย่อมเสร่าโคก
 ในโลกทั้ง ๒ นั้นเทียว” ดังนี้ ตรัส
 พระคาถานี้ว่า

๑๕. “คนผู้มีปกติทำบาป ย่อมเสร่าโคก
 ในโลกนี้ ละไปแล้ว ก็ยังเสร่าโคก
 ย่อมเสร่าโคกในโลกทั้ง ๒ เขาย่อม
 เสร่าโคก เขาเห็นกรรมเสร่าหมอง
 ของตน ย่อมเดือดร้อน”.

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ตตถ ปาปการิตี นานปุปการสสุ
 ปาปกมุสสุส การโก ปุคฺคโล
 “อกตํ วัต เม กลฺยาณํ, กตํ
 วัต เม ปาปนุ”ติ เอกํเสเนว
 มรณสมเย อิทฺ โสจติ, อิทฺมสฺส
 กมุสฺสโชนํ. วิปากํ อนุโณโต ปน
 เปจฺจ โสจติ, อิทฺมสฺส ปฺรโลเก
 วิปากโชนํ. เอวํ โส อุกฺยตฺถ
 โสจติเยว. เตเนว การณฺน
 ชีวมาโนเยว โส จฺนฺตฺสุกริกอปี
 โสจติ.

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า ผู้มี
 ปกติทำบาป ความว่า บุคคลผู้ทำ
 กรรมลามกมีประการต่าง ๆ คิดอยู่ว่า
 “เราไม่ได้ทำกรรมดีหนอ เราทำกรรม-
 ชั่วแล้วหนอ” ชื่อว่าย่อมเศร้าโศกใน
 โลกนี้โดยส่วนเดียวนั้นเทียว ในเวลา
 ใกล้จะตาย, นี่เป็นความเศร้าโศก
 เพราะกรรมของเขา. ส่วนบุคคลเมื่อ
 เสวยวิบากละไปแล้ว ชื่อว่าย่อมเศร้า-
 โศก, นี่เป็นความเศร้าโศกเพราะวิบาก
 ในโลกหน้าของเขา. เขาย่อมเศร้าโศก
 ในโลกทั้ง ๒ นั้นเทียว ด้วยประการฉะนี้.
 เพราะเหตุนี้เท่านั้นเทียว แม้นายจันท-
 สุกริกนั้นทั้งยังมีชีวิตอยู่นั้นเทียว ย่อม
 เศร้าโศก.

ทิสฺวา กมุสฺสกิลิฏฺฐมตฺตโนติ
 อตฺตโน กิลิฏฺฐกมุสมํ ปสฺสิตฺวา
 โสจติ นานปุปการํ วิลปนฺโต
 วิหฺมฺยติ กิลมตีติ.

คำว่า เห็นกรรมเศร้าหมองของตน
 ความว่า เขาเห็นกรรมเศร้าหมอง
 ของตนแล้ว ย่อมเศร้าโศก เพื่อยู่
 ประการต่าง ๆ ชื่อว่า ย่อมเดือดร้อน
 คือย่อมลำบาก ดังนี้.

คฺคาถาปริโยसानเ พหุ โสตา-
 ปนฺนาทโย อเหสุ. มหาชนสฺส

ในกาลจบคาถา ภิกษุเป็นอันมาก
 ได้เป็นพระโสดาบันเป็นต้น. พระธรรม-

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๒๗๘

พระธัมมปทัฏฐกถา

สาตติกา ฌมมเทสนา ซาตาดิ.

เทศนาได้สำเร็จประโยชน์แก่มหาชน
ดังนี้แล.

จุนทสุกริกาวตถุ ทสม.

เรื่องนายจุนทสุกริกที่ ๑๐ จบ.

คุณหญิงพวงศกา ชันชื้อ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๑๑. ฌมฺมิกอุปาสกาวตฺตฺถุ

๑๖. อิทฺ โมทติ เปจฺจ โมทติ,
กตปุณฺณเณ อุกฺกยตฺถ โมทติ.
โส โมทติ โส ปโมทติ,
ทิสฺวา กมฺมวิสุทฺธิมตฺตโนติ.

๑๑. เรื่องฌมฺมิกอุปาสก

๑๖. ผู้ใดทำบุญไว้แล้ว ย่อมบันเทิงใน
โลกนี้ ละไปแล้วก็ย่อมบันเทิง
ย่อมบันเทิงในโลกทั้ง ๒ เขาเห็น
กรรมอันหมดจดของตน ย่อม
บันเทิง เขาย่อมรื่นเริง.

๑๑. ธมฺมิกอุปาสกาวตฺถุ

อิธ	โมทติ	เปจฺจ	โมทตีติ
อิมี	ธมฺมเทสนํ	สตุถา	เซตวเน
วิหรนฺโต	ธมฺมิกอุปาสกํ		อารพุก
กเถสิ.			

สาวตฺถิยํ: กิร ปณฺจสตา
 ธมฺมิกอุปาสกานาม. เตสุ
 เอเกกสฺส ปณฺจ ปณฺจ อุปาสกสตานิ
 ปริวารานิ. โย เตสํ เซฏฺฐโก,
 ตสฺส สตุตฺต ปุตุตา สตุตฺต ธีตโร
 โหนฺติ. เตสุ เอเกกสฺส เอเกกา
 สลากยาคุ สลากภตฺตํ ปักฺขิกภตฺตํ
 สัมภตฺตํ อุโปสติกภตฺตํ อากนฺตฺกภตฺตํ
 วัสฺสาวาสิกํ อโหสิ. เตปิ หิ
 สพฺเพว อณฺุชาตปุตุตานํ นาม อหฺเส.
 อิติ จุฑฺทสนนฺํ ปุตุตานํ ภริยาย
 อุปาสกสฺสชาติ โสฬส สลากยาคุอาทีนึ
 ปวตฺตนฺฺติ. อิติ โส สปุตุตทาโร
 สีลวา กถฺยาณธมฺโม ทานสํวิภาครโต
 อโหสิ. อถสฺส อปรภาเค โรโค
 อุปฺปชฺชติ, อายุสงฺขารो ปริหายิ.

๑๑. เรื่องธัมมิกอุปาสก

พระศาสดา เมื่อประทับในพระ-
 เซตวัน ทรงปรารภธัมมิกอุปาสก ตรัส
 พระธรรมเทศนาเห็นว่า ย่อมบันเทิงใน
 โลกนี้ ละไปแล้วย่อมบันเทิง ดังนี้
 เป็นต้น.

ดังได้สดับมา ในเมืองสาวัตถีได้
 มีอุปาสกผู้ตั้งอยู่ในธรรมประมาณ ๕๐๐
 คน. บรรดาอุปาสกเหล่านั้น อุปาสก
 แต่ละคนมีอุปาสกคนละห้าร้อยเป็นบริวาร.
 อุปาสกผู้ที่เป็นหัวหน้าของอุปาสกเหล่านั้น
 มีบุตร ๗ คน ธิดา ๗ คน. บรรดา
 บุตรและธิดาเหล่านั้น แต่ละคนได้มี
 สลากยาคุ (ข้าวต้มที่ถวายแก่ภิกษุตาม
 สลาก) สลากภตฺต (ภตฺตที่ถวายตามสลาก)
 ปักฺขิกภตฺต (ภตฺตที่ถวายตามปักษ์)
 สัมภภตฺต อุโปสติกภตฺต (ภตฺตที่ถวาย
 ในวันอุโบสถ) อากนฺตฺกภตฺต (ภตฺตที่ถวาย
 แก่ภิกษุที่จรมา) วัสฺสาวาสิกภตฺต (ภตฺตที่
 ถวายสำหรับแก่ภิกษุผู้อยู่จำพรรษา)
 อย่างละที่. ก็ชนแม่เหล่านั้น ได้เป็นผู้
 ชื่อว่า อณฺุชาตบุตร (บุตรผู้ดำเนินตาม

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส ธมฺมํ โสตุกาโม “อฏฺฐ
 วา เม โสฬส วา ธมฺมกติกภิกฺขุ
 เปเสถา”ติ ทูตํ สตุฏฺฐ สนฺตีกํ
 ปหิณฺนิ. สตุฏฺฐา เปเสสิ. เต
 คนฺตุวา ตสฺส มณฺจํ ปรีวาเรตฺวา
 ปณฺณตฺเตสฺส อาสเนสฺส นิสินฺหา
 “ภนฺเต อยฺยานํ เม ทสฺสนํ
 ทูลลภํ ภวิสฺสตี, ทุพฺพโลมฺหิ,
 เอกํ เม สุตฺตํ สขุฉายถา”ติ
 วุตฺตา “กตรํ สุตฺตํ โสตุกาโม
 อุปาสกา”ติ “สพฺพพุทฺธานํ อวิชฺหิตํ
 สตีปฏฺจานสฺสุตฺตนฺ”ติ วุตฺเต “เอกายโน
 อยํ ภิกฺขเว มคฺโค สตุฏฺฐานํ
 วิสฺสุทฺธิยา”ติ สุตฺตนฺตํ ปฏฺจเปสฺสุ.

มารดาบิดา) ทั้งหมดทุกคน. สรุปรว่า
 สิ่งต่าง ๆ มีสลาภยากูเป็นต้น ๑๖ ที่คือ
 ของบุตร ๑๔ คน ของภรรยาหนึ่ง ของ
 อุบาสกหนึ่ง เป็นไปอยู่. ด้วยประการ
 ดังว่ามานี้ อุบาสกนั้นพร้อมบุตรและ
 ภรรยาได้เป็นผู้มีศีล มีธรรมงาม ยินดี
 ในการจำแนกทาน. ครั้นในกาลต่อมาอีก
 โรคเกิดขึ้นแก่เขาแล้ว, อายุสังขาร
 เสื่อมลงแล้ว.

เขาต้องการจะฟังธรรม จึงส่งทูต
 ไปยังสำนักพระศาสดา ด้วยกราบทูลว่า
 “ขอพระองค์โปรดส่งภิกษุธรรมกติก ๘
 รูป หรือ ๑๖ รูป ประทานแก่
 ข้าพระองค์ด้วยเถิด”. พระศาสดาทรง
 ส่งไปแล้ว. ภิกษุเหล่านั้นไปนั่งบนอาสนะ
 ที่เขาปูลาด แล้วล้อมเตียงเขา อันเขา
 กล่าวว่า “พระคุณเจ้าผู้เจริญ การเห็น
 พระผู้เป็นเจ้า จักเป็นของอันโยมได้ยาก,
 โยมกำลังเสื่อมโทรม, ขอพระคุณเจ้า
 ทั้งหลายจงสาธยายพระสูตร ๆ หนึ่ง
 โปรดโยมเถิด” จึงถามว่า “โยมอุบาสก
 โยมต้องการจะฟังพระสูตรไหนเล่า ?”
 เมื่อเขาเรียนว่า “โยมต้องการจะฟังสติ-

คุณหญิงพวงผกา ชั้นชื่อ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปฏิฐานสูตรที่พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ไม่
ทรงละแล้ว” จึงเริ่มสวดพระสูตรว่า
“เอกายโน อัย ภิกขเว มคฺโค สุตตานํ
วิสุทฺฐิยาติ (ภิกษุทั้งหลาย ทางนี้เป็น
ทางสายเดียว เพื่อความหมดจดแห่งสัตว์
ทั้งหลาย)”.

ตสมิ ขณเ ฉหิ เทวโลกเกหิ
สพฺพาลงฺการปฏิมณฺฑิตา สหสฺสสินฺธว-
ยุตฺตา ทิยทุสมโยชนสติกา ฉ รทา
อาคมีสุ. เตสุ จิตา เทวตา
“อมุหากํ เทวโลกํ เนสฺสาม,
อมุหากํ เทวโลกํ เนสฺสาม, อมุโก
มตฺติกภาชนํ ภินฺทิตฺวา สุวณฺณภาชนํ
คณฺหนฺโต วิย อมุหากํ เทวโลกเ
อภิมิตฺตํ อธิ นินฺพุตตตฺตฺ”ติ^๑ วทีสุ.
อุปาสโก ฐมฺมสฺสวณฺนตฺรายํ อนิจฺฉนฺโต
“อาคเมถ อาคเมถา”ติ อาห.
ภิกขุ “อเมห วทตี”ติ สญฺญา
ตฺตฺเห อหฺสฺ.

ในขณะนั้นรถ ๖ คันประดับด้วย
อลังการครบครัน เทียมด้วยม้าสินธพ
หนึ่งพันตัว มีประมาณ ๑๕๐ โยชน์
มาแล้วจากเทวโลก ๖ ชั้น. เทวดาทั้ง-
หลายยืนอยู่บนรถเหล่านั้น ต่างเชื้อเชิญ
ว่า “พวกข้าพเจ้าจักนำ(ท่าน)ไปสู่
เทวโลกของพวกข้าพเจ้า, พวกข้าพเจ้า
จักนำ(ท่าน)ไปสู่เทวโลกของพวกข้าพเจ้า,
ท่านผู้เจริญ ขอจงบังเกิดในเทวโลกนี้
เพื่อความยินดียิ่งในเทวโลก ของพวก
ข้าพเจ้า เหมือนคนทำลายภาชนะดินแล้ว
ถือเอาภาชนะทองคำ ฉะนั้น”. อุปาสก
ไม่ปรารถนาจะให้เป็นอย่างร้ายแก่การ
พึงธรรม จึงกล่าวว่า “พวกท่านจงรอ
ก่อนเกิด จงรอก่อนเกิด”. ภิกษุทั้งหลาย

^๑ ฉ. นินฺพุตตาคาหิ.

คุณหญิงพวงผกา ชั้นชื้อ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ต่างหยุดนิ่งด้วยสำคัญว่า “อุบาสกกล่าว
กะพวกเรา”.

อถสฺส ปุตฺตธิตโร “อมุหากัง
ปีตา ปุพฺเพ ฐมฺมสฺสวเนน
อดีตโต อโหสิ, อิทานิ ปน
ภิกฺขุ ปกฺโกสาเปตฺวา สขุฌายํ
กาเรตฺวา สยเมว วาเรติ, มรณสฺส
อภายนฺโต สตุโต นาม นตฺถิ”ติ
วิรวีสุ.

ภิกฺขุ “อิทานิ อโนกาโส”ติ
อุฏฺฐายาสนา ปกฺกมึสุ. อุปาสโก
โถกํ วิตินาเมตฺวา สตี ปฏฺฐิลภิตฺวา
ปุตฺเต ปุจฺฉิ “กสฺมา กนฺทถา”ติ.
“ตาด ตุมฺเห ภิกฺขุ ปกฺโกสาเปตฺวา
ฐมฺมํ สุนฺนตา สยเมว วารยิตฺถ,
อถ มยํ ‘มรณสฺส อภายนกสตุโต
นาม นตฺถิ’ติ กนฺทิมฺหา”ติ.
“อยุยา ปน กุหิณฺ”ติ. “อโนกาโส”ติ
อุฏฺฐายาสนา ปกฺกนฺตา ตาดา”ติ.
“ตาดา นานํ อยุเยหิ สทฺธิ
กถเมมี”ติ. “อถ เกน สทฺธิ
กถเถา”ติ. “ฉฺหิ เทวโลเกหิ เทวตา

ที่นั่น บุตรและธิดาของเขาต่าง
ร้องให้ด้วยคิดว่า “บิดาของพวกเรา
เมื่อก่อนเป็นผู้ไม่อ้อมด้วยการฟังธรรม,
แต่ในบัดนี้ ให้นิมนต์ภิกษุทั้งหลายมาให้
สวดสาธยาย แล้วห้ามเสียเองที่เดียว,
ธรรมดาสัตว์ผู้ไม่กลัวต่อความตาย ไม่มี”
ดังนี้.

ภิกษุทั้งหลายต่างคิดว่า “บัดนี้
‘ไม่มีโอกาส’” จึงลุกจากอาสนะหลีกไป.
อุบาสกยังเวลาให้ผ่านไปนิดหน่อย กลับ
ได้สติ จึงถามลูก ๆ ว่า “เพราะเหตุไร
พวกเจ้าจึงคร่ำครวญกันเล่า?”. พวก
ลูก ๆ บอกว่า “พ่อ คุณพ่อให้นิมนต์
ภิกษุทั้งหลายมาแล้วกำลังฟังธรรม ได้
ห้ามเสียเองนั้นเทียว, เมื่อเป็นเช่นนั้น
ข้าพเจ้าทั้งหลายจึงคร่ำครวญว่า
‘ธรรมดาสัตว์ผู้ไม่กลัวต่อความตายไม่มี’”.
อุบาสก ถามว่า “ก็พวกพระผู้เป็นเจ้าของ
ไปที่ไหนเสีย”. พวกลูก ๆ ตอบว่า
“พระผู้เป็นเจ้าของทั้งหลายพูดกันว่า ‘ยัง

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

จ รณ อลงกริตวา อาทาย
 อากาเส จตวา ‘อมุหากั เทวโลก
 อภิรม, อมุหากั เทวโลก อภิรมา’ติ
 สททํ กโรนุติ, ตาหิ สทฐิ
 กณเมมี”ติ.

‘ไม่มีโอกาส’ จึงลุกจากอาสนะพากัน
 หลีกไปแล้ว พ่อ”. อุบาสกกล่าวว่า
 “พ่อทั้งหลาย พ่อไม่ได้พูดกับพระเจ้า
 เป็นเจ้าทั้งหลาย”. พวกลูก ๆ ถามว่า
 “เมื่อเป็นเช่นนั้น คุณพ่อพูดกับใคร
 เล่า?”. อุบาสกกล่าวว่า “เทวดา
 ทั้งหลายประดับรถ ๖ คัน นำมาจาก
 เทวโลก ๖ ชั้น ยืนอยู่ในอากาศต่าง
 เปล่งเสียงว่า ‘ขอท่านจงยินดีในเทวโลก
 ของพวกข้าพเจ้า, ขอท่านจงยินดีใน
 เทวโลกของพวกข้าพเจ้า’, พ่อพูดกับ
 เทวดาเหล่านั้น”.

“กุหิ ตาต รณ, มยํ น
 ปสฺสามา”ติ. “อตฺติ ปน มยํหํ
 กนฺถิตานิ ปุปฺพานิ”ติ. “อตฺติ
 ตาตา”ติ. “กตโร เทวโลก
 รมณีย”ติ. “สพฺพโพธิสฺสตุตฺตํ
 พุทฺธมาตาปิตูนญจ วสนฺภูจํ
 ตฺสิตถาวนํ รมณียํ ตาตา”ติ. “เตนหิ
 ‘ตฺสิตถาวนโต อากตฺรณํ ปุปฺพทามํ
 ลคฺคตฺต’ติ ปุปฺพทามํ ชิปฺภา”ติ. เต
 ชิปฺปิสฺส. ตํ รณฺธเร ลคฺคิตฺวา
 อากาเส โอลมฺพิ. มหาชนฺ. ตเทว

พวกลูก ๆ ถามว่า “พ่อ รถอยู่ที่
 ไหน พวกลูกไม่เห็นเลย”. อุบาสก
 ถามว่า “ก็ ดอกไม้ที่พวกเจ้าร้อยเป็น
 พวงเพื่อพ่อมีไหม?”. พวกลูก ๆ ตอบว่า
 “มี พ่อ”. อุบาสกถามว่า “เทวโลก
 ชั้นไหน ? เป็นที่น่ายินดี”. พวกลูก ๆ
 กล่าวว่า “พ่อ ภพดุสิตอันเป็นสถานที่
 ประทับอยู่ของพระโพธิสัตว์ทุกพระองค์
 และของพระพุทฺธมารดาและพระพุทฺธบิดา
 เป็นที่น่ายินดี”. อุบาสกกล่าวว่า “ถ้า
 อย่างนั้น พวกเจ้าจงอธิษฐานว่า ‘ขอ

คุณหญิงพวงผกา ชั้นชื่อ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปัสสติ, รณิ น ปัสสติ. อุปาสโก
 “ปัสสเถตํ ปุพฺพทามนุ”ติ วตฺวา
 “อาม ปัสสามา”ติ วุตฺเต “เอตํ
 ตฺสิตถาวนโต อากตรเถ โอลมฺพติ,
 อหํ ตฺสิตถาวนํ กจฺจามิ, ตฺเมห
 มา จินฺตยิตฺถ, มม สนฺติเก
 นิพฺพตฺติตฺถกามา หุตฺวา มยา
 กตนิยามเณว ปุณฺณานิ กโรถา”ติ
 วตฺวา กาลํ กตฺวา ตฺสิตฺถเถ
 ปตฺติฏฺฐาสิ.

พวงดอกไม้จกคล้องที่รถซึ่งมาจากภพ
 ดุสิตเกิด’ ดังนี้ จงเหวี่ยงพวงมาลัยไป
 เกิด”. พวกลูก ๆ เหล่านั้นเหวี่ยงไปแล้ว.
 พวงดอกไม้มันนั้น คล้องที่แอกรถห้อยลงใน
 อากาศ. มหาชนมองเห็นพวงดอกไม้มันนั้น
 เท่านั้น, (แต่)ไม่เห็นรถ. อุบาสกกล่าว
 ว่า “พวกเจ้าเห็นพวงดอกไม้มันนั้นไหม?”
 เมื่อพวกลูก ๆ ตอบว่า “เห็นจ๊ะ” จึง
 กล่าวว่า “พวงดอกไม้มันนั้น ห้อยอยู่ที่รถ
 มาจากภพดุสิต, พ่อจะไปสู่ภพดุสิต,
 พวกเจ้าอย่าคิดไปเลย, พวกเจ้ามีความ
 ประารถนาจะบังเกิดในสำนักของเรา จง
 ทำบุญตามทำนองที่พ่อทำแล้วเกิด” ดังนี้
 แล้ว ทำกาะแล้ว ได้ยืนอยู่บนรถใน
 ภพดุสิต.

ดาวเทวสุส ติกาวุตฺตปฺปมาโน
 สฏฺฐิสกฏฏการาลงฺการปฏิมณฺหิโต อตฺต-
 ภาโว นิพฺพตฺติ. อจฺจราสหสฺสํ
 ปรีวารสิ, ปณฺจวีสตีโยชนิกํ
 รตนวิมานํ^๑ ปาตุรโหสิ. เต ภิกฺขุ
 วิหารํ อนุปฺปตฺเต สตฺถา ปุจฺฉิ

ในทันใดนั้นเทียว อัดภาพของเขา
 สูงประมาณ ๓ คาวุต ตบแต่งด้วยเครื่อง
 อลังการหนัก ๖๐ เล่มเกวียน ก็บังเกิด.
 นางอัปสร ๑,๐๐๐ แวดล้อมแล้ว, วิมาน
 แก้วมีประมาณ ๒๕ โยชน์ปรากฏแล้ว.
 พระศาสดาตรัสถามภิกษุเหล่านั้นผู้มาถึง

^๑ ฉ. กนกวิมาน.

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“ตุเมหิสฺส ภิกฺขเว อุปาสกสฺส
 ฐมฺโม เทสิโต”ติ. “อาม ภนฺเต,
 อนฺตราเยว ปน ‘อาคเมธา’ติ
 วาเรสิ, อถสฺส ปุตฺตธิตโร
 กนฺทิสฺส มยฺ ‘อิทานิ อนิกาสो’ติ
 อฏฺฐจายาสนา นิภฺชนฺตา”ติ. “น
 โส ภิกฺขเว ตุมฺเหหิ สทฺธิ กถฺสิ,
 จฺหิ ปน เทวโลเกหิ เทวตา จ
 รเถ อลงฺกริตฺวา อahrtฺวา ตํ
 อุปาสกํ ปกฺโกสิสฺส. โส ฐมฺมสฺสวานาย
 อนฺตรายํ อนิจฺฉนฺโต ตาหิ สทฺธิ
 กถฺสิ”ติ. “เอวํ ภนฺเต”ติ. “เอวํ
 ภิกฺขเว”ติ. “ภนฺเต อิทานิ กุหิ
 นิพฺพตฺโต”ติ. “ตฺถสฺสิทฺถวเน ภิกฺขเว”ติ.
 “ภนฺเต อิธ ฌาติมชฺเฌ โมทมาโน
 จวิตฺวา อิทาเนว กนฺตฺวา ปุณ
 โมทนฏฺฐจาเนเยว นิพฺพตฺโต”ติ. “อาม
 ภิกฺขเว อปุปฺมตฺตา หิ คหฺนฺจ
 วา ปพฺพชิตา วา สพฺพตฺถ
 โมทนฺติเยวา”ติ. “วตฺวา อิมํ
 คาถมาห

วิหารตามลำดับว่า “ภิกษุทั้งหลาย
 พวกเธอได้แสดงธรรมแก่อุบาสกนั้นแล้ว
 หรือ”. ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลแล้วว่า
 “แสดงแล้ว พระเจ้าข้า, แต่ที่อุบาสก
 นั้นได้ห้ามเสียในระหว่างว่า ‘ท่านโปรด
 รอก่อนเถิด’, เมื่อเป็นเช่นนั้น บุตรและ
 ธิดาของเขาพากันคร่ำครวญ พวก
 ข้าพระองค์คิดว่า ‘บัดนี้ ไม่มีโอกาส’
 จึงลุดจากอาสนะออกมาแล้ว”. พระ-
 ศาสดาตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย อุบาสก
 นั้นไม่ได้พูดกับพวกเธอ, ก็เทวดาทั้งหลาย
 ประดับรถ ๖ คัน นำมาจากเทวโลก ๖
 ชั้น เชื้อเชิญอุบาสกนั้นแล้ว. อุบาสก
 นั้นไม่ปรารถนาจะ(ทำ)อันตรายแก่การ
 พังธรรม จึงกล่าวกับเทวดาเหล่านั้น”.
 ภิกษุทั้งหลายทูลถามว่า “อย่างนั้นหรือ
 พระเจ้าข้า”. พระศาสดาตรัสว่า
 “อย่างนั้น ภิกษุทั้งหลาย”. ภิกษุ
 ทั้งหลายทูลถามว่า “ข้าแต่พระองค์
 ผู้เจริญ บัดนี้ เขาบังเกิดแล้ว ณ
 ที่ไหน?”. พระศาสดาตรัสตอบว่า
 “ในภพดุสิต ภิกษุทั้งหลาย”. ภิกษุ
 ทั้งหลายทูลถามว่า “ข้าแต่พระองค์

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ผู้เจริญ อุบาสกนั้นบันเทิงอยู่ในท่ามกลาง
 หมู่ญาติในโลกนี้ จุติไปในบัดนี้นั้นเที่ยว
 บังเกิดในที่เป็นที่บันเทิงอีกนั้นเที่ยวหรือ”.
 พระศาสดา ตรัสแล้วว่า “ถูกแล้ว
 ภิกษุทั้งหลาย เพราะบุคคลผู้ไม่ประมาท
 แล้วทั้งหลาย จะเป็นคฤหัสถ์ก็ตาม
 บรรพชิตก็ตาม ย่อมบันเทิงในที่ทั้งปวง
 นั้นเที่ยว” ดังนี้แล้ว จึงตรัสพระคาถา
 นี้ว่า

๑๖. “อิธ โมทติ เปจฺจ โมทติ,
 กตปุณฺณโย อุกฺขยตุถ โมทติ.
 โส โมทติ โส ปโมทติ,
 ทิสฺสุวา กมฺมวิสุทฺธิมตฺตโน”ติ.

ตตฺถ กตปุณฺณโยติ นานปุ-
 ปการสฺส กุสฺลสฺส การโก ปุคฺคโล
 “อกตํ วต เม ปาปํ, กตํ
 วต เม กลฺยาณนํ”ติ อิธ
 กมฺมโมทเนน โมทติ, เปจฺจ
 วิปากโมทเนน โมทติ. เอวํ อุกฺขยตุถ
 โมทติ นาม.

๑๖. “ผู้ได้ทำบุญไว้แล้ว ย่อมบันเทิงใน
 โลกนี้ ละไปแล้ว ก็ย่อมบันเทิง
 ย่อมบันเทิงในโลกทั้ง ๒. เขาเห็น
 กรรมอันหมดจดของตน ย่อม
 บันเทิง เขาย่อมรื่นเริง”.

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า ผู้ทำ
 บุญไว้แล้ว เป็นต้น ความว่า บุคคล
 ผู้ทำกุศลมีประการต่าง ๆ ย่อมบันเทิง
 ด้วยความบันเทิงเพราะกรรมในโลกนี้ว่า
 “กรรมชั่วเราไม่ได้ทำไว้แล้วหนอ, (แต่)
 กรรมงามเราได้ทำไว้แล้วหนอ”, เขา
 ละไปแล้ว ย่อมบันเทิงด้วยความบันเทิง
 เพราะวิปาก. ด้วยประการดังกล่าวมา
 เขาชื่อว่า ย่อมบันเทิงในโลกทั้ง ๒.

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กมฺมวิสุทฺธินฺติ ธมฺมิกอุปาสโก หิ
 อตฺตโน กมฺมวิสุทฺธิ ปุณฺณกมฺมสมฺปตฺติ
 ทิสฺวา กาลกิริยโต ปุพฺเพ อธิ
 โลเกปิ โมทติ, กาลํ กตฺวา
 อิทานิ ปฺรโลเกปิ ปโมทติ
 อติโมทติเยวาติ.

คาถาปริโยसानะ พหุ โสตา-
 ปนฺนาทโย อเหตุ. มหาชนสุส
 สาตฺถิกา ธมฺมเทสนา ชาตาติ.

ธมฺมิกอุปาสกาวตฺถุ เอกาทสมิ.

คำว่า ความหมดจดแห่งกรรม
 เป็นต้น ความว่า จริงอยู่ ธัมมิกอุบาสก
 เห็นความหมดจดแห่งกรรม คือ ความ
 ถึงพร้อมแห่งบุญกรรมของตน ก่อนจะทำ
 กาลกิริยา ย่อมบันเทิงแม้ในโลกนี้,
 เขาทำกาลแล้ว ในบัดนี้ ย่อมรื่นเริง
 คือบันเทิงยิ่งนั้นเทียว แม้ในโลกหน้า.

ในกาลจบคาถา ชนเป็นอันมาก
 ได้เป็นพระอริยบุคคล มีพระโสดาบัน
 เป็นต้น. พระธรรมเทศนาได้สำเร็จ
 ประโยชน์ แก่มหาชนดังนี้แล.

เรื่องธัมมิกอุบาสกที่ ๑๑ จบ.

๑๒. เทวทศตวตถุ

๑๗. อิธ ตปฺปติ เปจฺจ ตปฺปติ
ปาปการี อุมยตฺถ ตปฺปติ
ปาปํ เม กตฺถติ ตปฺปติ
ภิกฺขุโย ตปฺปติ ทฺถคฺคตี คโต.

๑๒. เรื่องพระเทวทัต

๑๗. บุคคลผู้มีปกติทำบาป ย่อม
เดือดร้อนในโลกนี้ ละไปแล้วก็ย่อม
เดือดร้อน ย่อมเดือดร้อนในโลก
ทั้ง ๒, เขา ย่อมเดือดร้อนว่า
กรรมชั่วเราได้ทำแล้ว ไปสู่ทุกคติแล้ว
ย่อมเดือดร้อนหนัก.

๑๒. เทวทตฺตวตฺตฺ

อิธ ตปฺปติ เปจฺจ ตปฺปตฺติ
 อิมํ ฐมฺมเทสนํ สตฺถา เขตฺวเน
 วิหรนฺโต เทวทตฺตํ อารพฺภ กเถสิ.

เทวทตฺตสฺส วตฺตฺ ปพฺพชิตกาลโต
 ปฏฺจาย ยาว ปจฺวิปฺปเวสนา
 เทวทตฺตํ อารพฺภ ภาสิตานิ
 สพฺพานิ ชาตกาณิ วิตฺถาเรตฺวา
 กถิตํ. อยํ ปเนตฺถ สงฺเขโป.

สตฺถริ อนุปฺยํ นาม มลฺลนํ
 นิคโม ตํ นิสฺสาย อนุปฺยอุมฺพวเน
 วิหรนฺเตเยว, ตถาคตสฺส ลกฺขณ-
 ปริคฺคฺคฺททิวเสเยว อสฺสีติสหฺสฺเสหิ
 ฉาติกฺกุเลหิ “ราชา วา โหตุ,
 พุทฺโธ วา, ขตฺติยปริวารो
 วิจฺริสฺสตี”ติ อสฺสีติสหฺสฺสปฺตฺตา
 ปฏฺวิณฺณวาทา, เตสฺส เยภฺยฺเยน
 ปพฺพชิตฺเตสฺส, “ภทฺทียราชานํ อนุรฺกฺทํ
 อานนฺทํ ภคฺคํ กิมิลํ เทวทตฺตนฺ”ติ
 อิเม ฉ สเกยฺ อปฺพพฺพนฺเต ทิสฺวา

๑๒. เรื่องพระเทวทัต

พระศาสดา เมื่อประทับอยู่ใน
 พระเชตวัน ทรงปรารภพระเทวทัต
 ตรัสพระธรรมเทศนาแก่อนี้ว่า ย่อม
 เดือดร้อนในโลกนี้ ละไปแล้วย่อม
 เดือดร้อน ดังนี้เป็นต้น.

เรื่องพระเทวทัต พระศาสดาตรัส
 ยังชาดกทั้งหมดที่ทรงปรารภพระเทวทัต
 ภาสิตไว้ให้พิสดาร จำเดิมแต่เวลาผนวช
 จนถึงถูกแผ่นดินสูบ. ส่วนความย่อใน
 เรื่องพระเทวทัตนี้ มีดังต่อไปนี้.

เมื่อพระศาสดาทรงอาศัยนิคมชื่อว่า
 อนุปิยะของพระเจ้ามัลลกษัตริย์ทั้งหลาย
 ประทับอยู่ในอนุปิยะวันนั้นเที่ยว, ใน
 วันรับพระลักษณะของพระตถาคตนั้น-
 เที่ยว ตระกูลพระญาติ ๘๐,๐๐๐ ตระกูล
 มอบพระโอรส ๘๐,๐๐๐ คนให้ ด้วยคำว่า
 “สิทธิ์ตถกุมารนี้ จะเป็นพระราชหรือ
 จะเป็นพระพุทฺธเจ้าก็ตามเกิด, จักมี
 กษัตริย์เป็นบริวารเสด็จเที่ยวไป” ดังนี้,
 เมื่อพระโอรสเหล่านั้นผนวชแล้วโดยมาก,
 พวกพระญาติเห็นศากยะ ๖ พระองค์

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“มยฺ อตฺตโน ปุตุเต ปพฺพาเชม,
 อีเม ฉ สกฺยา น ฌาตกา
 มณฺเฑ ตสฺมา น ปพฺพชนฺตี”ติ
 กถํ สมฺภูจาเปสฺสุ.

เหล่านี้ คือ “พระเจ้าภัททิยะ เจ้าอนุ-
 รุทธะ เจ้าอนนท์ เจ้าภคฺ เจ้ากิมิละ
 เจ้าเทวทัต” ยังไม่ทรงผนวช จึงสนทนา
 กันว่า “พวกเราจะให้พวกลูก ๆ ของตน
 ผนวช เจ้าศากยะ ๖ พระองค์นี้เห็น
 จะไม่ใช่ญาติ เพราะฉะนั้น จึงไม่ยอม
 ผนวชกัน”.

อก มหاناโม สกโก
 อนุรุทฺ อปฺสงฺกมิตฺวา “ตาด
 อมฺหากํ กุลา ปพฺพชิตฺ นตฺถิ,
 ตวํ วา ปพฺพช อหํ วา
 ปพฺพชิสฺสามิ”ติ อาน. โส ปน
 สุขุมาลो โหติ สมฺปนฺนโกโก,
 “นตฺถิ”ติ วจนฺปี เตน น
 สุตฺตฺพฺพํ. เอกทิวสํ หิ เตสุ ฉสุ
 ขตฺติเยสุ กุพฺภิพาย กิพฺนฺเตสุ,
 อนุรุทฺโร ปุเวน ปราชิตฺ ปฺวตฺถาย
 ปุริสํ มาตุ สนฺตีกํ ปหิณฺนิ,
 อกฺกสฺส มาตา ปุเว สขฺเชตฺวา
 ปหิณฺนิ. เต ขาทิตฺวา ปฺน กิฬิสฺสุ.
 ปฺนปฺปฺนํ ตสฺเสว ปราชโย โหติ.
 มาตา ปนฺสฺส ปหิเต ปหิเต
 ติกฺขตฺตํ ปุเว ปหิณฺนิตฺวา จตฺตฺถวาเร

ที่นั่น พระเจ้ามหานามศากยะ จึง
 เข้าไปหาพระเจ้าอนุรุทธะตรัสว่า “พ่อ
 ผู้ที่จะผนวชจากตระกูลของเรายังไม่มีเลย,
 น้องจะผนวชหรือพี่จักผนวช”. ก็เจ้า
 อนุรุทธะนั้นเป็นกษัตริย์ละเอียดอ่อน มี
 โภคสมบุรณ์, แม้คำว่า “ไม่มี”
 พระองค์ไม่เคยได้ยิน. จึงอยู่ วันหนึ่ง
 เมื่อกษัตริย์ ๖ พระองค์เหล่านั้นทรงเล่น
 กีฬาลูกขลุบอยู่ เจ้าอนุรุทธะทรงปราชัย
 ด้วยขนม ทรงส่งคนไปสู่นักพระ-
 มารดา เพื่อต้องการขนม, ที่นั่น พระ-
 มารดาของเจ้าอนุรุทธะนั้นทรงเตรียม
 ขนมส่งไป. กษัตริย์เหล่านั้นเสวยแล้ว
 ทรงเล่นกันอีก. เจ้าอนุรุทธะนั้นเท่านั้น
 แผลอยู่รำไป. ส่วนพระมารดาของท่าน
 เมื่อเจ้าอนุรุทธะส่งคนไปแล้ว ๆ ทรง

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“ปุวา นตถิ”ติ ปหิณิ. โส
 “นตถิ”ติ วจนสฺส . อสฺสตุปุพฺพตฺตา
 “เอสาเปกา ปุววิกติ ภวิสฺสตี”ติ
 มณฺณมาโน “นตถิปุวเมว อหารธา”ติ
 ปุริสํ เปเสสิ.

มาตา ปนสฺส “นตถิปุว กิร
 อยฺเย เทธา”ติ วุตฺเต, “มม
 ปุตฺเตน ‘นตถิ’ติ ปทํ น
 สฺสตุปุพฺพํ, อิมินาหํ อฺปาเยน นํ
 เอตมตฺถํ ชานาเปสฺสามิ”ติ ตฺจจํ
 สฺวณฺณปาตี อณฺเวย สฺวณฺณปาติยา
 ปฏิกุชฺชิตฺวา เปเสสิ.

นกรปริคฺคาหิกา เทวตา จินฺตยีสฺสุ
 “อนฺรุทฺธสเกฺยฺน อนฺนการกาเล อตฺตโน
 ภาคภตฺตํ อฺปริฏฺฐจฺจเอกพฺุทฺธสฺส
 ทตฺวา ‘นตถิ’ติ วจนสฺส สวณํ
 มา โหตุ, โภชนุปฺปติฏฺฐานชานนํ
 มา โหตุ”ติ ปตฺถนา กตา,
 สจายํ ตฺจจํ ปาตี ปสฺสิสฺสตี,
 เทวสมาคมํ ปวิสิตฺตํ น ลภิสฺสาม,

ส่งขนมไปถึง ๓ ครั้ง ในวาระที่ ๔
 ทรงส่งด้วยพระดำรัสว่า “ขนม ไม่มี”.
 เพราะเจ้าอนรุทฺธะไม่เคยได้ยินพระดำรัส
 ว่า “ไม่มี” เขาจึงเข้าใจว่า “ขนมแม่นี้
 คงเป็นขนมชนิดหนึ่ง” ทรงส่งบุรุษไป
 ด้วยคำว่า “เจ้าจงนำขนมไม่มีนั้นแหละ
 มาเถิด”.

ฝ่ายพระมารดาของท่าน เมื่อเขา
 ทูลว่า “ข้าแต่เสด็จแม่ นัยว่าเสด็จแม่
 โปรดประทานขนมไม่มีเถิด” จึงทรง
 ดำริว่า “ลูกของเราไม่เคยได้ยิน บทว่า
 “ไม่มี” (แต่)เราก็จักให้พระกุมารนั้นรู้ความ
 ข้อนี้ ด้วยอุบายนี้” ทรงเอาถาดทองคำ
 ไปยื่นครอบถาดทองคำเปล่าแล้ว ส่งไป.

เหล่าเทวดาผู้รักษาพระนคร คิด
 กันว่า “เจ้าอนรุทฺธศากยะได้ถวายภัตต
 ส่วนของตนแต่พระปัจเจกพุทธเจ้าพระ-
 นามว่าอฺปริฏฺฐะ ในกาลที่ตนเป็นนาย
 อन्नการะ ได้ทำความปรารภว่าไว้ว่า
 ขอ(เรา)อย่าได้ยินคำว่า “ไม่มี” เลย,
 ขอจงอย่าได้รู้จักสถานที่เกิดโภชนะเลย’,
 ถ้าเจ้าอนรุทฺธะนี้จักทรงเห็นถาดเปล่า,

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สีสปี โน สุตธา ผลเยยา”ติ.
 อถ นํ ปาตี ทิพฺพปุเวหิ ปุณฺณ
 อํสฺสํ. ตสฺสา กุพฺพมณฺฑเล จเปตฺวา
 อุกฺขมาฏิตมตฺตาย, ปฺวาคนฺโธ สกฺลนคฺร
 ณาเทตฺวา จิตฺ. ปฺวชนฺทํ มุเข
 จปิตมตฺตเมว สุตฺตรสหรณีสหสฺसानิ
 อนฺุปฺผริ.

โส จินฺเตสิ “นาหํ ปุเร
 มาตุ ปิโย, เอตฺตํ เม กาลํ
 นตฺติปฺวานนาม น ปจิ, อิตฺ
 ปฏฺจาย อญฺญํ ปฺวานนาม น
 ขาทิสฺสามิ”ติ. โส เกหํ คนฺดูวา
 มาตรํ ปุจฺฉิ “อมฺม ตฺมุหํ อหํ
 ปิโย, อปฺปิโย”ติ. “ตาท เอกฺกฺชิโน
 อกฺชิ วีย หทยํ วีย จ ปิโย
 เม อสิ”ติ. “อถ กสฺมา เอตฺตํ
 กาลํ มยฺหํ นตฺติปฺวํ น ปจิตฺถ
 อมฺมา”ติ.

พวกเราจักไม่ได้เข้าไปสู่เทวสมาคม, แม้
 ศีระชะของพวกเราจะพึงแตกเป็น ๗
 เสียง”. ที่นั่น เทวดาทิ้งหลายจึงได้ทำ
 ภาคนั้นให้เต็มด้วยขนมทิพย์. เมื่อภาคนั้น
 พอบุรุษวางลงที่สนามเล่นขลุบ แล้วเปิด
 ขึ้น, กลิ่นขนม(หอม)ตลบไปทั่วนคร.
 ชื่นขนมพอกษัตริย์ทั้ง ๖ หยิบใส่เข้าไป
 ในพระโอษฐ์แล้วเท่านั้น ก็แผ่ชานไปทั่ว
 ประสาทรับรสทั้งเจ็ดพัน.

เจ้าอนุรุธกุมารนั้น ทรงดำริว่า
 “ในกาลก่อนเราคงจะไม่เป็นที่รักของ
 พระมารดา, พระองค์จึงไม่ทอดขนมชื่อ
 ไม่มีเพื่อเราตลอดกาลถึงเพียงนี้, ตั้งแต่
 นี้ต่อไปเราจักไม่กินชื่อขนมชนิดอื่น”,
 เขาจึงเสด็จไปยังพระตำหนักทูลถามพระ-
 มารดาว่า “เสด็จแม่ หม่อมฉันเป็นที่รัก
 ของเสด็จแม่หรือไม่เป็นที่รัก”. พระมารดา
 ตอบว่า “พ่อเอ๋ย ลูกเป็นที่รักของแม่
 เปรียบเหมือนนัยน์ตาของคนที่มีนัยน์ตา
 ข้างเดียว และเปรียบดังดวงใจ (ของแม่)
 ฉะนั้น”. อนุรุธกุมารทูลถามว่า “เมื่อ
 เป็นเช่นนี้ เหตุไรเสด็จแม่จึงไม่ทอดขนม

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สา จุฬุปฏฐากํ ปุจฺฉิ “อตฺถิ
 กิณฺณจฺจ ปาติยํ ตาตา”ติ. “ปริปฺพณฺณา
 อยฺเย ปาติ ปุเวหิ, เอวรูปา
 ปุวา นาม เม น ทิฏฺฐปฺพุพา”ติ
 อาห. สา จินฺตฺเตสิ “มยฺหํ ปุตฺโต
 ปุณฺณวา กตานิหารโร ภวิสฺสติ,
 เทวตาหิ ปาตี ปุเรตฺวา ปุวา
 ปหิตา ภวิสฺสนฺตี”ติ.

อถ นํ ปุตฺโต “อมฺม อิโต
 ปฏฺฐายาหํ อณฺณํ ปุวนฺนาม
 น ขาทิสฺสามิ, นตฺถิปฺปูเมว
 ปเจยฺยาสี”ติ อาห. สาปิสฺส ตโต
 ปฏฺฐาย “ปุวํ ขาทิตฺถกาโมมฺหิ”ติ
 วุตฺเต, ตฺวจฺฉปาติเมว อณฺณาย
 ปาติยา ปฏฺฐิ กุชฺชิตฺวา เปเสสิ. ยาว
 อการมชฺเฒ วสิ ตาวสฺส เทวตา
 ทิพฺพปุเว ปหิณฺสี.

“ไม่มีแก้ม่อมฉันตลอดกาลถึงเพียงนี้เล่า
 เสด็จแม่”.

พระมารดานั้น ตรัสถามจุฬุปฏฐาก
 (มหาดเล็กคนสนิท)ว่า “มีขนมอะไร
 อยู่ในถาดหรือพ่อ”. เขาทูลว่า “ข้าแต่
 พระเจ้าแม่ ขนมหเต็มถาด, ชื่อว่า
 ขนมเห็นปานนี้ กระหม่อมฉันไม่เคยเห็น
 เลย”. พระนางทรงดำริว่า “ลูกของเรา
 คงจักเป็นผู้มีบุญ มือภินิหารอันทำแล้ว,
 เทวดาทิ้งหลายคงจักทำถาดให้เต็มแล้ว
 ส่งขนมไปแล้ว”.

ครั้งนั้น พระโอรสทูลพระมารดา
 นั้นว่า “เสด็จแม่ ตั้งแต่ฉันไป หม่อมฉัน
 จักไม่เสวยขนมอย่างอื่น, เสด็จแม่โปรด
 ทอดเฉพาะขนมไม่มีเท่านั้น”. จำเดิม
 แต่ฉันมา แม้พระมารดาของพระกุมาร
 นั้น เมื่อพระกุมารทูลว่า “หม่อมฉัน
 ต้องการเสวยขนม”, จึงเอาถาดไปอื่น
 ครอบถาดเปล่านั้นเทียวแล้วส่งไป. เหล่า
 เทวดาได้ส่งขนมทิพย์ไป(ถวาย)พระกุมาร
 นั้น ตลอดเวลาที่พระกุมารนั้นประทับ
 อยู่ในท่ามกลางเรือน.

คุณหญิงพวงผกา ชั้นชื่อ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส เอตตักปิ อชานนุโต
 ปพพชชนนาม ก็ ชานิสฺสติ. ตสฺมา
 “กา เอสา ปพพชชา นามา”ติ
 ภาตริ ปุจฺจิตฺวา “โอหาริตเกสฺมสฺสุหา
 กาสายนิวตฺเถน กฏฺจตฺถเร วา
 วิทลฺมณฺจเก วา นิปชฺชิตฺวา
 ปิณฺฑทาย จรณฺเตน วิหริตฺพหฺ,
 เอสา ปพพชชา นามา”ติ วุตฺเต
 “ภาติก อหํ สุขุมาลो, นหํ
 สกฺขิสฺสสามิ ปพพชิตฺตฺนุ”ติ อาห.
 “เตนฺหิ ตาต กมฺมฺนฺตํ อุกฺคเหตฺวา
 ฆรราวาสํ วส, น หิ สกฺกา
 อเมหฺสุ เอเกน อปพพชิตฺตฺนุ”ติ อาห.

อถ นํ “โก เอสอ กมฺมฺนฺโต
 นามา”ติ ปุจฺจิ. ภตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 อชานนุโต กุลฺปฺตฺโต กมฺมฺนฺตํ
 นาม ก็ ชานิสฺสติ.

เอกทิวสํ หิ ตินฺณํ ขตฺติยานํ
 กถา อุตฺปาติ “ภตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 กุหิ

เจ้าอนุรุธกุมารนั้นไม่ทรงทราบ
 แม้คำมีประมาณเท่านี้ จักทรงทราบ
 ชื่อการบวชได้อย่างไร. เพราะฉะนั้น
 เขาจึงทูลถามพระเจ้าพี่ว่า “ชื่อว่าการ
 บวชนี้เป็นอย่างไร” เมื่อพระเจ้ามหานามะ
 ตรัสตอบว่า “ผู้บวชต้องปลงผมและหนวด
 นุ่งห่มผ้ากาสาเยะ นอนบนเครื่องลาดด้วย
 ไม้หรือบนเตียงที่ถักด้วยหวาย เทียว
 ปิณฑบาตอยู่, นี้ชื่อว่าการบวช” จึงทูล
 ตอบว่า “ข้าแต่เจ้าพี่ หม่อมฉันเป็นคน
 สุขุมาลชาติ, หม่อมฉันจักไม่อาจบวช
 ได้”. เจ้ามหานามะตรัสว่า “พ่อ
 ถ้าอย่างนั้นน้องจงเรียนการงานแล้ว อยู่
 ครองเรือนเถิด, เพราะว่าบรรดาเรา ๒
 คน คนหนึ่งไม่อาจจะไม่บวช”.

ลำดับนั้น เจ้าอนุรุธทะทูลถาม
 เจ้ามหานามะนั้นว่า “ชื่อว่าการงาน
 นั้นเป็นอย่างไร?”. กุลบุตรผู้ไม่รู้
 แม้สถานที่เกิดภักตร์จากรู้ชื่อการงานได้
 อย่างไร ?.

ก็ วันหนึ่งกษัตริย์ทั้ง ๓ เกิด
 สนทนากันขึ้นว่า “ธรรมดา ข้าวเกิดขึ้น

คุณหญิงพวงผกา ชั้นชื่อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อุฏฐหตี”ติ. กิมิโล อาห “โกฏฺเจ
 อุฏฐหตี”ติ. อถ นํ ภทฺทโย
 “ตฺวํ ภตฺตสฺส อุฏฺจานฺนุจฺจานํ น
 ชานาสี, ภตฺตํ นาม อุกฺขลียํ
 อุฏฐหตี”ติ อาห. อนฺนุรุทฺธ “ตฺเมห
 เทวปี น ชานาถ, ภตฺตนฺนนาม
 รตนมกฺุพาย สฺวณฺณปาตียํ อุฏฐหตี”ติ
 อาห.

เตสฺส กิร เอกทิวสํ กิมิโล
 โกฏฺจโต วีหี โอตาริยมาเน ทิสฺวา
 “เอเต โกฏฺจเกยเว ชาตา”ติ
 สณฺณเฑี อโหสิ. ภทฺทโยปิ เอกทิวสํ
 อุกฺขลิตโต ภตฺตํ วทฺหฺมียมานํ ทิสฺวา
 “อุกฺขลียณฺเฒเว อุปฺปนฺนํ”ติ สณฺณเฑี
 อโหสิ.

อนฺนุรุทฺธเณ ปน เหนว วีหี
 โกฏฺจเณตา น ภตฺตํ ปเจนฺตา
 วา วทฺหฺเมนฺตา วา ทิฏฺฐปฺุพฺพา,
 วทฺหฺเมตฺวา ปน ปุรโต จปิตเมว
 ปสฺสตี. โส “ภฺุณฺชิตฺตฺกามกาเส ภตฺตํ
 ปาตียํ อุฏฐหตี”ติ สณฺณมกาสิ.

ที่ไหน ?”. เจ้ากิมิลกุมารตรัสตอบว่า
 “ย่อมเกิดขึ้นในฉาง”. ที่นั่น เจ้าภทฺทโย-
 กุมารตรัสค้ำนเจ้ากิมิลกุมารนั้นว่า
 “ท่านย่อมไม่รู้สถานที่เกิดข้าว, ชื่อว่า
 ข้าวย่อมเกิดขึ้นในหม้อข้าว”. เจ้าอนฺนุรุท-
 ฑกุมารจึงตรัสแย้งว่า “พวกท่านก็ไม่
 รู้ด้วยกันทั้ง ๒ คน, ชื่อว่า ข้าวย่อม
 เกิดขึ้นในถาดทองมีประมาณศอกก่า”.

ได้ย็นว่า บรรดาภษตรีย์ทั้ง ๓
 พระองค์นั้น วันหนึ่งเจ้ากิมิละทรงเห็น
 คนชนข้าวเปลือกกลงจากฉาง จึงได้เข้า
 พระทัยว่า “ข้าวเปลือกเหล่านั้นเกิดแล้ว
 เฉพาะในฉางเท่านั้น”. ฝ่ายเจ้าภทฺทโยะ
 วันหนึ่งทรงเห็นคนคดข้าวจากหม้อข้าว
 ได้ทรงเข้าพระทัยว่า “ข้าวเกิดขึ้น
 เฉพาะในหม้อข้าวเท่านั้น”.

ก็เจ้าอนฺนุรุทฺธะไม่ทรงเคยเห็นคนทั้ง-
 หลายช้อมข้าวเปลือกเลย คนทั้งหลาย
 หุงข้าวสวย หรือคนทั้งหลายคดข้าวสวย
 เลย, แต่ทรงเห็นเฉพาะข้าวสวยที่เขาคด
 วางไว้เฉพาะพระพักตร์เท่านั้น. เจ้า-
 อนฺนุรุทฺฑกุมารนั้นจึงทรงทำความเข้า-

คุณหญิงพวงผกา ชั้นชื่อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เอวํ ตโยปิ เต ภตฺตญฺจานญ-
 จานปี น ชานนฺติ. เตนายํ “โก
 เอส กมฺมนฺโต นามา”ติ ปุจฺฉิตฺวา
 “ปจฺมํ เขตฺตํ กาสาเปตพฺพนฺ”ติอาทิกํ
 สํวจฺจเร สํวจฺจเร กตฺตพฺพกิจฺจํ
 สุตฺวา “กทา กมฺมนฺตานํ อนฺโต
 ปญฺญาอิสฺสติ, กทา มยํ
 อปฺโปสฺสกุภา โภเค ญฺชิสฺสามา”ติ
 วตฺวา กมฺมนฺตานํ อปรียนฺตตาย
 อกฺขาตาย “เตนहि ตฺวณฺเณว
 ชฺรราวาสํ วส, น มยํ อเตน
 อตฺถิ”ติ วตฺวา มาตริ อฺปฺสงฺกมิตฺวา
 “อนฺชานาหิ มํ อมฺม, ปพฺพชิสฺสามิ”ติ
 วตฺวา ตาย ติกฺขตฺตํ ปฏิกฺขิปปิตฺวา
 “ตาท สเจ เต สหายโก
 ภทฺทियราชา ปพฺพชิสฺสติ, เตน
 สทฺธิ ปพฺพชาหิ”ติ วตฺเต, ตํ
 อฺปฺสงฺกมิตฺวา “มม โข สมฺม
 ปพฺพชฺชา ตว ปฏฺิพฺพธา”ติ วตฺวา
 ตํ นานปฺปกาเรหิ สญฺญาเปตฺวา
 สตฺตเม ทิวเส อตฺตนา สทฺธิ

พระทัยว่า “ในเวลาต้องการจะบริโภคน้ำข้าวย่อมเกิดขึ้นในภาค”.

กษัตริย์ทั้ง ๓ พระองค์นั้นย่อมไม่ทรงทราบแม้สถานที่เกิดแห่งภักตร์ด้วยประการอย่างนี้. เพราะเหตุนั้น เจ้าอนุรุธะนี้ จึงทูลถามว่า “ชื่อว่า การงานนี้เป็นอย่างไร ?” ได้สดับกิจที่ชรวาสาควรทำทุก ๆ ปีเป็นต้นว่า “ประการแรกต้องให้ไถนา” จึงตรัสตอบว่า “เมื่อไรที่สุดแห่งการงานจักปรากฏ, เมื่อไรหม่อมฉันจึงจักมีความขวนขวายน้อย ใช้สอยโภคะเล่า” เมื่อพระเจ้ามหานามะตรัสบอกความที่การงานทั้งหลายไม่มีที่สุด จึงทูลว่า “ถ้าเช่นนั้นเสด็จพินันและ ทรงอยู่ครองชรวาสาเกิด, หม่อมฉันไม่มีความต้องการด้วยชรวาสนั้น” ดังนี้แล้ว จึงเข้าเฝ้าพระมารดา กราบทูลว่า “เสด็จแม่ ขอเสด็จแม่โปรดประทานอนุญาตหม่อมฉันเกิด, หม่อมฉันจักบวช” เมื่อพระมารดานั้นทรงห้ามถึง ๓ ครั้ง ตรัสว่า “พ่อเอ๋ย ถ้าว่าเจ้าภักทียะผู้เป็นสหายของลูกจักบวชไซ้, ลูกก็จงบวชกับเจ้า-

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปพพชตถาย ปฏินฺณํ คณฺหิ.

ภักทียะนั้นเกิด”, จึงเข้าไปหาพระเจ้า
ภักทียะนั้นแล้วตรัสว่า “เพื่อนรัก
การบวชของหม่อมฉันเนื่องด้วยพระองค์”
ดังนี้แล้ว ทรงยังพระเจ้าภักทียะนั้นให้
ทรงยินยอมแล้วโดยประการต่าง ๆ ใน
วันที่ ๗ ทรงรับปฏิญญาเพื่อประโยชน์
จะผนวชกับด้วยพระองค์.

ตโต “ภทฺทียโย สกฺยราชา
อนุรทฺโธ อานนฺโท ภคฺช กิมิลो
เทวทตฺโต จา”ติ อิมํ จ ชตฺติยา
อุปาลิกปฺปกสตฺตมา เทวา วีย
ทิพฺพสมฺปตฺติ สตฺตาทํ มหาสมฺปตฺติ
อนุภาวิตฺวา อุยฺยานํ คจฺจนฺตา วีย
จตฺรงฺคินียา เสนาย นิกฺขมิตฺวา
ปรวิสยํ ปตฺวา ราชาณาย
สพฺพเสนํ นีวตฺตาเปตฺวา ปรวิสยํ
โอกุกมฺิสฺสุ ตตฺถ จ ชตฺติยา
อดตฺโน อากฺรณานิ โอมุญฺจิตฺวา
ภณฺฑิกํ กตฺวา “หนฺท ภณฺ
อุปาลิ ตฺวํ นีวตฺตสฺสุ, อลฺลํ เต
เอตฺตํ ชีวิกายา”ติ ตสฺส อทฺสฺ.
โส เตสํ ปาทมฺุเล นิปฺติตฺวา
ปริเทวิตฺวา เตสํ อาณํ อติกุกมิตฺตุ

ลำดับนั้น กษัตริย์ทั้ง ๖ พระองค์
เหล่านี้ คือ “เจ้าภักทียศากยราช ๑
เจ้าอนุรุทธะ ๑ เจ้าอานนท์ ๑ เจ้าภค
๑ เจ้ากิมิละ ๑ เจ้าเทวทัต ๑” (รวม)
เป็น ๗ ทั้งอุบาสินายภูษามาลา เสวย
มหาสมบัตินตลอด ๗ วันดูจเหล่าเทพ
เสวยทิพยสมบัติ ฉะนั้น เสด็จออกด้วย
จตุรงคินีเสนา (คือกองทัพที่มีพลช้าง,
พลม้า, พลรถ, พลเดินเท้า) ดูจเสด็จ
ไปสู่พระอุทยาน ฉะนั้น เสด็จถึงแดน
กษัตริย์องค์อื่น รับสั่งให้กองทัพทั้งหมด
กลับด้วยพระราชอาญาแล้ว เสด็จเข้าสู่
แดนกษัตริย์องค์อื่น. บรรดาคนทั้ง ๗ นั้น
กษัตริย์ทั้ง ๖ พระองค์ทรงเปลื้องเครื่อง
อาภรณ์ของพระองค์ ทรงทำให้เป็นห่อ
รับสั่งว่า “เอาเถอะ พนายอุบาสี

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อสุภโกณโศ นินวตติ. อัญญา ตั คเหตฺวา

เชิญเธอกลับเถิด, ทรัพย์มีประมาณเท่านี้ พอจะเลี้ยงชีวิตเธอได้” ดังนี้แล้ว ได้ ประทานแก่อุบาสีภุชามาลานั้น. อุบาสี ภุชามาลานั้นหมอบลงแทบพระบาทของ กษัตริย์เหล่านั้น คร่ำครวญ ไม่สามารถ จะล่วงอาชญาของกษัตริย์เหล่านั้นได้ จึงลุกขึ้นถือเอาห่อทรัพย์นั้น แล้วจึงกลับ.

เตสํ ทูริชา ชาตกาเล วัน
อาโรทนปฺปตฺตํ วีย ปจวี
กมฺปนากการปตฺตา วีย อโหสิ.
อุปาลิกปฺปโกปิ โถกํ คนฺตฺวา
นินวตฺติตฺวา เอวํ จินฺเตสิ “จณฺทา
โฆ สากิยา อิมินา กุมารา
นิปฺปาติตา’ติ ทฺมาเตยฺยุปี มํ, อิเม
หิ นาม สากฺยราชกุมารา เอวรूपิ
สมฺปตฺติ ปหาย อิมานิ อนคฺขมานิ
อาภรณานิ เขพฺปิณฺฑํ วีย
จฺจทฺเตตฺวา ปพฺพชิสฺสนฺตฺติ, กิมงฺคํ
ปนาหนฺ”ติ จินฺเตตฺวา ภณฺฑิกํ
โอมุญฺจิตฺวา ตานิ อาภรณานิ รุกฺเข
ลคฺคิตฺวา “อตฺถิกา คนฺตฺหนฺตฺ”ติ
วตฺวา เตสํ สนฺตํ คนฺตฺวา
เตหิ “กสฺมา นินวตฺโตสิ”ติ ปฺภูโจ

ในกาลแห่งชนเหล่านั้นเกิดเป็น ๒ พวก ป่าได้เป็นเหมือนถึงการร้องให้ แผ่นดินได้เป็นเหมือนถึงอาการหวั่นไหว. ฝ่ายนายอุบาสีภุชามาลาเดินไปหน่อยหนึ่ง ก็กลับคิดอย่างนี้ว่า “พวกเจ้าศากยยะ ดุร้ายนัก ฟังฆ่าเราเสียด้วยทรงเข้า พระทัยว่า ‘พระกุมารทั้งหลายถูกเจ้า คนนี้ปลงพระชนม์เสียแล้ว’ ดังนี้ก็ได้, ก็ธรรมดาว่าศากยราชกุมารเหล่านี้ ทรง ละสมบัติเห็นปานนี้แล้ว ทรงทิ้งเครื่อง อาภรณ์อันหาค่ามิได้เหล่านี้ ดูก่อนเขพะ ฉะนั้นแล้วจักบวช, ก็จะไปยกล่าวไปไย ถึงเราเล่า?” ครั้นคิดแล้ว จึงแก้ห่อของ คล้องเครื่องอาภรณ์เหล่านั้นไว้ที่ต้นไม้ กล่าววว่า “ชนทั้งหลายผู้มีความต้องการ จงถือเอาเถิด” ดังนี้แล้ว จึงไปสู่สำนัก

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ธรรมมบท.ป-ท.๑-๑๕

ตมตถิ อารโจะสิ.

อถ น เต อาทาย สตุฏ
 สนฺตีกิ กนฺตฺวา ภควนฺตํ วนฺทิตฺวา
 “มยฺ ภนฺเต สากิยา นาม
 มานนีสฺสิตา, อยฺ อมฺหากิ
 ทิสมฺรตฺตํ ปริจาริกอ, อิมิ ปจฺมตฺรํ
 ปพฺพาเชต, มยฺ อิมสฺส
 อภิวาทนาทินิ กริสฺสาม, เอวํ โน
 มาโน นิมฺมานาธิสฺสตี”ติ วตฺวา ตํ
 ปจฺมตฺรํ ปพฺพาเชตฺวา ปจฺฉา สยํ
 ปพฺพชฺชีสุ. เตสุ आयสฺมา ภทฺทิโย
 เตเนว อนฺตรวสฺเสน เตวิชฺโช
 อโหสิ. आयสฺมา อนฺรฺกฺโธ
 ทิพฺพจกฺขุโก หุตฺวา ปจฺฉา
 มหาปฺริสฺวิตกฺกสฺสฺตํ สุตฺวา อรหฺตํ
 ปาปฺณิ. आयสฺมา อานนฺโท
 โสตาปตฺติผล ปติฏฺฐหิ. ภคฺตฺเถโร
 จ กิมิลตฺเถโร จ อปรภาเค

ของศากยกุมารเหล่านั้น ถูกศากยกุมาร
 เหล่านั้นตรัสถามว่า “เธอกลับมาทำไม
 เล่า ?” จึงทูลแจ้งความนั้น.

ครั้งนั้น ศากยกุมารเหล่านั้น
 ทรงพาอุบาลีภูษามาลานั้น เสด็จไปสู่
 สำนักของพระศาสดา ทรงถวายบังคม
 พระผู้มีพระภาค กราบทูลว่า “ข้าแต่
 พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ทั้งหลาย
 เชื่อว่าเป็นพวกเจ้าศากยะ มีความถือตัว
 เป็นนิสัย(เป็นประจำ), ผู้นี้เป็นคนรับใช้
 ของพวกข้าพระองค์มาช้านาน, ขอ
 พระองค์โปรดประทานให้ผู้นี้บวชก่อนเถิด,
 พวกข้าพระองค์จักทำสามีจิกรรม มีการ
 อภิวาทเป็นต้นแก่ผู้นี้, ด้วยการทำอย่างนี้
 ความถือตัวของพวกข้าพระองค์จักสร่าง
 สิ้นไปได้” ดังนี้แล้ว ทรงให้อุบาลีภูษา-
 มาลานั้นบวชก่อนกว่าแล้ว พระองค์เอง
 ได้ผนวชภายหลัง. บรรดาศากยกุมาร
 เหล่านั้น ทำนภททียะได้วิชา ๓ โดย
 ระหว่างพรรษานั้นนั้นเทียว. ท่าน

๑ ฉ. นิมมานาธิสฺสตี.

วิปัสสน์ วฑฺฒเตตฺวา อรหตฺตํ
 ปาปฺณิสฺสุ. เทวทตฺโต ไปถฺชชณิกํ
 อิทฺธิ ปาปฺณิ.

พระอนรุทธะเป็นผู้มีจักษุทิพย์ ภายหลังทรงสดับมหาปุริสวัตกกสูตร ได้บรรลุพระอรหัตแล้ว. ท่านพระอานนทได้ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล. พระภคฺเฏระ ๑ พระกิมิลเฏระ ๑ ต่อมาอีกเจริญวิปัสสนาก็บรรลุพระอรหัต. พระเทวทัตได้บรรลุฤทธิอันเป็นปุถุชน.

อปรภาเค สตุถริ โกสมพิยํ
 วิหรนฺเต, สสาวกสํมฺมสฺส ตถาคตสฺส
 มหนฺโต ลามสกุภาโร นิพฺพตฺติ.
 ตตฺถ วตฺถเมสชฺชชาติหตฺถา มณฺุสฺสา
 วิหารํ ปวิสิตฺวา “กุหิ สตุถา,
 กุหิ สาริปฺตตฺตฺเถโร, กุหิ
 มหาโมคฺคัลลานตฺเถโร, กุหิ
 มหากสฺสปตฺเถโร, กุหิ ภทฺทียตฺเถโร,
 กุหิ อนรุทฺธตฺเถโร, กุหิ
 อานนฺทตฺเถโร, กุหิ ภคฺตฺเถโร,
 กุหิ กิมิลตฺเถโร”ติ อสีติมหาสาวกานํ
 นิสินฺนญฺจานํ โอสฺสเกตฺวา วิจฺรนฺติ.
 “เทวทตฺตฺเถโร กุหิ นิสินฺโน วา
 จิตฺโต วา”ติ ปฺจจฺฉนฺโต นาม
 นตฺถิ, โส จินฺเตสิ “อหํ เอเตหิ
 สทฺธิเยว ปพฺพชิตฺโต, เอเตปิ

ในกาลอื่นอีก เมื่อพระศาสดาประทับอยู่ใกล้กรุงโกสัมพี, ลามสักการะมากมายบังเกิดแต่พระตถาคตพร้อมด้วยพระสงฆ์สาวก. พวกประชาชนในเมืองโกสัมพีนั้น มีผ้าและเภสัชเป็นต้นในมือเข้าไปสู่วิหาร ถามกันว่า “พระศาสดาประทับอยู่ที่ไหน ? พระสาริปุตฺรเฏระอยู่ที่ไหน ?, พระมหาโมคคัลลนเฏระอยู่ที่ไหน ?, พระมหากัสสปเฏระอยู่ที่ไหน ?, พระภทฺทียเฏระอยู่ที่ไหน ?, พระอนรุทธเฏระอยู่ที่ไหน ?, พระอานนทเฏระอยู่ที่ไหน ?, พระภคฺเฏระอยู่ที่ไหน ?, พระกิมิลเฏระอยู่ที่ไหน ?” เทียวเดินมองหาที่นั่งพระอสีติมหาสาวก. ชื่อว่าบุคคลผู้ถามว่า “พระเทวทัตเฏระนั่งหรือยืนอยู่ที่ไหน ?” ดังนี้ ไม่มีเลย,

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ขตติยปพฺพชิตา, อหฺปี ขตติยปพฺพชิตโต,
 ลามสกุการหตุถา มนุสฺสา เอเต
 ปฺริเยสนฺติ, มม นามํ คเหตวาปี
 นตฺถิ, เกน นุ โข สทฺธิ เอกโต
 หตุวา กํ ปสาเทตฺวา มม
 ลามสกุการํ นิพฺพตฺเตยฺยนฺ”ติ.

อกฺกสฺส เอตทโหสิ “อโย
 ราชา พิมฺพิสวาโร ปจฺมทสฺสเนเนว
 เอกาทสนฺหุเตหิ สทฺธิ โสตาปตฺติผล
 ปตฺติฏฺฐิตโต, น สกฺกา เอเตน
 สทฺธิ เอกโต ภวิตฺตุํ, โกสลรณฺญาปี
 สทฺธิ น สกฺกา เอกโต ภวิตฺตุํ,
 อโย โข ปน รณฺเอย ปุตฺโต
 อชาตสตุตฺตุมารโ กสฺสจฺจิ คุณฺโทสํ
 น ชานาติ, เอเตน สทฺธิ เอกโต
 ภวิสฺสามิ”ติ. โส ปน
 โกสมฺพิโต ราชคหํ คนฺตฺวา
 กุมารกวนฺณํ อภินิมฺมินิตฺวา จตฺตาโร
 อาสีวิเส จตุสฺส หตุถปาเทสฺส เอกํ
 คีวายํ ปิลนฺธิตฺวา เอกํ สีเส จุมฺพุกํ

พระเทวทัตถันนั้นจึงคิดว่า “เราก็บวช
 แล้วพร้อมกับเจ้าศากยะเหล่านี้เหมือนกัน,
 แม้ศากยะเหล่านี้เป็นกษัตริย์ผนวช, แม้
 เราก็คือกษัตริย์ผนวชแล้ว, ประชาชน
 ทั้งหลายมีลามและสักการะอยู่ในมือ ย่อม
 แสวงหาท่านเหล่านั้นอยู่, แม้ผู้เอ๋ยชื่อ
 ของเราย่อมไม่มี, เราจะพึงสมคบกับ
 ใครหนอแล ให้ใครเลื่อมใสแล้ว. พึงให้
 ลามสักการะบังเกิดแก่เราได้”.

ที่นั่น ท่านได้มีความตรึกนี้ว่า
 “พระเจ้าพิมพิสารพร้อมกับบริวาร ๑๑
 นหุตตั้งอยู่ในโสดาปัตติผลแล้ว ด้วย
 ปฐมทัสสนะ (ได้เฝ้าพระศาสดาครั้งแรก)
 นั้นเทียว, เราไม่อาจจะสมคบกับพระเจ้า
 พิมพิสารนั้นได้, ทั้งไม่อาจจะสมคบกับ
 พระเจ้าโกศลได้, แต่พระเจ้าอชาตศัตรู-
 กุมารพระโอรสของพระราชานี้แล ย่อม
 ไม่ทรงรู้จักคุณและโทษของใคร, เรา
 จักสมคบกับพระเจ้าอชาตศัตรูกุมารนั้น
 ได้”. ก็พระเทวทัตถันนั้นจากกรุงโกสัมพี
 ไปสู่กรุงราชคฤห์ เนรมิตเพศเป็นกุมาร
 น้อย ประดับอสรพิษ ๔ ตัว ที่มีมือและ
 เท้าทั้ง ๔ ตัวหนึ่งที่ค่อ ทำตัวหนึ่งให้

คุณหญิงพวงผกา ชั้นช่อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กตฺวา เอกํ เอกํสํ กริตฺวา เป็นเทริดบนศีรษะ ทำตัวหนึ่งพาดเฉวียง-
 อิมาย อหิเมขลิกาย^๑ อากาสโต บ่าลงมาจากอากาศด้วยสังวาลงูนี้ นั่ง
 โอรุยฺห อชาตสตุตฺสฺส อัจฉงฺเค บนพระเพลาของพระเจ้าอชาตศัตรู เมื่อ
 นิสีทิตฺวา เตน ภิเตน “โกสิ พระเจ้าอชาตศัตรูนั้นทรงกลัวแล้วตรัสว่า
 ตฺวณฺ”ติ วุตฺเต, “อหํ เทวทตฺโต”ติ “ท่านเป็นใคร” ทูลตอบว่า “เราเป็น
 วตฺวา ตสฺส ภยํ วิโนทนต์ถํ พระเทวทัต” เพื่อบรรเทาความตกพระทัย
 ตํ อตฺตภาวํ ปฏิสฺหริตฺวา ของพระเจ้าอชาตศัตรูนั้นทรงกลับอับตภาพ
 สํมาภูิปตฺตจิวรรโ ปุโรโต จตฺวา นั้นแล้ว ครองผ้าสังฆาฏิ บาตร และจีวร
 ตํ ปสาเทตฺวา ลามสกุการํ ยืนอยู่เฉพาพระพักตร์ยังพระเจ้าอชาต-
 นิพฺพตฺเตสิ. ศัตรูนั้นให้เสื่อมใสแล้ว ยังลามและ
 สักการะให้บังเกิดแล้ว.

โส ลามสกุการาภิกฺขุโต “อหํ
 ภิกฺขุสงฺฆํ ปฺริหริสฺสามิ”ติ ปาปกํ
 จิตฺตํ อปุปฺปาเทตฺวา สห จิตฺตปุปฺปาเทน
 อิทฺธิโต ปฺริหายิตฺวา สตุถารํ
 อุตฺตงฺกมิตฺวา เวพฺพวน วิหารเ
 สราชิกาย ปฺริสาย ฐมฺมํ เทเสนฺตํ
 ภควนฺตํ วนฺทิตฺวา อฏฺฐายาสนา
 อณฺชลิมนฺคฺคยฺห “ภควา ภนฺเต
 เอตฺรหิ ชินฺนโณ วุฑฺฒโณ มหฺลลโก,
 อปฺโปสฺสุโก ทิฏฺฐจฺจมนฺสุขวิหารํ

ท่านพระเทวทัตนั้นถูกลามและ
 สักการะครอบงำแล้ว ยังความคิดอัน
 ลามกให้เกิดขึ้นแล้วว่า “เราจักปกครอง
 ภิกษุสงฆ์” ดังนี้ เสื่อมแล้วจากฤทธิ์
 พร้อมด้วยจิตตูปบาท จึงเข้าไปเฝ้าพระ-
 ศาสดา ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคซึ่ง
 กำลังทรงแสดงธรรมแก่บริษัท พร้อมด้วย
 พระราชา ในพระวิหารเวฬุวัน ลุกจาก
 อาสนะประคองอัญชลีทูลว่า “ข้าแต่
 พระองค์ผู้เจริญ บัดนี้ พระผู้มีพระภาค

^๑ ฉ. อหิเมขลย.

อนนุญชตุ, อหัง ภิกขุสงฆ์
 ปรีหริสสามิ, นียยาเทถ เม
 ภิกขุสงฆ์”ติ วตฺวา สตถารา
 เชพาสีกวาเทน อุปสาเทตฺวา
 ปฏิกขิตฺโต อนตฺตมโน อิมี ปจฺม
 ตถาคเต อาฆาตัง พนฺธิตฺวา
 ปกุกามิ.

 อดสฺส ภควา ราชคเห
 ปกาสนียกมฺม กาเรสิ. โส
 “ปรีจฺจตฺโต อิทานิ อหัง สมณฺเณ
 โคตเมน, อิทานิสฺส อนตฺถิ
 กริสฺสามิ”ติ อชาตสตฺตํ อุปสงฺกมิตฺวา
 “ปุพฺเพ โฆ กุมาร มนุสฺสา
 ทีชฌายุกา, เอตฺรหิ อุปฺปายุกา,
 จานัง โฆ ปเนตัง วิชฺชติ, ยํ
 ตฺวํ กุมารโรว สมาโน กาลัง
 กเรยฺยาสิ, เตนหิ ตฺวํ กุมาร
 ปีตริ หนตฺวา ราชา โหหิ,
 อหัง ภควนฺตัง หนตฺวา พฺพุโ
 ภวิสฺสามิ”ติ วตฺวา ตสฺมี กุมारे
 รชเช ปติฏฺฐิตฺเต, ตถาคตสฺส วธาย

ทรงพระชราแก่เฒ่าแล้ว, ขอพระองค์
 ทรงชวนชวายน้อย ทรงประกอบเนื่อง ๆ
 ซึ่งสุขวิหารธรรมอยู่ในทิวธรรมเกิด,
 หม่อมฉันจักปกครองภิกษุสงฆ์(เอง), ขอ
 พระองค์โปรดมอบภิกษุสงฆ์แก่หม่อมฉัน-
 เกิด” ถูกพระศาสดาทรงรุกรานด้วย
 พระวาท้าวผู้บริโภคปัจจัยดูจนน้ำลาย
 ทรงห้ามแล้ว ไม่พอใจ จึงผูกอาฆาตนี้
 ในพระตถาคตเป็นครั้งแรกแล้วจากไป.

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาค รับสั่ง
 ให้ทำปกาสนียกรรมในกรุงราชคฤห์แก่
 พระเทวทัตนั้น. พระเทวทัตนั้นคิดแล้ว
 ว่า “บัดนี้ พระสมณโคดมทรงกำจัดเรา
 เสียแล้ว, ในกาลนี้เราจักทำความพินาศ
 แก่พระสมณโคดมนั้น” ดังนี้แล้ว จึงเข้า
 ไปหาพระเจ้าอชาตศัตรูกุมาร ทูลว่า
 “พระกุมาร เมื่อก่อนแล มนุษย์ทั้งหลาย
 มีอายุยืน, บัดนี้ มีอายุน้อย, ก็ข้อที่
 พระองค์ทรงยังเป็นพระกุมารอยู่ พึง
 ทิวคตเสียเป็นฐานะมิได้แล, พระกุมาร
 ถ้าอย่างนั้น พระองค์จงปลงพระชนม์
 พระบิดาแล้วเป็นพระเจ้าแผ่นดินเกิด,
 อาตมาปลงพระชนม์พระผู้มีพระภาคแล้ว

คุณหญิงพวงผกา ชั้นชื้อ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปุริเส ปโยเชตฺวา เตสุ
 โสตาปัตติผลํ ปตฺวา นิวตฺเตสุ,
 สยํ คิชฌกุฏปพฺพตํ อภิรุหิตฺวา
 “อหเมว สมณํ โคตมํ ซีวิตา
 โวโรเปสฺสามิ”ติ เสลํ ปวิชฺฌิตฺวา
 รุหิรุปาทกมมํ กตฺวา อิมินาปิ
 อุปาเยน มาเรตุํ อสกุโณโต ปุณ
 นาพาकिริ วิสฺสชฺชาเปสิ. ตสมิ
 อากจฺจนฺเต, อานนทฺเถโร ซีวิตํ
 ปริจฺจชิตฺวา สตฺถุ ปุโรโต อฏฺฐาสิ.

จักเป็นพระพุทเจ้า” ดังนี้แล้ว เมื่อ
 พระกุมารนั้นทรงดำรงในราชสมบัติแล้ว,
 จึงแต่งตั้งพวกบุรุษเพื่อสำเร็จโทษพระ-
 ตถาคต เมื่อพวกบุรุษเหล่านั้นได้บรรลุ
 โสดาปัตติผลกลับแล้ว, จึงขึ้นสู่เขา
 คิชฌกุฏเอง กลิ้งศิลาด้วยหมายใจว่า
 “เรานั้นเที่ยวจักปลงพระชนม์พระสมณ-
 โคตมจากชีวิต” ดังนี้ ได้ทำกรรมคือ
 ยิงพระโลหิตให้ห้อเลือดด้วยอุบายแม่นี้
 ก็ไม่อาจจะปลงพระชนม์ได้ จึงให้คน
 ปล่อยช้างนาพาकिริอีก. เมื่อช้างนั้นกำลัง
 เดินมา, พระอานนทเถระยอมสละชีวิต
 ได้ยืนข้างหน้าพระศาสดา.

สตฺถา นาคํ ทเมตฺวา นครา
 นิภฺขมิตฺวา วิหารํ คนฺตฺวา
 อนेกสฺหสฺเสหิ อุปาสเกหิ อภิหตํ
 มหาทานํ ปริภุญชิตฺวา ตสมิ ทิวเส
 สนฺนิปตฺตานํ อฏฺฐารสโกฏฺฐิสงฺขาทานํ
 ราชคฺหวาสินํ อณฺุพฺพุพิกถํ กเถสิ.
 จตุราสีตฺติยา ปาณสฺหสฺसानํ
 ธมฺมาภิสฺมโย ชาโต. “อโห วต
 มหาคุโณ आयสฺมา อานนฺุโท,
 ตถารูเป นาม หตฺถินาเค

พระศาสดาทรงทราบข้างแล้ว
 เสด็จออกจากพระนคร ไปสู่พระวิหาร
 ทรงเสวยมหาทานที่พวกอุบาสกหลายพัน
 นำมา(ถวาย)แล้ว ตรัสอนุปุพพิกถาแก่
 ชาวเมืองราชคฤห์นับได้ ๑๘ โกฏิ ซึ่ง
 ประชุมกันในวันนั้น. สัตว์จำนวน
 ๘๔,๐๐๐ ได้บรรลุธรรม. พระศาสดา
 ทรงสดับการสรรเสริญคุณของพระเถระ
 ว่า “น่าชมเชยจริง ท่านพระอานนท
 มีคุณมาก, เมื่อพญาช้างชื่อเชือกเห็น

คุณหญิงพวงผกา ชันชื้อ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๐๒-๑-๒๖-๒๖๖๖

อากาศจุนเเต, อตตโน ซีวิต ปานนั้น กำลังมาอยู่ ยอมสละชีวิต
 ปริจฺจชิตฺวา สตถุ ปุโรโต อฏฺฐาสี”ติ ของตน ยืนข้างหน้าพระศาสดาแล้ว”
 เถรสฺส คุณกถํ สุตฺวา “น ภิกฺขเว ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย มิใช่แต่ใน
 อิทาเนว, ปุพฺเพเปส มมตฺถาย บัดนี้เท่านั้น, แม้เมื่อก่อนพระอานนทนั้น
 ซีวิตํ ปริจฺจชียเวา”ติ วตฺวา ภิกฺขุหิ ก็สละชีวิตเพื่อประโยชน์แก่เราเหมือนกัน”
 ยาจิตฺ จุพฺหํสมหาหํสกุฏฺฏกฺกชาตกาณิ ทรงถูกภิกษุทั้งหลายอ้อนวอนแล้ว จึง
 กเถสิ. ทรัสฺจุพฺหํสชาตกมฺหาหํสชาตกและ
 กุกฺกฏฺกชาตก.

เทวทตฺตสฺสาปี กมฺมํ เนว กรรมแม้ของพระเทวทัต เพราะ
 ปากฏํ, ตถา รณฺโณ หราปิตตฺตา ความที่ท่านให้พระเจ้าอชาตศัตรูกุมาร
 น วรฺกานํ ปโยชิตตฺตา น ปลงพระชนม์พระราชาก็ดี, เพราะความ
 สิลาย ปวิทฺตตฺตา ปากฏํ อโหสิ, ที่ท่านใช้พวกนายขมังธนูก็ดี, เพราะ
 ยถา นาพาคิริหตฺถิโน วิสฺสชฺชิตตฺตา. ความที่ท่านปลงศิลาก็ดี ก็ยังไม่ปรากฏ
 ตทา หิ มหาชน “ราชาปี เหมือนอย่าง เพราะคราวที่ท่านให้คน
 เทวทตฺเตเนว มารูปโต, วรฺกابي ปล่อยข้างนาพาคิริเลย. จริงอยู่ ใน
 ปโยชิตา, สิลาปี ปวิทฺธา อิทานิ คราวนั้นมหาชนต่างได้โจษจันกันว่า
 ปน เตน นาพาคิริ วิสฺสชฺชชฺชาปีโต, “แม้พระราชาก็ถูกพระเทวทัตนั้นเที่ยว
 เหวรูป นาม ปาปี คเหตุวา ให้ปลงพระชนม์แล้ว, แม้พวกนายขมังธนู
 ราชา วิจฺรตี”ติ โกลาหลมกาสี. ท่านก็ใช้, แม้ศิลาท่านก็ได้ปลง, ก็บัดนี้
 ข้างนาพาคิริอันพระเทวทัตนั้นให้คน
 ปล่อยแล้ว, พระราชาทรงเที่ยวคบคนชั่ว
 ชื่อเห็นปานนี้” ดังนี้.

พนักงานบริษัทอาคารบุญผ่อง
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ราชา มหาชนสฺส กถํ สุตฺวา
 ปญฺจ ฅาลิปากสฺตานิ หาเรตฺวา
 น ปุณฺ ๓สฺส อฺปฏฺจํ
 อคฺมาสิ, นาคฺราปิสฺส กุฬํ
 อฺปคตสฺส เอกภิกฺขามตฺตมฺปิ นาทํสุ.
 โส ปริหีนลามสฺกกาโร โโกหฺนฺเยน
 ซีวิตฺกามา สตฺถาโร อฺปสงฺกมิตฺวา
 ปญฺจวตฺถุณี ยาจิตฺวา ภควตา
 “อลํ เทวตฺต โย อิจฺจติ,
 อารณฺณิโก โหตฺว”ติ ปฏิภฺชิตฺโต
 “กสฺสาธุโส วจฺนํ โสภณํ, กิ
 ตถาคตสฺส อฺทาทุ มม, อหํ หิ
 อฺกุกฺกุจฺวเสน เหวํ วทามิ ‘สาธุ
 ภนฺเต ภิกฺขุ ยาวซีวํ อารณฺณิกา
 อสฺสุ, ปิณฺทปาติกา อสฺสุ,
 ปัสฺสกุลิกา อสฺสุ, รุกฺขมูลิกา
 อสฺสุ, มจฺจมํสํ น ชาเทยฺยฺนฺ”ติ,
 โย ทฺกฺขา มุจฺจิตฺกามา มยา
 สทฺธิ อากจฺจตฺว”ติ วตฺวา ปกฺกามิ.
 ตสฺส วจฺนํ สุตฺวา เอกจฺเจ
 นวปพฺพชิตา มนฺทพฺพทฺธิโน “กฺลฺยาณํ
 เทวตฺตโต อาห, เอเตน สทฺธิ
 วิจฺริสฺสามา”ติ เตน สทฺธิ เอกโต

พระราชาสดับคำของมหาชนแล้ว
 ทรงให้เลิกนำสำหรับ ๕๐๐ สำหรับ ไม่
 เสด็จไปสู่ที่บารุงของพระเทวทัตนั้นอีก,
 แม้ชาวพระนครก็มีได้ถวายอาหารวัตถุ
 แม้สักว่าภิกษาทัพพีหนึ่งแก่พระเทวทัตนั้น
 ผู้เข้าไปสู่ตระกูล. ท่านเสื่อมลามและ
 สักการะ ใครจะเลี้ยงชีพด้วยความ
 หลอกลวง จึงเข้าไปเฝ้าพระศาสดาทูลขอ
 วัตถุ ๕ อย่าง ถูกพระผู้มีพระภาคทรง
 ห้ามว่า “อย่าเลย เทวทัต ผู้ที่ปรารถนา
 ก็จงเป็นผู้อยู่ป่าเถิด” ดังนี้ จึงกล่าวว่า
 “ผู้มีอายุทั้งหลายคำพูดของใครงาม, ของ
 พระตถาคตหรือของข้าพเจ้า, เพราะว่า
 ข้าพเจ้ากล่าวด้วยสามารถข้อปฏิบัติ
 อย่างเคร่งครัดอย่างนี้ว่า ‘ข้าแต่พระองค์
 ผู้เจริญ ข้าพระองค์ขอประทานวโรกาส
 ขอภิกษุทั้งหลายพึงเป็นผู้อยู่ป่าเป็นวัตร,
 เป็นผู้เที่ยวบิณฑบาตเป็นวัตร, เป็นผู้ถือ
 ผ้าบังสุกุลเป็นวัตร, เป็นผู้อยู่โคนไม้
 เป็นวัตร, ต้องไม่ฉันปลาและเนื้อจนตลอด
 ชีวิต’, ผู้ต้องการจะพ้นจากทุกข์จึงมา
 กับข้าพเจ้าเถิด” ดังนี้แล้วหลีกไป. ภิกษุ
 บวชใหม่ ผู้มีความรู้น้อยบางพวก ได้

พนักงานบริษัทอาคารบุญผ่อง
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๐๐๑-๑๒-๑๒๐

อหะสุ.

อิตติ โส ปณฺจสเทหิ ภิกฺขุหิ
 สทฺธิ คโต เตหิ ปณฺจหิ วตฺถุหิ
 ลุขปฺปสฺสนฺนํ ชนฺํ สณฺณวาเปนฺโต
 กุเลสุ วิณฺญาเปตฺวา ภูณฺชนฺโต
 สํสมฺเภทาย ปฺรกฺกมฺมิ. โส ภควตา
 “สจฺจํ กิร ตฺวํ เทวทตฺต
 สํสมฺเภทาย ปฺรกฺกมฺมสิ จกฺกมฺเภทายา”ติ
 ปุฏฺฏโจ “สจฺจํ ภควา”ติ วตฺวา
 “ครุโก โข เทวทตฺต สํสมฺเภโท”ติ
 อาทีหิ โอวทิตฺปิ สตฺถุ วจฺนํ
 อนาทยิตฺวา ปกฺกนฺโต อายสฺมุนฺตํ
 อานนฺทํ ราชคฺเห ปิณฺฑทาย
 จรฺนตํ ทิสฺวา “อชฺชตคฺคเตทานาหํ
 อาวุโส อานนฺท อณฺณตฺเรว
 ภควตา อณฺณตฺร ภิกฺขุสํเชน
 อูโปสถํ กิรฺสฺสามิ, สํสมฺกมฺมํ
 กิรฺสฺสามิ”ติ อาห.

ฟังคำ ของพระเทวทัตนั้น ปรีक्षाกันว่า
 “พระเทวทัตกล่าวค่างาม, พวกเรา
 จักเที่ยวไปกับพระเทวทัตนั้น” ดังนี้ จึง
 ได้สมคบกับท่าน.

ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้ ท่านพร้อม
 กับภิกษุประมาณ ๕๐๐ รูปไปแล้ว
 ยังชนผู้เลื่อมใสในวัตรุศรัทธาหมองให้พอใจ
 ด้วยวัตร ๕ อย่างนั้น ให้เที่ยวขอใน
 ตระกูลทั้งหลายมาบริโภค พยายามเพื่อ
 จะทำลายสงฆ์. ท่านอันพระผู้มีพระภาค
 ตรัสถามว่า “เทวทัต นัยว่าเธอยอม
 พยายามเพื่อจะทำลายสงฆ์ เพื่อจะ
 ทำลายจักรจริงหรือ ?” กราบทูลว่า
 “ข้าแต่พระผู้มีพระภาค จริง(พระเจ้า-
 ข้า)” ดังนี้ แม้พระองค์ ทรงโอวาท
 ด้วยพระพุทธานุศาสน์เป็นต้นว่า “เทวทัต
 การทำลายสงฆ์ โทษหนักแล” ก็ไม่ได้
 เชื่อพระดำรัสของพระศาสดาแล้วจากไป
 ได้พบท่านพระอานนทเถระกำลังเที่ยว
 ไปบิณฑบาตในกรุงราชคฤห์กล่าวว่า
 “ท่านอานนทผู้มีอายุ ตั้งแต่วันนี้เป็นต้น
 ไป ข้าพเจ้าจักทำอุโบสถ, จักทำ

พนักงานบริษัทอาคารบุญผ่อง
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สังฆกรรมเว้นจากพระผู้มีพระภาค เว้นจากภิกษุสงฆ์นั้นเทียว”.

เถโร อากนฺตฺวา ตมตฺถํ
ภควโต อโรเจสิ. ตํ วิทิตฺวา
สตฺธา อปุพฺพนฺนฺนชฺมฺมสฺสเวโค หุตฺวา
“เทวทตฺโต สเทวกสฺส โลกสฺส
อนตฺถนิสฺสิตํ อตฺตโน อวีจิมฺหิ
ปจฺจนิกกมฺมํ กโรตี”ติ ปรีวิตฺกฺเกตฺวา

พระเถระมากราบทูลความขอนั้น
แต่พระผู้มีพระภาค. พระศาสดาทรง-
ทราบเรื่องนั้นแล้ว ทรงเกิดธรรมสังเวช
ทรงปริวิตกว่า “พระเทวทัต ย่อม
ทำกรรมอันเป็นเหตุเผาไหม้ในอเวจีแก่ตน
อันเนื่องด้วยความฉิบหายแก่สัตว์โลก
พร้อมทั้งเทวโลก” ตรัสพระคาถานี้ว่า

“สุกรานิ อสาธฺนินิ
อตฺตโน อหิตานิ จ
ยํ เว หิตญฺจ สาธฺญญฺจ
ตํ เว ปรมทุกฺกรนฺ”ติ.

“กรรมทั้งหลายที่ไม่ดี และไม่
เกื้อกูลแก่ตน ทำได้ง่าย, กรรมใด
แลทั้งเกื้อกูลทั้งดี กรรมนั้นแลทำ
ได้ยากยิ่ง”.

อิมํ คากํ วตฺวา ปุณฺ อิมํ
อุทฺทานํ อุทฺทาเนสิ

ทรงเปล่งอุทานนี้อีกว่า

“สุกรํ สาธฺนา สาธฺ,
สาธฺ ปาเปน ทุกฺกรํ.
ปาปํ ปาเปน สุกรํ,
ปาปมฺริเยหิ ทุกฺกรนฺ”ติ.

“กรรมดีคนดีทำได้ง่าย, กรรมดี
คนชั่วทำได้ยาก. กรรมชั่วคนชั่ว
ทำได้ง่าย, กรรมชั่วพระอริยเจ้า
ทั้งหลายทำได้ยาก”.

อถโข เทวทตฺโต อุโปสฺสทิวเส
อตฺตโน ปฺริสาย สทฺธิ เอกมฺนตํ

ครั้งนั้นแล ในวันอุโบสถพระ-
เทวทัตนั่งที่สุคข้างหนึ่งพร้อมด้วยบริษัท

พนักงานบริษัทอาคารบุญผ่อง
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

นีสีทิตฺวา “ยสฺสึมานิ ปณฺจ
 วตฺถุณี ขมนฺติ โส สลากํ
 คณฺหตุ”ติ วตฺวา ปณฺจสฺเตหิ
 วชฺชึปฺตฺตเกหิ นวเกหิ อปฺปกตณฺณฺหิ
 สลากาย คหิตาย, สํฆํ ภินฺทิตฺวา
 เต ภิกฺขุ อาทาย คยาสิสํ
 อคมาสิ. ตสฺส ตตฺถ คตมาวํ
 สุตฺวา สตุฏฺธา เตสํ ภิกฺขุณฺ
 อานยนตฺถาย เทว อคฺคสาวเก
 เปเสสิ. เต ตตฺถ คนฺตฺวา
 อาเทศนาปาฏิหาริยานุสาสนิยา จ
 อิทฺธิปาฏิหาริยานุสาสนิยา จ
 อนุสาสนฺตา เต อมตํ ปาเยตฺวา
 อาทาย อากาเสนาคมิสฺสุ.

โกกาลีโกปี โข “อฺภูเจหิ
 อาวุโส เทวทตฺต, นีตา เต ภิกฺขุ
 สารีปฺตฺตโมคฺคัลลานะหิ, นนฺ ตวํ
 มยา วุตฺโต ‘มา อาวุโส
 สารีปฺตฺตโมคฺคัลลานะหิ วิสฺสาสิ’ติ
 ปาปิจฺฉา สารีปฺตฺตโมคฺคัลลานา,
 ปาปิกานํ อิจฺฉานํ วสงฺกตา”ติ
 วตฺวา ชณฺณฺเกน หทยมฺชฺเฒ ปหริ.

ของตน กล่าวว่ “วัดฤๅ ๕ เหล่านี้
 ย่อมควรแก่ผู้ใด ผู้นั้นจงจับสลากเถิด”
 ดังนี้ เมื่อพวกภิกษุชาววัชชีบุตร
 ประมาณ ๕๐๐ รูป ผู้บวชใหม่ มีความ
 รั้น้อย จับสลากแล้ว, ทำลายสงฆ์
 พาภิกษุเหล่านั้นได้ไปยังคยาสิสประเทศ.
 พระศาสดาทรงสดับว่าพระเทวทัตนั้นได้
 ไปแล้ว ณ ที่นั้น จึงส่งพระอัครสาวก
 ทั้ง ๒ ไปเพื่อประสงค์จะนำภิกษุเหล่านั้น
 มา. อัครสาวกทั้ง ๒ เหล่านั้นไปใน
 ที่นั้นแล้วพรา้สอนอยู่ด้วยอนุสาสนีอัน
 เนื่องในอาเทศนาปาฏิหาริย์ และด้วย
 อนุสาสนีอันเนื่องในอิทธิปาฏิหาริย์ ยัง
 ภิกษุเหล่านั้นให้ตั้งมอมตธรรมแล้ว จึง
 ได้พามาทางอากาศ.

ฝ่ายพระโกกาลีกะแล กล่าวว่
 “ท่านเทวทัตผู้มีอายุ ท่านจงลุกขึ้นเถิด,
 พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะนำ
 ภิกษุเหล่านั้นไปแล้ว ข้าพเจ้าได้บอก
 ท่านมิใช่หรือว่ ‘ผู้มีอายุ ท่านอย่าได้ไว้
 ใจพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ’
 (เพราะว่) พระสารีบุตรและพระ
 โมคคัลลานะมีความปรารถนาลามก,

คุณวีรเวช สุภวัฒน์

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ตสฺส ตตฺถเว อุนฺหํ โลหิตํ ตกอยู่ในอำนาจแห่งความปรารถนา
 มุขโต อุกคณฺฉิ. ลามก” ดังนี้แล้ว จึงเอาเข้ากระแทก
 ที่กลางหทัย(กลางอก). โลहितอุ่น ๆ ได้
 ฟุ้งออกจากปากของพระเทวทัตนั้น ใน
 ที่นั้นนั้นเทียว.

อายสฺมนฺตํ ปน สารีปุตฺตํ ก็ภิกษุทั้งหลายเห็นท่านพระสารี-
 ภิกฺขุสํฆปริวฺตํ อากาเสนาคจฺจนฺตํ บุตรมีภิกษุสงฆ์แวดล้อมมาทางอากาศ
 ทิสฺวา ภิกฺขุ อาหํสุ “ภนฺเต กราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
 อายสฺมา สารีปุตฺโต คมนกาเล ในเวลาไป ท่านพระสารีบุตร ไปมีตน
 อหฺตฺติโยว” คโต, อิทานิ มหาปริวารो เป็นที่ ๒ (ไป ๒ รูป)เทียว, บัดนี้
 อากจฺจนฺโต โสภตี”ติ. มีบริวารมาก มาอยู่ย่อมงาม”.

สตฺถา “น ภิกฺขเว อิทาเนว พระศาสดาตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย
 สารีปุตฺโต โสภตี, ปุพฺเพ พระสารีบุตรย่อมงาม ในบัดนี้เท่านั้น
 ตฺริจฺฉานโยนียํ นิพฺพตฺตกาเลปิ มม หามิได้, แม้ในกาลบังเกิดในกำเนิด
 ปุตฺโต มม สนฺติกํ อากจฺจนฺโต สัตว์เดรัจฉาน ในกาลก่อน บุตรของ
 โสภตีเยวา”ติ วตฺวา เรามายู่สูงสำนักของเรา ย่อมงาม
 เหมือนกัน” ดังนี้แล้ว จึงตรัสชาดกนี้ว่า

“โหติ สีลวตํ อตฺถโก “ประโยชน์ ย่อมมีแก่ชนทั้งหลาย
 ปฏิสนฺถารวฺตฺตินิ ผู้มีศีล ผู้ประพฤติในปฏิสนธิการ
 ลกฺขณํ ปสฺส อายนฺตํ ท่านจงดูเนื้อชื่อลักขณะตัวมีหมู่ญาติ

๑ น. อคฺคทฺตฺติโย.

ฉาติสงฆปรุกขตัง
 อถ ปสฺสสิมํ กาทัง
 สุวิหีนว ฉาติภี”ติ.

อิทํ ชาตกํ กเถสิ. ปุณ
 ภิกขุหิ “ภนฺเต เทวทตฺโต กิร
 เทว อคฺคสาวเก อโภสุ ปสฺเสสุ
 นิสีทาเปตฺวา ‘พุทฺธสีฬุหาย ฐมมํ
 เทเสสุสามี’ติ ตุมฺหากัง อนุกิริยੰ
 กรี”ติ วุตฺเต, “น ภิกขเว
 อิทาเนว, ปุพฺเพเปส มม อนุกิริยੰ
 กาทุํ วายมิ น ปน สกฺขี”ติ
 วตฺวา

ห้อมล้อมกลับมาฉันซิ อนึ่ง ท่าน
 จงดุเนื้อชื่อกาพะนี้ ตัวเสื่อมสิ้น
 จากพวกญาติ”.

เมื่อภิกษุทั้งหลายกราบทูลอีกว่า
 “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ได้ยินว่าพระ
 เทวทตฺโตให้พระอัครสาวกทั้ง ๒ นั่งที่ข้าง
 ทั้ง ๒ แล้วกล่าวว่า ‘ข้าพเจ้าจักแสดง
 ธรรมด้วยพุทฺธสีลา’ ทำตามกิริยาของ
 พระองค์”, ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลายมิใช่
 แต่ในบัดนี้เท่านั้น, ถึงแม้ในกาลก่อน
 พระเทวทตฺโต ก็พยายามทำตามเยี่ยงอย่าง
 เรา, แต่ก็ไม่สามารถ” ดังนี้แล้ว
 ตรัสสนธิจรรกากชาดกว่า

“อปี วีรเก ปสฺเสสิ
 สกฺกนํ มณฺชฺฎภาณิกัง,
 มยฺรทิวสงฺกาสํ
 ปตี มยฺหํ สวิฏฺฐกํ,

อุทกถลจรสฺส ปกฺขิโน
 นิจฺจํ อามกมจฺจโกชฺชิโน
 ตสฺसानุการํ สวิฏฺฐโก,

(ภรรยาของนกสวิฏฐกะ ทามว่า)
 “ข้าแต่ท่านวีรกะ ท่านย่อมเห็น
 นกที่ร้องเสียงไพเราะ มีสร้อยคอ
 ดุจนกยูง ตัวเป็นผ้าของฉันชื่อว่า
 สวิฏฐกะบ้างไหม,

(นกวีรกะ ตอบว่า)

นกสวิฏฐกะ เมื่อทำตามกิริยาของ
 ปักษีตัวเที่ยวไปได้ทั้งในน้ำและบน
 บก ตัวมีปกติกินปลาดิบเป็นนิตย

คุณวีรเวช สุภวัณน์

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เสวาเลหิ ปลิคุณฺจิโต มโต”ติ

นั่น ถูกสาหร่ายพันตายเสียแล้ว”
ดังนี้เป็นต้น

นทีจรกาภชาตกั วตฺวา อปเรสุปี
ทิวเสสุ ตถารูปิเมว กถึ อารพฺภ

แม้ในวันอื่น ๆ อีก ทรงปรารภกถา
เช่นนั้นนั้นเทียว ตรัสชาดกเป็นต้น
อย่างนี้ว่า

“อจาริ วตายั วิตุทฺถิ วณานิ
กฏฺจฺจฺกรุกฺเขสุ อสธารเกสุ,
อถาสทา ขทิริ ชาตสาร์,
ยตุถาภิทา กรุโฬ อุตฺต-
มฺงฺคนฺ”ติ จ

“นกกระไนตัวนี้ เมื่อเจาะหมู่มไม้
ได้เทียวไปแล้วหนอ ในไม้แห้งซึ่ง
ไม่มีแก่น, ลำดับนั้น มาถึงต้น
ตะเคียน ซึ่งมีกำเนิดเป็นไม้มีแก่น
อันเป็นที่ทำลายศีรษะ” และว่า
“ไขข้อของท่าน ถูกข้างบดขยี้แล้ว
กระหม่อมของท่าน ถูกข้างกระทืบ
แล้ว และซี่โครงทุกซี่ของท่านถูก
ข้างหักหมดแล้ว วันนี้ท่านรุ่งโรจน์
ละเพื่อน”.

“สีสํ จ เต นิปฺพลิตา,
มตุถโก จ วิทาลิโต,
สพฺพา เต ผาสฺสุกา ภคฺคา
อชฺช สมฺม วิโรจสี”ติ จ

เอวมาทีนิ ชาตกาณิ กเถสิ.

ปุณ “อกตญฺญู เทวทฺโต”ติ กถึ
อารพฺภ

พระศาสดาทรงปรารภกถาว่า “พระ-
เทวทัตเป็นคนอกตัญญู” ดังนี้แล้ว จึงตรัส
ชาดกทั้งหลายเป็นต้นอีกว่า

“อกรรมหา ว เต กิจฺจํ,
ยํ พลํ อหฺวามฺห เส,
มิกฺราชา นโม ตฺยตุถุ,
อปี กิณฺจิ ลปามฺห เส.

(นกกระสา ถามว่า)
“ข้าแต่พญาเนื้อ ขอนอบน้อมแด่
ท่าน ข้าพเจ้าได้ทำกิจแก่ท่าน
แล้วเทียว ตามกำลังของข้าพเจ้า

คุณวีรเวช สุภวัฒน์

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ที่มีอยู่ ข้าพเจ้าจะได้อะไรตอบแทนบ้างละ.

(สุนัขจึงจอก ตอบว่า)

ข้อที่ท่านเข้าไปอยู่ในระหว่างพื้นของเราผู้มีเลือดเป็นรักษาหาร ผู้ทำกรรมอันลามกอยู่เป็นนิตย์ยังเป็นอยู่ได้ ก็เป็นคุณมากอยู่แล้ว”.

มม โลहितภกขสฺส
นิจฺฉํ ลุทฺธานิ กุพฺพโต
ทนฺตฺนฺตรคโต สนฺโต
ตํ พหุํ ยํปี ชิวสิ”ติ

อาทีนึ ชาตกานิ กเถสิ. ปุณ
วธาย ปริสกฺกนํ ปนฺสฺส อารพฺภ

พระศาสดาทรงปรารภความตะเกียกตะกาย เพื่อจะปลงพระชนม์(พระองค์) ของพระเทวทัตนั้น จึงตรัสขาดกเป็นตันอีกว่า

“ฉาตเมตํ กุรุณฺคสฺส
ยํ ตวํ เสปนฺณิ เสยฺยสิ,
อณฺณํ เสปนฺณิ คจฺฉามิ,
น เม เต รุจฺจเต ผลนฺ”ติ

(กวางกล่าววว่า)

“ดูก่อนไม้มะรีน ข้อที่ท่านปล่อยผลไม้ให้ตกกลิ้งมายังเรา เราผู้เป็นกวางรู้แล้ว เราจะไปสู่มะรีนต้นอื่น เพราะว่าเราไม่ชอบใจผลของท่าน”.

อาทีนึ ชาตกานิ กเถสิ. ปุณ
“อุภโต ปริหิโน เทวทตฺโต
ลามสกฺการโต จ สามณฺณโต
จา”ติ กถาสฺส ปวตฺตมานาสฺส, “น
ภิกฺขเว อิทาเนว, ปุพฺเพปิ

เมื่อกถาทั้งหลายยังเป็นไปอยู่อีกว่า “พระเทวทัตเสื่อมแล้วจากผลทั้ง ๒ คือ จากลามและสักการะ ๑ จากสามัญผล ๑”, พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย มิใช่แต่ในบัดนี้เท่านั้น, ถึงในกาลก่อน

คุณภิมะเสน-คุณสุธา-คุณพิมพ์รงค์ สุบรรณพงศ์
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปรีหิโนเยวา”ติ วตฺวา

พระเทวทัตก็เสื่อมแล้วเหมือนกัน” ดังนี้
แล้วจึงตรัสชาดกเป็นต้นว่า

“อกุชี ภินฺนา, ปญฺเฏ นญฺโจ
สขีเคเห จ ภณฺฑนํ,
อุภโต ปทุญฺจกมฺมุนฺตา
อุทกมฺหิ ฏลมฺหิ จา”ติ
อาทีนึ ชาตกาณิ กเถสิ.

“ดวงตาทั้ง ๒ ของท่านแตกแล้ว,
แผ่นผ้าของท่านก็หายแล้ว และใน
เรือนของเพื่อนบ้าน ก็แตกร้าวกัน
ผ้าและเม็ยทั้ง ๒ มีการงานเสีย
หายแล้วทั้ง ๒ ทาง คือ ทั้งทาง
น้ำและทางบก”.

เอวํ ราชคเห วิหรนฺโต
เทวทตฺตํ อารพฺภ พหุณิ ชาตกาณิ
กเถตฺวา, ราชคหโต สาวตฺถึ
คณฺตฺวา เขตวานมมหาวิหาเร วาสํ
กปฺเปสิ.

พระศาสดาประทับอยู่ใกล้กรุงราช-
คฤห์อย่างนี้ ทรงปรารภพระเทวทัต
ตรัสชาดกเป็นอันมากแล้ว, จึงเสด็จ
จากเมืองราชคฤห์ไปสู่เมืองสาวตถึ
ประทับอยู่ในพระเชตวันมหาวิหาร.

เทวทตฺโตปิ โข นว มาเส
คิลานो ปจฺฉิเม กाले สตฺถารํ
ทญฺจกาโม หุตฺวา อตฺตโน สาวเก
“อหํ สตฺถารํ ทญฺจกาโม, ตํ เม
ทสฺเสถา”ติ วตฺวา เตหิ “ตุวํ
สมตฺถกाले สตฺถารา สทฺธิ เวริ
หุตฺวา อจฺริ, น มยํ ตํ ตตฺถ
เนสฺสามา”ติ วุตฺเต, “มา มํ
นาเสถ, มया สตฺถริ อามาโต

แม้พระเทวทัตแล ได้เป็นไข้ตลอด
๔ เดือน, ในปัจฉิมกาลใครจะเฝ้า
พระศาสดากล่าวกับพวกสาวกของตนว่า
“เราต้องควรจะเฝ้าพระศาสดา, ท่าน
ทั้งหลายจงแสดงพระศาสดานั้นแก่เรา”
เมื่อพวกสาวกเหล่านั้นคัดค้านว่า “ใน
เวลาที่ยังมีความสามารถ ท่านได้ประพฤติ
เป็นศัตรูกับพระศาสดา, พวกข้าพเจ้า
จักไม่นำท่านไปในที่ประทับพระศาสดา

คุณภิมะเสน-คุณสุธา-คุณพิมปรางค์ สุบรรณพงศ์
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กโต, สตถุ ปน มยิ เกสคฺคฺมตฺโตปิ
อาฆาโต นตฺถิ”ติ. โส หิ ภควา

นั้น”, จึงกล่าวว่า “ท่านทั้งหลายอย่าทำ
ให้ข้าพเจ้าฉิบหายเลย, ข้าพเจ้าได้ทำ
ความอาฆาตในพระศาสดา แต่สำหรับ
พระศาสดาไม่มีความอาฆาตในข้าพเจ้า
แม้เพียงปลายเส้นผม”. จริงอยู่ พระผู้มี
พระภาคนั้น

วชเก เทวทตฺตมุหิ
โจเร อํกุสิมาลเก
ธนฺปาเล ราหุเล จ
สพฺพตฺถ สมนฺมานโสติ.

ทรงมีพระทัยสม่ำเสมอในบุคคลทั้ง-
ปวง คือ ในนายขมังธนู ในพระ-
เทวทัต ในโจรอกุสิมาล ในช้าง
ธนบาลและในพระราหุล เพราะ
เหตุนี้.

“ทสฺสเสถ เม นํ ภควนฺตฺน”ติ
ปฺนปฺปฺนํ ยาจิ. อถ นํ เต
มญฺจเกน อาทาย นิภฺขมฺมึสุ. ภิกฺขุ
ตสฺสากมฺนํ สุตฺวา สตถุ อาโรเจสุ
“ภนฺเต เทวทตฺโต กิร ตุมฺหากํ
ทสฺสนตฺถาย อากจฺฉตี”ติ.

พระเทวทัตจึงอ่อนวอนอยู่เสมอ ๆ ว่า
“ท่านทั้งหลาย จงแสดงพระผู้มีพระภาค
นั้นแก่ข้าพเจ้า”. ลำดับนั้น พวกสาวก
เหล่านั้น จึงเอาเตียงน้อยหามพระเทวทัต
นั้นออกไป. ภิกษุทั้งหลายสดับการมา
ของพระเทวทัตนั้น จึงกราบทูลแต่พระ-
ศาสดาว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
ข้าว่า พระเทวทัตกำลังมา เพื่อต้องการ
จะเฝ้าพระองค์”.

“น ภิกฺขเว โส เตนตฺตภาเวน
มํ ปสฺสิตฺถํ ลภิสฺสตี”ติ. ภิกฺขุ^๑ กิร

พระศาสดาตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย
พระเทวทัตนั้นจักไม่ได้เห็นเรา โดย

^๑ ฉ. เทวทตฺโต กิร ปญฺจนํ วคฺฉนํ อาชาจิตกาลโต-ปฏฺจาช ปฺน พุทฺธํ ทฏฺฐํ น ลภติ.

ปณฺจนุํ วัตถุณฺํ อายาจิตกาลโต
 ปฏฺจาย ปุณ พุทฺธํ ทฏฺฐํ ลภนฺติ,
 อຍံ ธรรมดา. “อสุกฺกฺจฺจานญจ
 อสุกฺกฺจฺจานญจ อากโต ภนฺเต”ติ
 อาหํสุ. “ยํ อิจฺฉติ, ตํ กโรตุ,
 น โส มํ ปสฺสตีํ ลภิสฺสตี”ติ.
 “ภนฺเต อิตโต โยชนมตฺตํ อากโต,
 อหุตฺตโยชนํ, กาวตํ, เขตวาน-
 โปกฺขรณีสมีปี อากโต ภนฺเต”ติ.
 “สเจ อนฺโตเขตวานํ ปวิสติ, เนว
 มํ ปสฺสตีํ ลภิสฺสตี”ติ.

อัฐภานนั้น”. ได้ยินว่าตั้งแต่กาลที่
 พระเทวทัตทูลขอวัตถุ ๕ ประการแล้ว
 ภิกษุทั้งหลาย ย่อมไม่ได้เฝ้าพระพุทธเจ้า
 อีก, ข้อนี้เป็นธรรมดา. ภิกษุทั้งหลาย
 กราบทูลว่า “พระเทวทัตมาถึงที่โน้น
 และที่โน้นแล้ว พระเจ้าข้า”. พระศาสดา
 ตรัสว่า “พระเทวทัตจงทำสิ่งที่ตน
 ปรารถนาเถิด, (เพราะว่า)พระเทวทัต
 นั้นจักไม่ได้เห็นเรา”. ภิกษุทั้งหลาย
 กราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
 พระเทวทัตมาถึงที่ประมาณโยชน์หนึ่ง
 แต่ที่นี่, (พวกภิกษุกราบทูลระยะทางที่
 พระเทวทัตมาว่า) มาถึงที่ถึงโยชน์แล้ว,
 มาถึงที่หนึ่งคาวุตแล้ว, มาถึงที่ใกล้
 สระโบกขรณีในพระเชตวันแล้ว พระ-
 เจ้าข้า”. พระศาสดาตรัสว่า “ถ้า
 พระเทวทัตจะเข้ามาสู่ภายในพระเชตวัน,
 ก็จักไม่ได้เห็นเราเลย”.

เทวทตฺตํ คเหตุวา อากตา
 เขตวานโปกฺขรณีสึเร มญฺจํ โอตารेतฺวา
 โปกฺขรณียํ นฺหายิตฺตุํ โอตริสฺสุ.
 เทวทตฺโตปี โข มญฺจโต อฏฺฐาย
 อุกฺโก ปาทะ ภูมียํ จเปตฺวา

ภิกษุทั้งหลาย พาพระเทวทัตมา
 วางเตียงลงริมขอบสระโบกขรณีในพระ-
 เชตวัน ต่างพากันลงเพื่อจะอาบน้ำใน
 สระโบกขรณี. แม้พระเทวทัตแล
 ลุกขึ้นจากเตียงแล้วนั่งวางเท้าทั้ง ๒ ข้าง

ธรรมบท.ป-ท.๑-๒๐

คุณภีมะเสน-คุณสุธา-คุณพิมพ์รงค์ สุบรรณพงศ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

นีสสิทฺติ เต ปจฺวี ปวิสฺสฺสุ โส
 อนุกฺกเมน ยาว โคปฺพกา ยาว
 ชนฺณุกา ยาว กฺกฺกฺโต ยาว ฌนฺโต
 ยาว คีวฺโต ปวิสฺสฺวา หนฺกฺกฺจิกฺกฺสฺส
 ภูมฺยํ ปตฺติฏฺจิตฺกาเส คาถมาห

ลงบนพื้นดิน. ทำทั้ง ๒ นั้นจมลงสู่
 แผ่นดิน. พระเทวทัตนั้นจมลงไปตาม
 ลำดับจนถึงข้อเท้า, จนถึงหัวเข่า, จนถึง
 สะเอว, จนถึงนม, จนถึงคอ ในกาล
 ที่กระดูกคางจดถึงพื้นดิน จึงกล่าวคาถา
 ว่า

“อิมฺเห อฏฺฐีหิ ตมคฺคปฺกคฺลํ
 เทวาทิเทวํ นรทมฺมสารถิ
 สมฺนฺตจกฺขุํ สตปฺปญฺณลกฺขณํ
 ปาณฺเหหิ พุทฺธํ สรณํ
 คโตสฺมิมฺ”ติ.

“ข้าพระองค์ ขอถึงพระพุทธเจ้า
 พระองค์นั้น ทรงเป็นอัครบุคคล
 ทรงเป็นเทพยิ่งกว่าเทพ ทรงเป็น
 สารถิผู้ฝึกนรชน ทรงมีพระจักขุ
 รอบคอบ ทรงมีบุญลักษณะนับร้อย
 ว่าเป็นที่พึ่ง ด้วยกระดูกเหล่านี้
 พร้อมด้วยลมปราณ”.

อิทํ กิร ฌานํ ทิสฺวา
 ตถาคโต เทวทตฺตํ ปพฺพาเชสิ.
 สเจ หิ โส น ปพฺพชิสฺสตี,
 คิหิ หุตฺวา กมฺมํ ภาริยํ อกริสฺส,
 อายตี ภาวสฺส นิสฺสรณปจฺจยํ กาทุํ
 นาสกฺขิสฺส, ปพฺพชิตฺวา จ ปน
 กิณฺจาปี กมฺมํ ภาริยํ กริสฺสตี,
 อายตี ปน ภาวสฺส นิสฺสรณปจฺจยํ
 กาทุํ สกฺขิสฺสตีติ นํ สตฺถา
 ปพฺพาเชสิ.

ได้ยินว่า พระตถาคตทรงเห็น
 ฐานะนี้ จึงโปรดให้พระเทวทัตบวช.
 ก็ถ้าพระเทวทัตนั้นจักไม่ได้บวชไซ้,
 เป็นคฤหัสถ์จักได้ทำกรรมหนัก, จักไม่
 อาจทำปัจจัยแห่งนิพพานแห่งภพต่อไป,
 ก็แล ครั้นบวชแล้วจักได้ทำกรรมหนัก
 แม้ก็จริง, ถึงกระนั้น พระเทวทัตจัก
 อาจเพื่อทำปัจจัยเป็นเครื่องสลัดภพออกไป
 เพราะเหตุนั้น พระศาสดาจึงโปรดให้
 พระเทวทัตนั้นบวชแล้ว.

คุณเนตรรำไพ สุภวัคณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส หิ อโตะ สดสหัสสกปฺมตฺถเก
 อฏฺฐิสฺสโร นาม ปจฺเจกพุทฺโธ
 ภวิสฺสติ. โส ปจฺวี ปวิสฺสวา
 อวีจิมฺหิ นิพฺพตฺติ. นิจฺจเล พุทฺเธ
 อปรทฺธภาเวน ปน นิจฺจโลว
 หุตฺวา ปจฺจติ. โยชนสฺติเก
 อนโตะอวีจิมฺหิ โยชนสฺตฺพุเพธเมวสฺส
 สรีรํ นิพฺพตฺติ. สีสํ ยาว
 กณฺณสฺกขลิโต อฺุปริ อยฺกปลฺลํ
 ปาวิสฺสิ, ปาทา ยาว โคปฺพกา
 เหฏฺฐจา อยฺปจฺวิยํ ปวิฏฺฐา,
 มหาตาลกฺขนฺธปริมาณํ อยฺสูลํ
 ปจฺจิมภิตฺติโต นิกฺขมิตฺวา ปิฏฺฐิมชฺฉมํ
 ภินฺทิตฺวา อฺุเรน นิกฺขมิตฺวา
 ปฺรตฺถิมภิตฺติํ ปาวิสฺสิ, อปรํ
 ทกฺขิณภิตฺติโต นิกฺขมิตฺวา ทกฺขิณปฺลฺลํ
 ภินฺทิตฺวา วามปฺลฺลเสน นิกฺขมิตฺวา
 อุตฺตรภิตฺติํ ปาวิสฺสิ, อปรํ อฺุปริ
 กปลฺลโต นิกฺขมิตฺวา มตฺถกํ
 ภินฺทิตฺวา อโรภาเคน นิกฺขมิตฺวา
 อยฺปจฺวี ปาวิสฺสิ. เอวํ โส ตตฺถ

ก็พระเทวทัตนั้นจักเป็นพระปัจเจก-
 พุทธเจ้าพระนามว่า อฏฐิสสระ ในที่สุด
 แสนกับแต่ภัทรกัปนี้. พระเทวทัตนั้นจกลง
 สู่แผ่นดินไปบังเกิดในอเวจี. ก็เธอเป็นผู้
 ไม่ไหวติงเลย ถูกไฟไหม้อยู่ เพราะ
 ความเป็นผู้ผิดในพระพุทธรเจ้าผู้ไม่หวั่น-
 ไหว. สรีระของเธอสูงประมาณ ๑๐๐
 โยชน์นั้นเทียว บังเกิดในกัณอเวจีมี
 ประมาณ ๑๐๐ โยชน์. ศีรษะสอดเข้าไป
 สู่แผ่นเหล็กในเบื้องบนจนถึงหมวกหู,
 เท้าทั้ง ๒ จมลงไปแผ่นดินเหล็กข้างล่าง
 จนถึงข้อเท้า, หลาวเหล็กขนาดเท่าต้น-
 ตาลใหญ่ ออกจากฝาด้านหลังแล้ว แทะ
 กลางหลังทะลุทางหน้าออกแล้ว เสียบเข้า
 ฝาด้านหน้า, หลาวเหล็กอีกเล่มหนึ่ง
 ทะลุออกฝาด้านขวา แทะซี่ข้างเบื้องขวา
 ทะลุออกจากซี่ข้างเบื้องซ้ายเสียบเข้าสู่
 ฝาด้านซ้าย, หลาวเหล็กอีกเล่มหนึ่งทะลุ
 ออกจากแผ่นกระเบื้องข้างบน แทะ
 กระหม่อมแล้ว ทะลุออกทางส่วนเบื้องล่าง
 ปักลงสู่แผ่นดินเหล็ก. พระเทวทัตนั้น

คุณเนตรรำไพ สุภวัฒน์

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

นิจฺจโล ปจฺจ^๑

ภิกขุ “เอตฺตํ ฌานํ
 อากนฺตฺวา เทวทตฺโต สตถารํ
 ทฏฺฐํ อลภิตฺวา ว ปจฺวี ปวิฏฺโจะ”ติ
 กถํ สมฺภูจาเปสฺสุ. สตฺถา “น
 ภิกขเว เทวทตฺโต อิทาเนว มยิ
 อปรชฺฉิตฺวา ปจฺวี ปาวิสฺสิ, ปุพฺพเพปิ
 ปวิฏฺโจะเยวา”ติ วตฺวา, หตฺถิราชกาเล
 มคฺคํมุหฺหํ ปุริสํ สมสฺสาเสตฺวา
 อตฺตโน ปิฏฺฐิ อโรเปตฺวา เขมฺนตํ
 ปาปิตสฺส เตน ปุณฺ ติกฺขตฺตํ
 อากนฺตฺวา ‘อคฺคภูจฺจาเน มชฺฌภูจฺจาเน
 มุเล’ติ เอวํ ทนฺเต ฉินฺหิตฺวา
 ตติยวาเร มหาปุริสสฺส จกฺขุปรถํ
 อติกฺกมนฺตสฺส ตสฺส ปจฺวี ปวิฏฺฐภาวํ
 ทิเปตฺตุ

“อกตณฺณสฺส โปสสฺส
 นิจฺจํ วิวรทสฺสิโน

เป็นผู้ไม่ไหวติง ถูกไฟไหม้อยู่ในอเวจีนั้น
 ด้วยประการฉะนี้.

ภิกษุทั้งหลาย สนทนากันว่า
 “พระเทวทัตมาสู่ที่มีประมาณเท่านี้ ยัง
 ไม่ทันได้เฝ้าพระศาสดาเลย ก็จมลง
 สู່แผ่นดิน (ถูกธรณีสูบ)”. พระศาสดา
 ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย พระเทวทัต
 ผิดในเราแล้วจมลงสู່แผ่นดินในบัดนี้เท่านั้น
 หามิได้, แม้ในกาลก่อน เธอก็จมลงสู່
 แผ่นดินเหมือนกัน”, เพื่อจะทรงแสดงว่า
 บุรุษหลงทาง ผู้อนพระองค์ทรงปลอบ-
 โยนแล้ว จึงยกขึ้นสู่หลังของตนให้ถึงถิ่น
 อันเกษม ยังกลับมาตามทางนั้นอีก แล้ว
 ตัดงาทั้งคู่เสีย ๓ ครั้งอย่างนี้ คือ
 ‘ที่ปลาย ที่ท่ามกลาง ที่โคน’ ในครั้ง
 ที่ ๓ เมื่อก้าวล่วงคลองแห่งจักขุของ
 มหาบุรุษ ก็จมลงไปสู່แผ่นดิน ในคราว
 ที่พระองค์ทรงเป็นพญาช้าง จึงตรัส
 ชาดกนี้ว่า

“หากว่าบุคคล จะพึงให้แผ่นดิน
 ทั้งหมดแก่คนผู้อกตัญญู ผู้มีปกติ

^๑ ฉ. ปจฺจ.

สพฺพญเเจ ปจวี ทชฺชา
เนว นํ อภิราธเย”ติ

คอยดูโทษเป็นนิตย์ ก็ไม่ทำให้คน
นั้นยินดีได้เลย”

อิมิ ชาตกิ กเถตฺวา ปุณฺปิ ตเถว
กถาย สมฺภูจิตาย, ขนฺติวาทิภูเต
อตฺตนิ อปฺรชฺฌิตฺวา กลาพฺรชฺฌตฺส
ตฺส ปจวี ปวิภูจภาวํ ทีเปตฺตุ
ขนฺติวาทิชาตกิ กเถสิ, จุพฺพชฺฌปาละ-
ภูเต ออตฺตนิ อปฺรชฺฌิตฺวา
มหาปตาปฺรชฺฌตฺส ตฺส ปจวี
ปวิภูจภาวํ ทีเปตฺตุ จุพฺพชฺฌปาละชาตกิ
กเถสิ.

เมื่อกษัตริย์ขึ้นอย่างนั้นแหละแม้อีก, เพื่อ
ทรงแสดงว่าพระเทวทัตนั้น (ครั้ง)เป็น
พระเจ้ากลาพได้ผิดในพระองค์ ผู้เป็น
ขันตีวาทีดาบส แล้วจมลงสู่แผ่นดิน
จึงตรัสขันตีวาทีชาตก, เพื่อทรงแสดงว่า
พระเทวทัตนั้น (ครั้ง) เป็นพระเจ้า
มหาปตาปะ ได้ผิดในพระองค์(ครั้ง)เป็น
จุพพชฌปาละ แล้วจมลงสู่แผ่นดิน จึง
ตรัสจุพพชฌปาละชาตก.

ปจวี ปวิภูเจ ปน เทวตฺเต,
มหาชนโน หฏฺฐตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
อุสฺสาเปตฺวา ปุณฺณมฺฆเ จเปตฺวา
“ลาภา วต โน”ติ มหนฺตํ ฉณฺ
อนฺุโกสิ. ตมตฺถํ ภควโต อาโรเจสุ.
ภควา “น ภิกฺขเว อิทาเนว
เทวตฺเต มเต มหาชนโน ตฺสฺสตี,
ปุพฺเพปิ ตฺสฺสียเวา”ติ วตฺวา
สพฺพชนฺสฺส อปฺปิเย จณฺเท ผรฺุเส
พาราณฺสิยํ ปิงฺคฺลราเช นาม มเต
มหาชนฺสฺส ตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต

ก็เมื่อพระเทวทัตจมลงสู่แผ่นดินแล้ว,
มหาชนต่างพากันรำเริงยินดีช่วยกันยก
ธงปตาค (ธงแผ่นผ้า) และต้นกล้วยขึ้น
ตั้งหม้อน้ำอันเต็มแล้ว เล่นมหรสพ
มากมาย ด้วยปรารภว่า “เป็นลาภของ
พวกเราหนอ”. ภิกษุทั้งหลายกราบทูล
ความข้อนั้นแด่พระผู้มีพระภาค. พระผู้มี
พระภาคตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย เมื่อ
เทวทัตตายแล้ว มหาชนย่อมยินดีในบัดนี้
เท่านั้น หามิได้, แม้ในกาลก่อน มหาชน
ก็ยินดีแล้วเหมือนกัน” เพื่อจะทรงแสดงว่า

คุณเนตรรำไพ สุภวัณน์

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เมื่อพระราชอาชญาว่า ปิงกละ ใน
กรุงพาราณสีผู้ร้ายหยาบช้า ซึ่งไม่เป็น
ที่รักของชนทั่วไปสวรรคตแล้ว มหาชน
ต่างพากันยินดี จึงตรัสปิงกลชาตกันว่า

(พระโพธิสัตว์ ทาว่า)

“สพฺโพ ชโน หีสิโต ปิงฺกลเณ
ตสฺมี มเต ปจฺจยํ เวทยนฺติ,
ปิโย นฺ เต อาสิ อกณฺหเนตฺโต
กสฺมา ตฺวํ โรทสิ ทฺวารปาล
น เม ปิโย อาสิ อกณฺหเนตฺโต,
ภายามิ ปจฺจาคมนาย ตสฺส
อิโต คโต หีเสยฺย มจฺจุราชํ
โส หีสิโต อาเนยฺย นํ ปุณ
อิธา”ติ

อิทํ ปิงฺกลชาตกํ กถေสิ.

“ประชาชนทั้งปวง ถูกพระเจ้า
ปิงกละเบียดเบียนแล้ว เมื่อท้าวเธอ
สวรรคตแล้ว ชนทั้งหลายย่อมเสวย
ปีติ, พระเจ้าปิงกละผู้มีพระเนตร
ไม่ดำ ได้เป็นที่รักของเจ้าหรือ?
แนะนำทวารบาล (คนรักษา
ประตู) ทำไม? เจ้าจึงร้องให้เล่า
(นายประตูตอบว่า)

พระราชามีพระเนตรไม่ดำ ทรง
เป็นที่รักของข้าพระองค์ หามิได้,
ข้าพระองค์ยอมกลัวแต่การกลับมา
ของพระราชพระองค์นั้น เพราะ
ว่า พระราชพระองค์นั้นเสด็จไป
จากที่นี่แล้ว พึ่งเบียดเบียนมัจจุ-
ราช มัจจุราชนั้นถูกพระราช
เบียดเบียนแล้ว พึ่งนำพระราช
พระองค์นั้นกลับมาในที่นี้อีก”.

คุณสืบชัย ศิวะโมกษ์ลักณา

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ภิกษุ สตถาริ ปุจฉิสฺส
 “อิทานิ ภนฺเต เทวทัตโต กหํ
 นิพฺพตฺโต”ติ. “อวิจิมหานิรเย
 ภิกฺขเว”ติ. “ภนฺเต อีธ ตปฺปนฺโต
 วิจริตฺวา ปุณฺ คนฺตฺวา
 ตปฺปนฺนฺจฺจาเนเยว นิพฺพตฺโต”ติ. “อาม
 ภิกฺขเว ปพฺพชิตา วา โหนฺตุ
 คหฺนฺจฺจา วา ปมาทวิหาริโน อุกฺยตฺถ
 ตปฺปนฺตฺติเยวา”ติ. วตฺวา อิมํ
 คาถมาห

ภิกษุทั้งหลาย จึงทูลถามพระ-
 ศาสดาว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
 บัดนี้พระเทวทัตบังเกิดแล้วในที่ไหน”.
 พระศาสดาตรัสว่า “ในเวจิมหานรค
 ภิกษุทั้งหลาย”. ภิกษุทั้งหลาย
 กราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
 พระเทวทัตเที่ยวประพฤติเดือดร้อนอยู่ใน
 โลกนี้แล้ว ไปบังเกิดในสถานที่เดือดร้อน
 นั้นเที่ยวอีกหรือ”. พระศาสดาตรัสว่า
 “ใช่แล้ว ภิกษุทั้งหลาย ชนทั้งหลาย
 จะเป็นบรรพชิต หรือคฤหัสถ์ก็ตามเกิด
 มักอยู่ด้วยความประมาท ย่อมเดือดร้อน
 ในโลกทั้ง ๒ นั้นเที่ยว” ดังนี้แล้ว
 ตรัสพระคาถานี้ว่า

๑๗. “อีธ ตปฺปติ, เปจฺจ ตปฺปติ,
 ปาปการิ อุกฺยตฺถ ตปฺปติ,
 ‘ปาปํ เม กตฺนฺ’ติ ตปฺปติ,
 ภิกฺขโย ตปฺปติ ทฺถคฺคฺติ คโต”ติ.

๑๗. “บุคคลผู้มีปกติทำบาป ย่อม
 เดือดร้อนในโลกนี้, ละไปแล้วก็ยัง
 เดือดร้อน ย่อมเดือดร้อนในโลกทั้ง
 สอง, เขาย่อมเดือดร้อนว่า ‘กรรม
 ชั่วเราได้ทำแล้ว’, ไปสู่ทุกคติแล้ว
 ย่อมเดือดร้อนหนัก”.

ตตฺถ อีธ ตปฺปตฺติติ อีธ
 กมฺมตปฺปนฺเนน โทมนสฺสมตฺเตน ตปฺปติ.

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า ย่อม
 เดือดร้อน ในโลกนี้ ความว่า ย่อม

คุณสืบชัย ศิวะโมกข์ลัคนา

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เปจฺจชาติ ปรโลกे ปน วิปาก-
 ตปุปนฺเนน อติทารุणेณ อปายทุกฺขเณ
 ตปุปฺติ. ปาปการีติ นานปฺปการสฺส
 ปาปสฺส กตฺตา. อุกฺมยตฺถาติ อิมินา
 วุตตปุปฺปกาเรณ ตปุปนฺเนน อุกฺมยตฺถ
 ตปุปฺติ นาม.

ปาปี เม กตฺนฺติ โส หิ
 กมฺมตปุปฺเนน ตปุปนฺโต “ปาปี เม
 กตฺนฺ”ติ ตปุปฺติ, ตํ อปฺปมตฺตกํ
 ตปุปนํ, วิปากตปุปฺเนน ปน
 ตปุปนฺโต ภิโยเย ตปุปฺติ ทุคฺคตี
 คโต อติผรุเสน ตปุปฺเนน อติวีย
 ตปุปฺตีติ.

เดือดร้อนในโลกนี้ ด้วยเหตุสักว่าโทษนั้น
 ด้วยความเดือดร้อนเพราะกรรม.

คำว่า ละไปแล้ว ความว่า
 ส่วนในโลกหน้า ชื่อว่าย่อมเดือดร้อน
 เพราะทุกข์ในอบายอันทารุณยิ่ง ด้วย
 ความเดือดร้อนเพราะวิบาก. คำว่า
 ผู้มีปกติทำบาป ความว่า ผู้ทำบาป
 มีประการต่าง ๆ. คำว่า ในโลกทั้ง ๒
 ความว่า ชื่อว่าย่อมเดือดร้อนในโลกทั้ง ๒
 เพราะความเดือดร้อนมีประการดังกล่าว
 แล้วนี้.

คำว่า กรรมชั่วเราทำแล้ว ความว่า
 ก็บุคคลผู้มีปกติทำบาปนั้น เมื่อเดือดร้อน
 ด้วยความเดือดร้อนเพราะกรรม ชื่อว่า
 ย่อมเดือดร้อนว่า “กรรมชั่วเราได้ทำ
 แล้ว”, ข้อนี้เป็นความเดือดร้อนมี
 ประมาณเล็กน้อย, แต่เมื่อเดือดร้อน
 ด้วยความเดือดร้อนเพราะวิบาก ไปสู่
 ทุกฺคตีแล้ว ชื่อว่า ย่อมเดือดร้อนหนัก
 คือย่อมเร่าร้อนเหลือเกิน ด้วยความ
 เดือดร้อนอันหยาบช้ายิ่ง.

คุณพระฉวี ทิวะโมกข์ฉัคฉา
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

คณาปริโยसानะ พุทฺโธ โสตา-
ปนนาทโย อหะสุ. เทสณา มหาชนสฺส
สาตติกา ชาตาทิ.

ในเวลาจบคาถา ชนเป็นอันมาก
ได้เป็นพระอริยบุคคล มีพระโสดาบัน
เป็นต้น. เทศนาได้สำเร็จประโยชน์แก่
มหาชน ดังนี้แล.

เทวทัตตวตฺถุ ทฺวาทสมิ.

เรื่องพระเทวทัตที่ ๑๒ จบ.

๑๓. สุนนาเทวีวตถุ

๑๘. อิธ นนฺทติ เปจฺจ นนฺทติ
กตปุณฺโณ อภยตถ นนฺทติ
ปุณฺณํ เม กตฺถติ นนฺทติ
ภิกฺขุโย นนฺทติ สุกฺตี คโต.

๑๓. เรื่องนางสุนนาเทวี

๑๘. ผู้ได้ทำบุญไว้แล้ว ย่อมรื่นเริงใน
โลกนี้ ละไปแล้วก็ย่อมรื่นเริง
ย่อมรื่นเริงในโลกทั้ง ๒ เขาย่อม
รื่นเริงว่า เราได้ทำบุญไว้แล้ว
ไปสู่สุคติ ย่อมรื่นเริงเพิ่มขึ้น.

๑๓. สุนนาเทวีวตถุ

อิธ นนุทติ เปจจ นนุทติติ
 อิมั ฐมมเทสนัน สตุถา เขตวเน
 วิหรนุโต สุนนาเทวี อารพุก กเถสิ.

สาวตถิยั หิ เทวลิกั
 อนาถปิณฑิกสสุ เคเห เทว
 ภิกขุสหัสสานิ ภูณชนฺติ, ตถา
 วิสาขาย มหาอุปาสิกาย. สาวตถิยญเจ
 โย โย ทานัน ทาทุกาโม โหติ,
 โส โส เตสั อุกินฺนั โอกาสั
 ลมิตฺวา กโรติ.

“กัการณา”ติ. “ตุมหากั ทานคฺคั
 อนาถปิณฑิกโก วา วิสาขา วา
 อาคตา”ติ ปุจฺจิตฺวา “นาคตา”ติ
 วุตฺเต สตสฺสสั วิสฺสขุเขตฺวา
 กตทานมฺปิ “กั ทานัน นามेतฺนุ”ติ
 ครหนฺติ. อุภปิ หิ เต
 ภิกขุสัสมฺสฺส รุจฺฉยจ อนุจฺฉวิกิกิจฺจานิ

๑๓. เรื่องนางสุนนาเทวี

พระศาสดาเมื่อประทับอยู่ในพระ-
 เชตวัน ทรงปรารภนางสุนนาเทวี ตรัส
 พระธรรมเทศนาแก่อนันท์นี้ว่า ย่อมรื่นเริง
 ในโลกนี้ ละไปแล้วย่อมรื่นเริง ดังนี้
 เป็นต้น.

ความพิสดารว่า ภิกษุ ๒,๐๐๐ รูป
 ย่อมฉันในเรือนของท่านอนาถปิณฑิก-
 เศรษฐี ในกรุงสาวัตถีทุกวัน, ใน
 เรือนของนางวิสาขามหาอุบาสิกา ก็
 เหมือนกัน. หากว่า คนใด ๆ ในเมือง
 สาวัตถีเป็นผู้ต้องการจะถวายทาน, คน
 นั้น ๆ ได้โอกาสแห่งท่านทั้ง ๒ นั้น
 แล้วจึงจะทำ.

ถามว่า “เพราะเหตุไรเล่า”.
 ตอบว่า เพราะคนทั้งหลายพากันถาม
 ว่า “ท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐี หรือ
 นางวิสาขามาสู่โรงทานของพวกท่าน
 แล้วหรือ?”. เมื่อผู้ถวายตอบว่า “ยัง
 ไม่มา” ย่อมดีแม้ท่านที่บุคคลสละทรัพย์
 หนึ่งแสนแล้วทำ ว่า “นี่ชื่อว่าท่าน

บริษัทสัมพันธ์ จำกัด

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

จ ชานนติ.^๑ เตสุ วิจารนุเตสุ
 ภิกขุ จิตตานุรูปเมว ภุณฺชนฺติ,
 ตสฺมา สพฺเพ ทานํ ทาทุกามา
 เต คเหตฺวา คจฺจนฺติ, อิติ เต
 อตฺตโน ฆเร ภิกขุสํฆํ ปริวิสิตุํ น
 ลภนฺติ. ตโต วิสาขา “โก นุ
 โข มม จาเน จตฺวา ภิกขุสํฆํ
 ปริวิสิสฺสตี”ติ อุปฺชาเรนฺตี. ปุตฺตสฺส
 ธีตรํ ทิสฺวา ตํ อตฺตโน จาเน
 จเปสิ. सा तससा निवसेन
 भिक्षुसंघं प्रविशति.

อนาถปิณฑิกโกปิ มหาสุภทฺทํ
 นาม เขฎฺฐธีตรํ จเปสิ. साปิ
 ภิกขุณฺโณ เวຍยาวจจํ กโรนฺตี ฐมฺมํ
 สฺถนฺนฺตี. โสตาปนฺนา หุตฺวา ปติกฺลํ
 อคมาสิ. ตโต จุฬสุภทฺทํ จเปสิ.
 सापि तदेव गरोन्ती. सोतापन्ना

อะไร?”. จริงอยู่ ท่านทั้ง ๒ นั้นย่อม
 รู้ความชอบใจของภิกษุสงฆ์และกิจที่
 สมควรแก่ภิกษุสงฆ์. เมื่อท่านเหล่านั้น
 ตรวจตราอยู่ ภิกษุทั้งหลายย่อมฉันได้
 ตามความพอใจนั้นเทียว, เพราะฉะนั้น
 ทุก ๆ คนที่มีความต้องการจะถวายทาน
 จึงต้องเชิญท่านทั้ง ๒ นั้นไป, ด้วยเหตุนี้
 ท่านทั้ง ๒ นั้นจึงไม่ได้เพื่อจะอังกาส
 ภิกษุสงฆ์ในเรือนของตน. เพราะเหตุนั้น
 นางวิสาขาจึงใคร่ครวญว่า “ใครหนอแล
 จักดำรงในหน้าที่ของเราแล้วอังกาส-
 ภิกษุสงฆ์” ดังนี้ เห็นธิดาของบุตรแล้ว
 จึงตั้งนางไว้ในหน้าที่ของตน. นาง จึง
 อังกาสภิกษุสงฆ์ในเรือนของนางวิสาขา
 นั้น.

แม้ท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐีก็ตั้ง
 ธิดาคณโฑชื่อว่า มหาสุภททา. แม้นาง
 มหาสุภททานั้น ทำการขวนขวายเพื่อ
 ภิกษุทั้งหลายอยู่ พังธรรม เป็นพระ-
 โสตาบัน จึงได้ไปสู่ตระกูลสามี.
 ต่อแต่นั้น ท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐี จึงตั้ง

^๑ ฉ. อติวิย ชานนติ.

ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

หุตวา ปติกุล คตา. อถ
 สุนนทาเทวี นาม กนิฏฐชิตร์
 จเปสิ. สา ปน ฐมมํ สุตวา
 สกทาคามิผลํ ปตฺวา กุมาริกาว
 หุตวา ตถารูเปน อผาสุเกน
 อาตุรา อาหารุปจฺเจทํ กตฺวา
 ปิตร์ ทฏฺฐกามา หุตฺวา ตํ
 ปกุโกสาเปสิ. โส เอกสมิ ทานคฺเค
 ตสฺสา สาสนํ สุตฺวาว อาคนฺตุวา
 “กิ อมฺม สฺมเน”ติ อาท. สา
 ปิตร์ อาท “กิ ตาท
 กนิฏฐภาติกา”ติ. “วิปฺปลปฺสิ
 อมฺมา”ติ. สา “น วิปฺปลปามิ
 กนิฏฐภาติกา”ติ. “ภายสิ อมฺมา”ติ.
 “น ภายามิ กนิฏฐภาติกา”ติ.
 เอตฺตํ วตฺวาเยว ปน สา
 กาลมกาสิ.

นางจุฬสุภักทา. ถึงนางจุฬสุภักทานั้น
 ก็ทำอยู่อย่างนั้นเหมือนกัน เป็นพระ-
 โสดาบัน ก็ไปสู่ตระกูลสามี. ลำดับนั้น
 ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีจึงตั้งธิดาคณ
 สุดท้องชื่อว่า นางสุนนทาเทวี. ก็นาง
 สุนนทาเทวีนั้น พังกรรมแล้วบรรล
 สกทาคามิผล ยังเป็นกุมาริกาอยู่นั้นเที่ยว
 กระสับกระส่ายด้วยความไม่ผาสุกเห็น
 ปานนั้น ไม่ยอมรับประทานอาหาร เป็น
 ผู้ต้องการจะเห็นบิดาจึงให้เรียกบิดามา.
 ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีนั้นพอฟังข่าว
 ของธิดานั้นในโรงทานแห่งหนึ่ง มากล่าว
 ว่า “แม่สุนนทา เป็นอะไรเล่า?”.
 ลูกสาวนั้นตอบบิดาว่า “อะไรเล่า ?
 พ่อน้องชาย”. บิดาถามว่า “ลูกเพื่อไป
 หรือแม่”. นางตอบว่า “ไม่ได้เพื่อนะ
 น้องชาย”. บิดาถามว่า “ลูกกลัวหรือ ?
 แม่”. นางตอบว่า “ไม่ได้กลัวนะ
 น้องชาย”. แต่พอนางกล่าวได้เพียงนี้
 เท่านั้น ก็ทำกาละ.

โส โสตาปนฺโนปิ สมาน
 ชิตริ อูปฺปนฺนโสภํ อธิวาเสตฺ
 อสกุโกนฺโต ชิตฺตุ สริริกิจจํ กาทเวตฺวา

เศรษฐีนั้นแม้เป็นพระโสดาบันอยู่
 ก็ไม่สามารถจะอดกลั้นความโศกเศร้า
 อันเกิดขึ้นในธิดาได้ จึงเฝ้าศพนธิดาเสร็จ

ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โรทนต์ สตุฏฺฐ สนฺตีกํ คนฺตฺวา ร้องให้ไปยังสำนักพระศาสดา เมื่อ
ภควตา “กึ คหปติ ทุกฺขี พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “คฤหบดี
ทุมฺมโน อสฺสุมฺโข โรทมาโน เหตุไร ? ท่านจึงเป็นทุกข์ เสียใจ
อาคโตสสี”ติ วุตฺเต, “ธิตา เม ร้องให้น้ำตาอาบหน้ามาแล้ว?”, กราบ-
ภนฺเต สุมฺนาเทวี กาลกตา”ติ อาห. ทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ นาง
สุมนาเทวีธิดาของข้าพระองค์ ทำกาละ
เสียแล้ว”.

“อถ กสฺมา โสจสิ นนฺ
สพฺเพสํ เอกํสิกํ มรณน”ติ.
“ชานาเมตํ ภนฺเต, เอวรูปา ปน
เม หิโรตฺตปฺปสมฺปนฺนา ธิตา,
สา มรณกาลे สตี ปจฺจุปฺภูจาเปตฺ
อสกฺโกนฺตฺติ วิปฺปลปฺมานา มตา,
เตน เม อนปฺปกํ โทมนสฺส
อุปฺปชฺชตี”ติ.

“กึ ปน ตาย กถิตํ
มหาเสฏฺฐี”ติ. “อหํ ตํ ภนฺเต ‘กึ
อมฺม สุมฺเน’ติ อามนฺเตสึ, อถ
มํ อาห ‘กึ ตาต กนิฏฺฐภาติกา”ติ,

พระศาสดาตรัสถามว่า “เมื่อเป็น
เช่นนั้น เพราะเหตุไร ? ท่านจึง
โศกเศร้า, สรรพสัตว์ล้วนมีความตาย
แน่แท้ มิใช่หรือ ?”. ท่านอนาถปิณฑิก-
เศรษฐีกราบทูลว่า “ข้อนั้น ข้าพระองค์
ทราบอยู่ พระเจ้าข้า, แต่ว่าธิดาของ
ข้าพระองค์ เป็นผู้มีพร้อมด้วยหิริและ
โอตตปปะเห็นปานนี้, ในเวลาใกล้ตาย
นางไม่สามารถจะกุมสติไว้ได้จึงบ่นเพื่อ
ตายแล้ว, เพราะเหตุานั้น โทมนัสมิใช่
น้อย จึงเกิดขึ้นแก่ข้าพระองค์”.

พระศาสดาตรัสถามว่า “กีนาง
ได้พูดอะไรแล้ว ? ท่านมหาเศรษฐี”.
ท่านเศรษฐีกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์เรียกภูกสาวนั้นว่า

ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ดโต วิปฺปลปสิ อมฺมา’ติ วุตฺเต,
 ‘น วิปฺปลปามี กนิฏฺฐภาตिका’ติ
 ‘ภายสิ อมฺมา’ติ ‘น ภายามี
 กนิฏฺฐภาตिका’ติ เอตฺตกั วตฺวา
 กาลมกาสิ”ติ.

‘แม่นางสุนนา เป็นอะไรหรือ ?’, เมื่อ
 เช่นนั้น นางก็พูดกะข้าพระองค์ว่า
 ‘อะไร ? พ่อ น้องชาย”, แต่เมื่อ
 ข้าพระองค์ถามว่า ‘ลูกบ่นเพื่อหรือ ?
 แม่’, นางตอบว่า “ไม่ได้บ่นเพื่อ
 น้องชาย’ เมื่อข้าพระองค์ถามว่า ‘ลูก
 กลัวหรือ ? แม่’ ก็ตอบว่า “ไม่ได้
 กลัวดอก น้องชาย’ กล่าวถ้อยคำเพียง
 เท่านั้น ก็ทำกอละแล้ว”.

อถ นั ภควา อาห “น
 เต มหาเสฏฺฐิ ธีตา วิปฺปลปตี”ติ.
 “อถ กสฺมา เอวมาหา”ติ.
 “กนิฏฺฐตฺตาเยว, ธีตา หิ เต
 กหปตี มคฺคผลหิ ตยา มหฺลสิกา,
 ตฺวํ หิ โสตาปนฺโน, ธีตา ปน
 เต สกทาคามินี, सा मक़्कफ़लेहि
 महल्लिकतुता तं एवमाहा”ติ.

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคตรัสกับ
 เศรษฐีนั้นว่า “มหาเศรษฐี ธิดาของ
 ท่าน ไม่ได้บ่นเพื่อเลย”. เศรษฐีทูลถาม
 ว่า “เมื่อเป็นเช่นนั้นทำไม ? นางจึง
 กล่าวอย่างนั้นเล่า ?”. พระศาสดาตรัสว่า
 “เพราะว่าท่านเป็นน้องชายจริงทีเดียว
 (นางจึงกล่าวอย่างนั้น) กฤหบดี ความจริง
 ธิดาของท่านเป็นใหญ่กว่าท่าน โดยมรรค
 และผล, เพราะท่านเป็นเพียงโสดาบัน,
 ส่วนธิดาของท่านเป็นสกทาคามิ, เพราะ-
 ว่านางเป็นใหญ่กว่าท่าน โดยมรรคและ
 ผล นางจึงได้กล่าวกับท่านอย่างนี้”.

ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“เอวํ ภนฺเต”ติ. “เอวํ
 คหปตี”ติ. “อิทานิ กุหิ นิพฺพตฺตา
 ภนฺเต”ติ. “ตฺถสฺสทวเน คหปตี”ติ
 วุตฺเต “ภนฺเต มม ธิตา อธิ
 ฌาตกาณํ อนฺตเร นนฺทมาณา
 วิจฺจิตฺวา อิตฺถ คณฺตฺวาปิ
 นนฺทนฺทฺจาเนเยว นิพฺพตฺตา”ติ.

อถ นํ สตุถา “อาม คหปตี
 อปฺปมตฺตา นาม คหฺนฺจฺจา วา
 ปฺพชิตา วา อธิโลกे จ ปฺรโลกे
 จ นนฺทนฺตฺติเยวา”ติ วตฺวา อิมํ
 คาถมาห

๑๘. “อิธ นนฺทติ เปจฺจ นนฺทติ
 กตฺปุณฺโณ อุกฺยตฺถ นนฺทติ
 ‘ปุณฺณํ เม กตฺนฺ’ติ นนฺทติ
 ภิกฺขุโย นนฺทติ สุกฺคตี คโต”ติ.

เศรชฺฐีทูลถามว่า “อย่างนั้น
 หรือ ? พระเจ้าข้า”. พระศาสดาตรัส
 ตอบว่า “อย่างนั้นแหละ คฤหบดี”.
 เศรชฺฐีทูลถามว่า “บัดนี้ นางบังเกิด
 ในที่ไหน ? พระเจ้าข้า”. เมื่อพระ-
 ศาสดาทรงตอบว่า “บังเกิดในภพตฺถสฺส
 คฤหบดี” เศรชฺฐีกราบทูลว่า “ข้าแต่
 พระองค์ผู้เจริญ ธิดาของข้าพระองค์
 เทียวรีนเริงอยู่ในระหว่างหมู่ญาติในโลกนี้
 แม้ไปจากโลกนี้แล้ว บังเกิดในสถานที่
 รีนเริงนั้นเทียวหรือ ?”.

ที่นั่น พระศาสดาตรัสกับเศรชฺฐี
 นั้นว่า “อย่างนี้ซิ คฤหบดี ธรรมดา
 คนทั้งหลายผู้ไม่ประมาท จะเป็นคฤหัสถ์
 ก็ตาม จะเป็นบรรพชิตก็ตาม ย่อม
 รีนเริงในโลกนี้ และในโลกหน้านั้น-
 เทียว” ดังนี้แล้ว ตรัสคาถานี้

๑๘. “ผู้ได้ทำบุญไว้แล้ว ย่อมรีนเริง
 ในโลกนี้ ละไปแล้วก็ย่อมรีนเริง
 ย่อมรีนเริงในโลกทั้ง ๒ เขาย่อม
 รีนเริงว่า ‘เราได้ทำบุญไว้แล้ว’
 ไปสู่สุคติ ย่อมรีนเริงเพิ่มขึ้น”.

ผู้ไม่ประสงค์ออกน้อม

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ตตถ อิธาคิ อิธโลก
 กมฺมนนฺทเนน นนฺทติ. เปจฺจาคิ
 ปรโลก วิปากนนฺทเนน นนฺทติ.
 กตปุณฺณโณติ นานปฺปการสฺส ปุณฺณสฺส
 กตฺตา. อุมยตฺถาคิ อิธ “กตํ เม
 กุสลํ อกตํ เม ปาปนํ”ติ นนฺทติ,
 ปรตฺถ วิปากํ อนฺุภวนฺุโต นนฺทติ.
 ปุณฺณํ เมติ อิธ นนฺทนฺุโต
 ปน “ปุณฺณํ เม กตนฺุ”ติ
 โสมนสฺสมตฺตเกเนว กมฺมนนฺทนํ
 อฺุปาทาย นนฺทติ. ภิยฺโยติ
 วิปากนนฺทเนน ปน สุกฺคิ คโต
 สตฺตปณฺณาสาสฺสโกภฺิโย สฏฺฐิจฺญจ
 วสฺสสตฺสหาสฺसानิ ทิพฺพสมฺปตฺติ
 อนฺุภวนฺุโต ตฺุสิตปฺุเร อติวิย นนฺทติติ.

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า ใน
 โลกนี้ ความว่า ย่อมรื่นเรียงในโลกนี้
 ด้วยความรื่นเรียงเพราะกรรม. คำว่า
 ละไปแล้ว ความว่า (ผู้ทำบุญไว้แล้ว)
 ย่อมรื่นเรียงในโลกหน้า ด้วยความรื่นเรียง
 เพราะวิบาก. คำว่า ผู้ทำบุญไว้แล้ว
 ความว่าผู้ทำบุญมีประการต่าง ๆ. คำว่า
 ในโลกทั้ง ๒ ความว่า (เขา)ย่อม
 รื่นเรียงในโลกนี้ว่า “เราได้ทำกุศลไว้แล้ว
 เราไม่ได้ทำความชั่วไว้แล้ว”, เมื่อเสวย
 วิบากชื่อว่า ย่อมรื่นเรียงในโลกหน้า. คำว่า
 เราทำบุญไว้ ความว่า ก็เมื่อรื่นเรียงใน
 โลกนี้ ชื่อว่า ย่อมรื่นเรียง เพราะอาศัย
 ความรื่นเรียงเพราะกรรม ด้วยเหตุสักว่า
 ความโสมนัสนั้นเทียบว่า “เราได้ทำบุญ
 ไว้แล้ว”. คำว่า ยิ่งขึ้นไป เป็นต้น
 ความว่า ก็เขาไปสู่สุคติแล้ว เมื่อเสวย
 ทิพยสมบัติตลอด ๕๗ โภกฺิ ๖ ล้านปี
 ชื่อว่า ย่อมรื่นเรียงเหลือเกิน ในชั้นดุสิต
 ด้วยความรื่นเรียงเพราะวิบาก.

คากาปริโยसानะ พหุ โสตา-
 ปนฺุนาทโย อหะสุ. มหาชนสฺส

ในกาลจบคากา ชนจำนวนมาก
 ได้เป็นพระอริยบุคคลมีพระโสดาบันเป็น-

ธรรมบท: ป-VI.๑-๒๑

คุณเรียงชาติ-น.อ.ศิริพร มหาวินิจฉัยมนตรีและบุตร-ธิดา
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ธมฺมเทศนา สาทุติกา ชาทาติ. ดัน. พระธรรมเทศนาได้สำเร็จ
ประโยชน์แก่มหาชน ดังนี้แล.

สุนนาเทวีวตฺถุ เตรสมํ. เรื่อง นางสุนนาเทวีที่ ๑๓ จบ.

๑๔. เทวสหายกภิกขุขวตถุ

๑๙. พหุมุปี เจ สंहิต ภาสมานโน
น ตกุกโร โหติ นโร ปมตโต
โคโปว คาโว คณยํ ปเรสํ
น ภาควา สามณฺณสฺเสว โหติ.

๒๐. อปฺปมุปี เจ สंहิต ภาสมานโน
ธมฺมสฺส โหติ อนุธมฺมจารี
ราคณฺจ โทสณฺจ ปหาย โมหํ
สมฺมปฺปชาโน สุวิมุตฺตจิตฺโต
อนุปาทียานโน อิท วา หุริ วา
ส ภาควา สามณฺณสฺส โหติ.

๑๔. เรื่องภิกษุสองสหาย

๑๙. หากว่า นรชนกล่าวพระพุทธพจน์
แม้มาก เป็นผู้ประมาทแล้ว ไม่ทำ
(ตาม)พระพุทธพจน์นั้นไซ้ร้ เขา
ย่อมเป็นผู้ไม่มีส่วน แห่งสามัญผล
นั้นเทียว เปรียบเหมือนคนเลี้ยงโค
นับโคทั้งหลายของคนเหล่าอื่น ย่อม
ไม่มีส่วนปัญจโครส ฉะนั้น

๒๐. หากว่า นรชนกล่าวพระพุทธพจน์
แม้น้อย เป็นผู้มีปกติประพฤติธรรม
สมควรแก่ธรรมไซ้ร้ เขาละราคะ
โทสะและโมหะได้ รู้ถูกต้อง มีจิต
หลุดพ้นดีแล้ว ไม่ถือมั่นในโลกนี้
หรือโลกหน้า เขาย่อมเป็นผู้มีส่วน
แห่งสามัญผล ดังนี้

๑๔. เทวสหายกภิกขุขวตถุ

พหุมุปี เจ สหิตัง ภาสมาโนติ
 อิมัง ฐมฺมเทสนัง สตุถา เขตวเน
 วิหรนฺโต เทว สหายนเก ภิกขุ
 อารพฺภา กเถสิ.

สาวตถิวาสินโน หิ เทว
 กุลปุตฺตา สหายกา วิหารัง
 คนฺตฺวา สตุถุ ฐมฺมเทสนัง สุตฺวา
 กามे ปหาย สตุถุ สาสเน อูริ
 ทตฺวา ปพฺพชิตฺวา ปญฺจ วสุธานี
 อัจฉริยฺปชฺฌายานัง สนฺติเก วสิตฺวา
 สตุถารัง อุปสงฺกมิตฺวา สาสเน ฐุริ
 ปุจฺฉิตฺวา วิปฺสสนาฐุรณฺจ คนฺถฐุรณฺจ
 วิตฺถารโต สุตฺวา, เอโก ตาว
 “อหัง ฆนฺเต มหุลลกกালে ปพฺพชิตฺ
 น สกฺขิสฺสามิ คนฺถฐุริ ปุเรตฺถุ,
 วิปฺสสนาฐุริ ปน ปุเรสฺสามิ”ติ ยาว
 อรหตฺตา วิปฺสสนัง กถาเปตฺวา
 ฆณฺเฑนฺโต วายมนฺโต สห ปฏฺฐิสฺมฺภิทาหิ
 อรหตฺตัง ปาปุณฺนิ. อิตโร ปน
 “คนฺถฐุริ ปุเรสฺสามิ”ติ อนุกฺกเมน

๑๔. เรื่องภิกษุสองสหาย

พระศาสดา เมื่อประทับอยู่ในพระ-
 เขตวัน ทรงปรารภภิกษุผู้เป็นเพื่อนกัน
 ๒ รูป ตรัสพระธรรมเทศนากันนี้ว่า
 หากว่า นรชนกล่าวพระพุทธพจน์อันมี
 ประโยชน์เกื้อกูลแม้มาก ดังนี้ เป็นต้น.

ความพิสดารว่า กุลบุตร ๒ คน
 ชาวเมืองสาวัตถี เป็นเพื่อนกัน ไปสู่
 วิหาร ฟังพระธรรมเทศนาของพระ-
 ศาสดา ละกามทั้งหลายได้แล้ว จึงบวช
 ถวายชีวิตในพระศาสนาของพระศาสดา
 อยู่ในสำนักของอาจารย์และอุปัชฌาย์
 ตลอด ๕ ปีแล้ว จึงเข้าไปเฝ้าพระศาสดา
 ทูลถามถึงฐานะในพระศาสนา ได้ฟัง
 วิปัสสนาธุระ และคันถธุระ โดยพิสดาร,
 ภิกษุรูปหนึ่ง กราบทูลก่อนว่า “ข้าแต่
 พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์บวชแล้ว
 ในตอนแรก จักไม่อาจจะบำเพ็ญคันถธุระ
 ได้, แต่จักบำเพ็ญวิปัสสนาธุระ” ดังนี้
 แล้ว ทูลให้พระศาสดาตรัสบอกวิปัสสนา
 จนถึงพระอรหัต พวกเพียรพยายามไป
 ก็บรรลุพระอรหัต พร้อมกับปฏิสัมภิทา.

คุณเรียงชาติ-น.อ.ศิริพร มหาวิจิตรน้อยมนตรีและบุตร-ธิดา

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เตปิฎกั พุทธวณั อุกคณัหิตวา
คตคตฏจาเน ฌมมั กเถสิ, สรภณณั
ภณติ, ปณจณนั ภิกขุสตันนั ฌมมั
วาเจนโต วิจรติ, อฏฐารสนนั
มหาคณานั อاجرโย อโหสิ.
ภิกขุ สตถุ สนฺติเก กมฺมฏจันนั
คเหตฺวา อิตฺรสุส วสนฺนฏจันนั คณฺตฺวา
ตสฺสโสภาเท จตฺวา อรหตฺตมฺปตฺวา
เถรึ วนฺทิตฺวา “สตฺถารั
ทฏฐกามมฺหา”ติ วทณฺติ.

ส่วนภิกษุอีกรูปหนึ่ง คิดว่า “เราจัก
บำเพ็ญกัณฑ์ธวัชระ” ดังนี้ จึงเรียนพระ-
พุทธพจน์ คือพระไตรปิฎกโดยลำดับ
กล่าวธรรมสวดเสียงเป็นทำนอง ใน
สถานที่ตนไปแล้ว ๆ, เทียวกล่าว ธรรม
แก่ภิกษุประมาณ ๕๐๐ รูป, ได้เป็น
อาจารย์ของคณะใหญ่ ๑๘ คณะ.
ภิกษุทั้งหลายเรียนกัมมัฏฐานในสำนัก
พระศาสดาแล้ว จึงไปสู่ที่อยู่ของพระเถระ
ผู้บำเพ็ญวิปัสสนาตั้งอยู่ในโอวาทของ
พระเถระนั้น ได้บรรลุประอรหัต
นัมัสการพระเถระแล้วเรียนว่า “พวก
ข้าพเจ้าประสงค์จะเฝ้าพระศาสดา”.

เถโร “คจฺจนฺท อากุโส, มม
วจนเน สตฺถารั วนฺทิตฺวา
อสีติมฺหาเถเร วนฺทต, สหายกตฺเถรปิ
เม ‘อมฺหากั อاجرโย ตฺเมห
วนฺทตี”ติ วเทถา”ติ เปเสสิ. เต
วิหารึ คณฺตฺวา สตฺถารณฺเจว
อสีติมฺหาเถเร จ วนฺทิตฺวา
คณฺทิกตฺเถรสุส สนฺติกั คณฺตฺวา
“ภนฺเต อมฺหากั อاجرโย ตฺเมห
วนฺทตี”ติ วทณฺติ, อิตฺเรน จ

พระเถระกล่าวว่า “จงไปเกิดผู้มี
อายุ, พวกท่านจงถวายบังคมพระ
ศาสดาตามคำของเราแล้วนัมัสการพระ
มหาเถระ ๘๐ รูป, จงบอกแม้กับ
พระเถระผู้เป็นสหายของเราว่า ‘อาจารย์
ของพวกกระผมกราบนัมัสการท่าน’
ดังนี้แล้ว จึงส่งไป. ภิกษุเหล่านั้นไปสู่
วิหารแล้ว ถวายบังคมพระศาสดาและ
นัมัสการพระอสีติมหาเถระเสร็จแล้ว
ไปสู่ที่อยู่ของพระคณิกเถระ (พระเถระ

คุณเรียงชาติ-น.อ.ศิริพร มหาวิจิตรนิพนธ์และบุตร-ธิดา
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ธรรมบท.ป-ท.๑-๒๒

“โก นามะโส”ติ วุตเต, “ตุมหากัง
 สหายกภิกขุ ฆนเต”ติ วทนต์.
 เอวံ เถเร ปุณฺณปุณฺณ สาสนํ
 ปหิณฺณเต, โส ภิกขุ โถกํ
 กาลํ สหิตฺวา อปรภาเค สหิตฺ
 อสกุโกนฺโต “อมุหากัง อจฺริโย
 ตุมฺเห วทนต์”ติ วุตเต, “โก
 เอโส”ติ วตฺวา “ตุมหากัง สหายกภิกขุ
 ฆนเต”ติ วุตเต, “กึ ปน ตุมฺเหหิ
 ตสฺส สนฺติเก อุกฺคหิตํ, กึ
 ทิฆนิกายาทิสฺส อณฺเฑตโร นิกายो,
 กึ ติสฺส ปิฎฺเฑสฺส เอกํ ปิฎฺเฑน”ติ
 วตฺวา “จตุปฺปทิกํปี คากํ น
 ชานาติ, ปัสฺสุกฺลํ คเหตุวา
 ปพฺพชิตกาเลเยว อรณฺเฑํ ปวิฏฺโฐ,
 พหุ วต อนฺเตวาสิเก สมิ, ตสฺส
 อาคตกาเล มยา ปณฺหํ ปุจฺฉิตฺ
 วฏฺฐตี”ติ จินฺเตสิ.

ผู้เรียนคันถธุระ) เรียนว่า “อาจารย์
 ของพวกกระผมนมัสการท่านขอรับ”,
 ก็เมื่อพระคันธิกเถระถามว่า “อาจารย์
 ของพวกท่านนั้นเป็นใครกัน”, ภิกษุ
 เหล่านั้นจึงเรียนว่า “ภิกษุเป็นสหาย
 ของท่านไงเล่า ขอรับ”. เมื่อพระเถระ
 ส่งข่าว ไปโดยทำนองนี้อยู่บ่อย ๆ, ภิกษุ
 (คันธิกะ) นั้นอดกลั้นอยู่ได้ชั่วเวลาเล็กน้อย
 กาลต่อมาไม่สามารถจะอดกลั้นได้ เมื่อ
 พวกอันเตวาสิกภิกษุ ของพระเถระ
 เรียนว่า “อาจารย์ของพวกกระผม
 นมัสการท่าน” ดังนี้ กล่าวว่่า “อาจารย์
 ของพวกท่านนั้น เป็นใครกันเล่า” เมื่อ
 พวกภิกษุเหล่านั้นเรียนว่า “ภิกษุที่เป็น
 สหายของท่านไงเล่า ขอรับ”, จึงกล่าว
 ว่า “ก็อะไรเล่าที่พวกท่านได้เรียนแล้ว
 ในสำนักของภิกษุนั้น, บรรดานิกายมี
 ทิฆนิกายเป็นต้น นิกายใดนิกายหนึ่ง
 หรือ ? บรรดาปิฎก ๓ ปิฎกหนึ่ง
 หรือ ? ที่พวกท่านเรียนแล้ว” คิดว่า
 “ภิกษุสหายของเรา ย่อมไม่รู้แม้คาถา
 ประกอบด้วย ๔ บท, ถือผ้าบังสุกุล
 เข้าไปสู่ป่า ตั้งแต่ในเวลาที่บ้านเสร็จ,

คุณเรียงชาติ-น.อ.ศิริพร มหาวินิจฉัยมนตรีและบุตร-ธิดา
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อถาปรภาเค เกโร สตุถารัง
 ทฏุจัน อาคโต สหายกตเถรสสุ
 สนฺติเก ปตฺตจิวริ จเปตฺวา
 คนฺตฺวา สตุถารณฺเจว อสีติมหาเถเร
 จ วนฺทิตฺวา สหายกตเถรสสุ
 วสนฺนุจัน ปจฺจาคมิ. อถสฺส โส
 วตฺตํ กาทเรตฺวา สมปุปฺमानัง
 อาสนัง คเหตุวา “ปญฺหิ
 ปุจฺฉิสฺสามิ”ติ นิสฺสิทฺติ. ตสฺสมิ ขณ
 สตุถา “เอส เอวรूपิ มม ปุตฺตํ
 วิเหเจตฺวา นิริเย นินฺพพฺตฺเตยฺยา”ติ
 ตสฺสมิ อนฺนุกมฺปาย วิหารจาริกัง
 จรณฺโต วิย เตสํ นิสินฺนุจัน
 คนฺตฺวา ปณฺณตฺตปวรพฺพุทฺธาสนเ
 นิสฺสิทฺติ. ตตฺถ ตตฺถ นิสฺสิทฺตฺวา หิ
 ภิกฺขุ พุทฺธาสนัง ปณฺณตฺตปวร
 ว นิสฺสิทฺตฺวา. เตน สตุถา
 ปกฺติปณฺณตฺตเตยฺว อาสนเ นิสฺสิทฺติ.
 นิสฺชชฺช โข ปน ตัง คนฺถิกภิกฺขุ
 ปจฺมชฺชฺชานเ ปญฺหิ ปุจฺฉิตฺวา
 ตสฺสมิ อกฺกิตฺเต ทุติยชฺชฺชานัง อาทิ

ได้พวกอันเตวาสิกมากหนอ, ในเวลาที่
เธอมา เราควรจะถามปัญหา”.

ในกาลต่อมา พระเถระ (วิปัสสนา-
 ชฺระ) มาเพื่อเฝ้าพระศาสดา วางบาตร
 และจีวรไว้ในสำนักของพระเถระที่เป็น
 สหาย แล้วไปถวายบังคมพระศาสดา
 และไหว้พระอสีติมหาเถระแล้ว จึงกลับ
 มาสู่ที่พักของพระเถระที่เป็นสหาย.
 ลำดับนั้น พระคันถิกเถระนั้นให้ภิกษุ
 ทั้งหลายทำวัตรแก่ท่านแล้ว ถือ
 อาสนะมีขนาดเสมอกันนั่งลงแล้วด้วยคิดว่า
 “เราจักถามปัญหา”. ในขณะนั้น
 พระศาสดาทรงทราบว่ “คันถิกภิกษุ
 นี้เบียดเบียนบุตรของเราผู้เห็นปานนี้แล้ว
 พึงบังเกิดในนรก” ดังนี้ ด้วยความเอ็นดู
 ในพระคันถิกะนั้น เป็นประหนึ่งเสด็จ
 เทียวไปสู่ที่จาริกในวิหาร เสด็จถึง
 สถานที่พระเถระ ๒ รูปนั้นนั่งแล้ว
 ประทับนั่งบนพุทธอาสน์อย่างดีที่พวกเธอ
 ปลูกไว้. จริงอยู่ ภิกษุทั้งหลายเมื่อนั่ง
 ในที่นั้น ๆ ปลูกอาสนะเพื่อพระพุทธรเจ้า
 ก่อนแล้วจึงนั่ง. เพราะเหตุนั้น พระ-
 ศาสดาจึงประทับนั่งบนอาสนะที่พระ-

คุณเรียงชาติ-น.อ.ศิริพร มหาวิจิตรมณตรีและบุตร-ธิดา
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กตฺวา อฏฺฐสฺสปี สฺมาปตฺตีสฺสุ
 ฐฺปาฐฺเปสฺส ปณฺหํ ปุจฺฉิ.
 คณฺถิกตฺถโรปิ เอกํปี กถตฺถุ นาสกฺขิ.
 อิตโร ตํ สพฺพํ กถสิ.

คันถิกภิกษุ ฟูลาดไว้ตามปกตินั้นแล.
 ก็พระศาสดาครั้งประทับนั่งแล้วแล ตรัส
 ถามปัญหาในปฐมฉานกะพระคันถิกภิกษุ
 นั้น เมื่อเธอทูลตอบปัญหานั้นไม่ได้,
 ตรัสถามปัญหาในรูปสมาบัติและอรุณ-
 สมาบัติ ๘ ตั้งต้นแต่ทุติยฉานไป.
 ฝ่ายพระคันถิกเถระไม่อาจจะทูลตอบ
 ปัญหาแม้ข้อหนึ่งได้. พระวิปัสสกเถระ
 นอกนี้ทูลตอบปัญหานั้นได้ทุกข้อ.

อถ นํ โสตาปตฺติมคฺเค
 ปณฺหํ ปุจฺฉิ. อิตโร กถตฺถุ
 นาสกฺขิ. ตโต ชีณาสวตฺถเระ
 ปุจฺฉิ. เถโร กถสิ. สตุถา
 “สาธฺ ฺสาธฺ ภิกฺขุ”ติ อภินนฺหิตฺวา
 เสสมคฺเคสฺสปี ปฏฺิปาฏฺิยา ปณฺหํ
 ปุจฺฉิ. คณฺถิกตฺถโร เอกํปี กถตฺถุ
 นาสกฺขิ. ชีณาสโว ปน ปุจฺฉิตฺตํ
 กถสิ. สตุถา จตฺตสฺสปี จาเนสฺสุ
 ตสฺส สาธฺการํ อทาสิ. ตํ
 สุตฺวา ภูมฺมเทวตา อาทิ กตฺวา
 ยาว พุรหฺมโลกา สพฺพทา เทวตา
 เจว นาคา จ สฺสฺสฺสนา จ
 สาธฺการํ อทฺสฺ. ตํ สาธฺการํ

ลำดับนั้น พระศาสดาตรัสถาม
 ปัญหาในโสตาปัตติมรรคกับพระวิปัสสก-
 เถระนั้น. พระคันถิกภิกษุไม่อาจจะ
 ทูลตอบได้เลย. แต่่นั้น พระองค์จึงตรัส
 ถามพระเถระผู้เป็นชีณาสพ. พระเถระ
 ทูลตอบแล้ว. พระศาสดาทรงชมเชยว่า
 “ดีละ ดีละ ภิกษุ” ดังนี้แล้ว ตรัส
 ถามปัญหา แม้ในมรรคที่เหลือทั้งหลาย
 ตามลำดับไป. พระคันถิกเถระไม่อาจจะ
 ทูลตอบปัญหาแม้ข้อหนึ่งได้. ส่วนพระ-
 ชีณาสพทูลตอบปัญหาที่ตรัสถาม แล้ว ๆ
 ได้. พระศาสดาได้ประทาน สาธการแก่
 พระชีณาสพนั้นในฐานะทั้ง ๔. เหล่า
 เทวดาทั้งปวง ตั้งต้นแต่เหล่าภุมเทวดา

คุณเรียงชาติ-น.อ.ศิริพร มหาวิจิตรนิพนธ์และบุตร-ธิดา
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สตฺวา ตสฺส อนฺเตวาสิกา เจว
 สทฺธิวิหาริโน จ สตฺถารํ อชฺฌมายีสุ
 “กีนฺนาเมตฺติ สตฺถารา กตฺ,
 กิณฺจิจิ อชานนฺตสฺส มหฺลลกตฺเถรสฺส
 จตฺตุสฺส จาเนสฺส สาธุกาโร อทาสิ.
 อมฺหากํ ปนาจริยสฺส สพฺพปรียตฺติ-
 ธรสฺส ปณฺจณฺ्हํ ภิกฺขุสฺตานํ
 ปาโมกฺขสฺส ปสฺสามตฺตํปิ น กรี”ติ.

อท เน สตฺถา “กีนฺนาเมตฺติ
 ภิกฺขเว กเถถา”ติ ปุจฺฉิตฺวา ตสฺมี
 อตฺถเถ อารโหจิตฺ, “ภิกฺขเว ตุมฺหากํ
 อจฺริโย มม สาสเน ภติยา
 คาโว รกฺขณกสฺทิสฺโส มยฺหํ ปน
 ปุตฺโต ยถารุจฺยา ปณฺจ โครเส
 ปรีภุณฺชนกสฺามิกสฺทิสฺโส”ติ วตฺวา อีมา
 คาทา อภาสิ

จนถึงพรหมโลก เหล่านาคและเหล่าครุฑ
 ได้ฟังสาธุกาโรนั้นแล้ว ก็ได้ให้สาธุกาโร.
 พวกอันเตวาสิกและสัทธิวาหาริกของพระ-
 คันถิกเถระนั้น ได้ฟังสาธุกาโรนั้นแล้ว
 จึงยกโทษพระศาสดาว่า “พระศาสดา
 ทรงทำกรรมชื่ออะไรนั้น ? พระศาสดา
 ได้ทรงประทานสาธุกาโรแก่พระเถระแก่
 ผู้ไม่รู้อะไร ๆ ในฐานะ ๔. ก็พระองค์
 ไม่ทรงทำแม้เพียงความสรรเสริญแก่
 อาจารย์ของพวกเราผู้ทรงจำไว้ซึ่งพระ-
 ปรียติธรรมทั้งหมด เป็นหัวหน้าของ
 ภิกษุประมาณ ๕๐๐ รูป”.

ที่นั่น พระศาสดาตรัสถามภิกษุ
 เหล่านั้นว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอ
 พุดอะไรกันอยู่นี้” เมื่อพวกภิกษุกราบทูล
 เนื้อความนั้นแล้ว, ตรัสว่า “ภิกษุ
 ทั้งหลาย อาจารย์ของพวกเธอเป็นเหมือน
 คนรักษาโคทั้งหลาย เพื่อค่าจ้างในพระ-
 ศาสนาของเรา ส่วนบุตรของเราเป็น
 เช่นกับเจ้าของผู้บริโภคน้ำจืดโครส (รส
 เกิดจากโค ๕ อย่าง คือ นมสด, นมต้ม,
 เปரியง, เนยใส, เนยข้น) ตามความ

คุณเรียงชาติ-น.อ.ศิริพร มหาวิจิตรนิพนธ์และบุตร-ธิดา
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ชอบใจ” ดังนี้แล้วจึงได้ภาษิตพระคาถา
เหล่านี้ว่า

๑๙. “พหุมุปี เจ สํหิต ภาสมาโน
น ตกฺกโร โหติ นโร ปมตฺโต
โคโปว คาโว คณยํ ปเรสํ
น ภาควา สามณฺณสุเสว โหติ.

๑๙. “หากว่า นรชนกล่าวพระพุทฺธพจน์
แม้มาก เป็นผู้ประมาทแล้ว ไม่ทำ
(ตาม)พระพุทฺธพจน์นั้นไซ้, เขา
ย่อมเป็นผู้ไม่มีส่วน แห่งสามัญฺผล
นั้นเทียว เปรียบเหมือนคนเลี้ยงโค
นับโคทั้งหลายของคนเหล่านี้ ย่อม
ไม่มีส่วนแห่งปัจญจโครส ฉะนั้น

๒๐. อปฺปมุปี เจ สํหิต ภาสมาโส
ธมฺมสุส โหติ อนุชมฺมจาริ
ราคณฺจ โทสณฺจ ปหาย โมหํ
สมฺมปฺปชาโน สุวิมุตฺตจิตฺโต
อนุปาทียานอ อิท วา หุรํ วา
ส ภาควา สามณฺณสุส โหติ.

๒๐. หากว่า นรชนกล่าวพระพุทฺธพจน์
แม้น้อย เป็นผู้มึปกติประพฤติธรรม
สมควรแก่ธรรมไซ้, เขาละราคะ
โทสะและโมหะได้ รู้ถูกต้อง มีจิต
หลุดพ้นดีแล้ว ไม่ถือมั่นในโลกนี้
หรือโลกหน้า, เขาย่อมเป็นผู้มีส่วน
แห่งสามัญฺผล”.

ตตฺถ สํหิตนฺติ เตปิฏกสุส
พฺพุทฺทวจนสุเสตํ นามํ ตํ อจฺริเย
อุปสงฺกมิตฺวา พหุ . อุกฺคณฺหิตฺวา
พหุมุปี ปเรสํ ภาสมาโน วาเจนฺโต
กณฺเฑนฺโต ตํ ธมฺมํ สุตฺวา ยํ
การเกน ปุคฺคเลน กตฺตพฺพํ

บรรดาคำเหล่านี้ คำว่า สํหิตํ นี้
เป็นชื่อของพระพุทฺธพจน์คือพระไตรปิฏก.
นรชนเข้าไปหาอาจารย์ทั้งหลายแล้วเรียน
พระพุทฺธพจน์นั้นมาก กล่าวคือบอกได้แก่
แสดงอยู่ซึ่งพระพุทฺธพจน์แม้มากแก่ชน
เหล่านี้ หาเป็นผู้ทำกิจที่การกบุคคล

คุณเริงชาติ-น.อ.ศิริพร มหาวินิจฉัยมนตรีและบุตร-ธิดา
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ตฤกโร น โหติ กุกกุฏสุส
 ปกฺขปฺพรณมตฺตมฺปิ อนิจฺจาทิวเสน
 มนสิการํ นฺปฺปวตฺเตติ. เอโส ยถา
 นาม ทิวเส ภติยา คาโว
 รกฺขนฺโต โคโป ปาโต ว
 สมฺปฏิจฺฉิตฺวา สายํ คณฺเตวา
 สามิกานํ นิยุยาเทตฺวา ทิวสํภติมตฺตํ
 คณฺหติ, ยถารุจฺยา ปน ปญฺจโครส
 ปริภุญฺชิตุํ น ลภติ เอวเมว
 เกวลํ. อนฺนเตวาสิกานํ สนฺติกา
 วตฺตปฏฺิวตฺตกรณมตฺตสุส ภาคี โหติ,
 สามณฺณสุส ปน ภาคี น โหติ.
 ยถา ปน โคปาลเกน นิยุยาทิตานํ
 กุณฺหํ ปญฺจโครสํ โคสามิกา ว
 ปริภุญฺชนฺติ, ตถา เตน กถิตํ
 ฐมฺมํ สุตฺวา การกา ปุคฺคลา
 ยถานุสฺสิฏฺจํ ปฏิปชฺชิตฺวา เกจि
 ปจฺมชฺฌานาทีนึ ปาปฺพนฺติ, เกจि
 วิปฺสฺสนํ วทฺตฺเตตฺวา มคฺคผลานิ
 ปาปฺพนฺติ, โคสามิกา โครสสุเสว
 สามณฺณสุส ภาคีโน โหนฺติ.

ฟังธรรมนั้นแล้วฟังทำไม คือ ไม่ยัง
 มนสิการให้เป็นไปด้วยอำนาจแห่งไตร-
 ลักษณะมือ নিজลักษณะเป็นต้น ชั่วขณะ
 แม้เพียงไม่กี่ปรบปีก. นรชนนั้นย่อมเป็น
 ผู้มีส่วนผลเพียงว่าการทำวัตรปฏิบัติจาก
 สำนักของพวกเขาอันเตวาสิกอย่างเดียว
 แต่เป็นผู้ไม่มีส่วนแห่งคุณเครื่องความเป็น
 สมณะ เปรียบเหมือนคนเลี้ยงโครักษา
 โคทั้งหลาย เพื่อค่าจ้างประจำวัน รับ
 ไปแต่เข้าตรู่ เวลาเย็นนับแล้วจึงมอบ
 ให้แก่เจ้าของทั้งหลาย ย่อมรับเอาเพียง
 ค่าจ้างประจำวัน, แต่ย่อมไม่ได้เพื่อจะ
 บริโภคปัจจัยโครส ตามความชอบใจ
 ฉะนั้นแล. เหมือนอย่างว่า พวกเจ้าของ
 โคเทียว ย่อมบริโภคปัจจัยโครสของโค
 ทั้งหลายที่นายโคบาลมอบให้แล้ว ฉันทิ,
 การกบคฺคลทั้งหลายฟังธรรมที่นรชนนั้น
 กล่าวแล้ว ปฏิบัติตามคำที่นรชนพราสาท
 ฉันทิ นั้น บางพวกบรรลุปจฺจมฺฉานเป็นต้น,
 บางพวกเจริญวิปัสสนาแล้วบรรลุมรรค
 และผล, จัดว่าเป็นผู้มีส่วนแห่งคุณเครื่อง
 ความเป็นสมณะ เปรียบเหมือนเจ้าของ

คุณเรงชาติ-น.อ.ศิริพร มหาวิจิตรยมนตรีและบุตร-ธิดา
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โคทั้งหลายย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งรสแห่งโค
ฉะนั้น.

อิติ สตุถา สีลสมุปนฺนสฺส
พหุสฺสตุสฺส ปมาทวิหารีโน
อนิจฺจาทิวเสน โยนิโสมนสิกาเรน
อปฺปวตฺตสฺส ภิกฺขุโน วเสน ปจฺม
กาถํ กถสิ, น ทุสฺสีลสฺส.
ทุตฺติยกาธา ปน อปฺปสฺตสฺสาปิ
โยนิโสมนสิกาเรน กมฺมํ กโรนฺตสฺส
การกปฺกคฺคสฺส วเสน กถิตา.

ด้วยประการดังกล่าวมานี้ พระ-
ศาสดาตรัสพระคาถาที่ ๑ ด้วยอำนาจ
แห่งภิกษุผู้ถึงพร้อมด้วยศีล ผู้มีสุตะมาก
มีปกติอยู่ด้วยความประมาท ผู้ไม่
ประพฤติด้วยโยนิโสมนสิการ(พิจารณา
โดยอุบายอันแยบคาย) ด้วยอำนาจ
ไตรลักษณ์มีอนิจจลักษณะเป็นต้น, หาใช่
ตรัสด้วยอำนาจแห่งภิกษุผู้ทุศีลไม่. แต่
พระองค์ตรัสพระคาถาที่ ๒ ด้วยอำนาจ
แห่งการกบุคคลแม้ผู้มีสุตะน้อย (แต่)
ทำกรรมด้วยโยนิโสมนสิการอยู่.

ตตฺถ อปฺปมฺปิ เจติ โถกํ
เอกาวคฺคทฺวิวกคฺคตตฺตมฺปิ. ฐมฺมสฺส
โหติ อนุฐมฺมจารีติ อตฺถมณฺเฑยาย
ฐมฺมมณฺเฑยาย นวโลกุตฺตรฐมฺมสฺส
อนุรูปี ฐมฺมํ ปุพฺพภาคปฺปฏิปทาสงฺขาตํ
จตฺตปาริสฺสุทฺธิสึลลชฺฐตฺตงฺคอสฺสุภกมฺมฏฺฐานาภิเกทํ
จรณฺโต อนุฐมฺมจารี โหติ “อชฺช
อชฺชเววา”ติ ปฏฺฐิเวธํ อากงฺขนฺโต
วิจฺรติ. โส อิมาย สมฺมาปฏฺฐิตฺติยา

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า หากว่า
นรชนกล่าวพุทธพจน์ แม้น้อย ความว่า
น้อย คือ แม้เพียงวรรค ๑ หรือ ๒
วรรค. คำว่า เป็นผู้ที่มีปกติประพฤติ
ธรรมสมควรแก่ธรรมเป็นต้น ความว่า
นรชนรู้อรรถ (ผล) รู้ธรรม (เหตุ)
แล้วประพฤติธรรมสมควรแก่โลกุตตรธรรม
๔ อย่าง (มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน
๑) คือต่างด้วยธรรมมีปาริสุทธิศีล ๔

คุณเรียงชาติ-น.อ.ศิริพร มหาวิจิตรนิพนธ์และบุตร-ธิดา
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ราคณฺจ โทสณฺจ ปหาย โมหํ
 สมฺมา เหตุนา นเยน
 ปริชานิตพฺพธมฺเม ปริชานนฺโต
 ตทงฺควิกฺขมฺภานสมฺมุจฺเจทปฺปฏิปฺปสฺสทฺธิ-
 นิสฺสรณวิมุตฺตีนํ วเสน สุวิมุตฺตจิตฺโต.

ชุตงคคุณและอสุภกรรมฐานเป็นต้น กล่าว
 คือข้อปฏิบัติเป็นส่วนเบื้องต้น ย่อมเป็น
 ผู้ชื่อว่า มีปกติประพฤดิธรรมอันสมควร
 คือหวังความรู้แจ้งอยู่ว่า “เราจักรู้แจ้ง
 ในวันนี้ เราจักรู้แจ้งในวันนี้ให้ได้” ดังนี้
 ชื่อว่า ย่อมประพฤดิ. นรชนนั้นละราคะ
 โทสะ และโมหะด้วยการปฏิบัติถูกต้อง
 นี้แล้ว กำหนดรู้ธรรมที่ควรกำหนดรู้
 โดยชอบ คือโดยเหตุ ได้แก่ โดยนัย
 มีจิตหลุดพ้นดีแล้ว ด้วยอำนาจแห่ง
 ตทังควิมุตติ วิกขัมภนวิมุตติ สมฺมุจ-
 จิตฺตวิมุตติ ปฏิปัสสัทธิวิมุตติ และนิสรณ-
 วิมุตติ.

อนุปาทียาโน อิธ วา หุริ
 วาติ อิธโลกปรโลกปริยาปนฺนา วา
 อชฺชตฺติกพาหิรา วา ขนฺธายตนธาตฺโย
 จตุหิ อฺปาทาเนหิ อนุปาทียนฺโต
 มหาชีณาสโว มคฺคสงฺฆาตสฺส
 สามณฺณสฺส วเสน อากตสฺส
 ผลสามณฺณสฺส เจว ปญฺจอสฺส
 ธมฺมกฺขนฺธสามณฺณสฺส จ ภากฺวา
 โหตีติ. รตนกฺุณฺเณ วีย อคารสฺส
 อรหตฺเตน เทสนาย กุฏฺเฐ คณฺหีติ.

คำว่า ไม่ถ้อยมั่นในโลกนี้หรือใน
 โลกหน้า เป็นต้น คือ ไม่เข้าไปยึดถือ
 ขันธ์อายตนะและธาตุทั้งหลายอันนับเนื่อง
 ในโลกนี้และในโลกหน้า หรืออันเป็น
 ภายในและภายนอก ด้วยอุปาทาน ๔
 (คือ กามอุปาทาน ๑ ทิฏฐอุปาทาน ๑
 สีสัพพัตตอุปาทาน ๑ อัตตวาทุอุปาทาน ๑)
 ชื่อว่า เป็นมหาชีณาสพ ย่อมเป็นผู้มี
 ส่วนแห่งสามัญผล (คุณเครื่องความเป็น
 สมณะคือผล) อันมาแล้วด้วยอำนาจ

ธรรมบท.บ-พ.๑-๒๒

คุณวสีรัตน์ สัตยวัฒน์กุล
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

แห่งคุณเครื่องความเป็นสมณะกล่าวคือ
มรรค และคุณเครื่องความเป็นสมณะคือ
กองอเสขธรรม ๕ (ศีลขันธ์ ๑ สมาธิ-
ขันธ์ ๑ ปัญญาขันธ์ ๑ วิมุตติขันธ์ ๑
วิมุตติญาณทัสสนขันธ์ ๑). พระศาสดา
ทรงรวมยอดแห่งเทศนาด้วยพระอรหันต์
ประหนึ่งนายช่างผู้ตัดยอดแห่งเรือน ด้วย
ยอดแก้ว ฉะนั้น.

คาถาปริโยसानะ พหู โสตา-
ปนุหนาทโย อหะสุ. เทสณา มหาชนสุส
สาตติกา ชาตาดิ.

เทวสหายกภิกขุขวตตุ จตุทุทสมม.
ยมกวกคควณณนา นิฏฐิตา.
ปจโม วคโค.

ในเวลาจบพระคาถา ชนเป็น
อันมากได้เป็นพระอริยบุคคลมีโสดาบัน
เป็นต้น. พระเทศนาได้สำเร็จประโยชน์
แก่มหาชน ดังนี้แล.

เรื่องภิกษุสองสหายที่ ๑๔ จบ.
พรรณนายมกวรรค จบ.
วรรคที่ ๑ จบ.

คุณวีรัตน์ สัตยาวัฒนากุล
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ใบแจ้ง

มูลนิธิภูมิพลโลกิกขุ ขอเรียนให้ทราบว่า

1. ท่านที่ได้รับพระคัมภีร์ ฉบับ “ภูมิพลโลกิกขุ” แล้วปรากฏว่า พบข้อบกพร่องในเนื้อหาพระคัมภีร์ เป็นต้นว่า

- หน้าหนังสือขาดหายไป
- เลขหน้าหนังสือไม่เรียงตามลำดับ
- ข้อความพิมพ์เลอะเลือน อ่านไม่ชัด

ฯลฯ

โปรดส่งพระคัมภีร์คืนไปยัง มูลนิธิภูมิพลโลกิกขุ

ในบริเวณวัดสระเกศฯ

ถนนจักรพรรดิพงษ์ กรุงเทพฯ ฯ 10100

โทร.0-2223-0316, 0-2221-8001

มูลนิธิ ฯ ยินดีส่งพระคัมภีร์เล่มใหม่ชดเชยให้ท่าน ทางไปรษณีย์ทันที และจะออกค่าใช้จ่ายในการส่งหนังสือคืนให้ท่านด้วย

2. ถ้าหากท่านพบคำผิด กรุณาแจ้งมาด้วย เพื่อแก้ไขให้ถูกต้องต่อไป ด้วยความขอบพระคุณอย่างยิ่ง.

Bhumibalo Bhikkhu Foundation
Notice

1. In case of your "Bhumibalo Bhikkhu" CANON contains the following deficiencies :

- Page(s) missing
- Page number(s) not in order
- Printing(s) unclear/unreadable

Please return such defect CANON to
Bhumibalo Bhikkhu Foundation
Wat Srakesa Compound
Chakrabardibong Road
BANGKOK 10100
Tel.0-2223-0316, 0-2221-8001

The Foundation will immediately replace you with a new copy and will also refund you the return postage.

2. If you found any error(s) in your CANON copy, please let us know so that the correction(s) can be done accordingly.

Thank you very much for your kind cooperation.